

NEW YORK

BOYD

3 MAY 11

INTRODUCTION.

The text of the Sragdharā-stotra and the commentary printed in this fasciculus, are based on the modern Sanskrit manuscripts and Tibetan block-prints :—

- A. Sragdharā-stotram, No. B. 63, of the Buddhist MSS. collected from Nepal by B. H. Hodgson, Esq., and deposited in the Library of the Asiatic Society, Bengal.
- B. Sragdharā-stotra-tikā, No. B. 64, of the Buddhist MSS. collected from Nepal by B. H. Hodgson, Esq., and deposited in the Library of the Asiatic Society of Bengal.
- C. Sragdharā-stotra, called in Tibetan: Phren-wa-hdsin-pahi-hstod-pa, extending over leaves 40b—41b of the Tibetan Tangyur, section Rgyud, volume La.
- D. Sragdharā-stotram, called in Tibetan: Ma-tog-phren-hdsin-gyi-hstod-pa, extending over leaves 44—48 of the Tibetan Tangyur, Rgyud, La.
- E. Ārya-Tārā-Sragdharā-stotra, called in Tibetan: Hphags-ma-sgröl-mahi-me-tog-phren-wa-hdsin-pahi-hstod-pa, extending over leaves 49a—52b of the Tibetan Tangyur, Rgyud, La.

For the collation of the Sanskrit text included in this fasciculus, I consulted A and B. While for that of the commentary I had to depend on C alone. Of the Sragdharā-stotra embodied in the fasciculus, the text is based on C, supplemented by D, and the commentary is entirely a reprint of E. A summary of the text has been given below under Nos. 92, 93.

The volume La (of the Tangyur, section Rgyud) in which are included C, D and E, was very kindly given to me by the Government of India, out of the numerous Tibetan manuscripts brought down to Calcutta, during the expedition to Tibet in 1903-4 before they had been

INTRODUCTION.

The text of the *Sragdharā-stotra* and the commentary it printed in this fasciculus, are based on the undermentioned Sanskrit manuscripts and Tibetan block-prints :—

- A. *Sragdharā-stotra*, No. B. 63, of the Buddhist MSS. collected from Nepal by B. H. Hodgson, Esq., and deposited in the Library of the Asiatic Society of Bengal.
- B. *Sragdharā-stotra-tikā*, No. B. 64, of the Buddhist MSS. collected from Nepal by B. H. Hodgson, Esq., and deposited in the Library of the Asiatic Society of Bengal.
- C. *Sragdharā-stotra*, called in Tibetan: *Phreñ-wa-hḍsin-paḥi-hṣtod-pa*, extending over leaves 406—416 of the Tibetan *Tangyur*, section *Rgyud*, volume La.
- D. *Sragdharā-stotra*, called in Tibetan: *Ma-tog-phreñ-hḍsin-gyi-hṣtod-pa*, extending over leaves 411—484 of the Tibetan *Tangyur*, *Rgyud*, La.
- E. *Ārya-Tārā-Sragdharā-stotra*, called in Tibetan: *Phobags-mu-ggral-naḥi-me-tog-phreñ-wa-hḍsin-paḥi-hṣtod-pa*, extending over leaves 49a—52b of the Tibetan *Tangyur*, *Rgyud*, La.

For the collation of the Sanskrit text included in this fasciculus, I consulted A and B. While for that of the commentary I had to depend on C alone. Of the *Sragdharā-stotra* embodied in the fasciculus, the text is based on C, supplemented by B, and the commentary is entirely a reprint of E. A short list of the MSS. has been given below under Nos. 92, 93.

The volume La (of the *Tangyur*, section *Rgyud*), in which are included C, D and E, was very kindly given to me by the Government of India, out of the numerous Tibetan MSS. and manuscripts brought down to Calcutta, during the expedition to Tibet in 1903-4 before they had been

INTRODUCTION.

present to the British Museum and other important centres of learning in Europe and America.

I regret I have been able to examine neither the Śrāgdhara-stotra-tippaṇi nor the vernacular commentary kindly mentioned in a letter¹ to me by Mr. F. W. Thomas, Librarian of the India Office, London.

A List of Tibetan Works on Tārā.

1. सर्वव्याप्तवस्तुताराया विश्वकर्मभवो नाम तन्त्रम्,² Sarva-
Tathāgata-mātus Tārāyā viśvakarmabhavo nāma
Tantram, Tibetan: རྩོམ་པོ་ལྷོ་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཐུག་པོ་བཞུགས་པའི་བྱུང་པོ་

¹ An extract from the letter dated the 16th June 1905, from Mr. F. W. Thomas, is made here to show how graciously that Tibetan scholar of eminence helped me in my literary pursuits:—

"... I am glad that you have decided to publish the Śrāgdhara-stotra. As you declared, a Tibetan rendering of the Stotra is found in the Tanjur, Rgyud Qi. In fact, there are three, apparently different, versions of which I will now write down the colophons. . . . I cannot find any commentary in the Tibetan collection. You are doubtless acquainted with the Sanskrit MSS. mentioned in Professor Bendall's Cambridge Catalogue (two with a vernacular commentary), with the copies in the Royal Asiatic Collection (one with *ṭīkā*, see Covell and Eggeling's Catalogue) with the copies sent to Europe by Mr. Hodgson. We have one of which contains on the outside of its first leaf the end of the Śrāgdhara-stotra-tippaṇi."

The title in the original Tibetan book runs thus:—འཕྲུལ་པའི་སྐུ་ལྷོ་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཐུག་པོ་བཞུགས་པའི་བྱུང་པོ་, which does not appear quite correct from the Sanskrit. The Sanskrit title has, therefore, been corrected.

Mr. Thomas, in his letter dated the 19th April 1907,

mentions titles in the Kanjur and Tanjur, which you often see. It is clear to me that in many cases they have been given in the Tibetan (or other sources) by persons imperfectly acquainted with Sanskrit. For modern works I can prove this decisively, but my memory deceives me, for the Tanjur also.... Hence it is often necessary to correct the grammar of such titles."

INTRODUCTION.

1. Tantra showing how various things originated from Pāra, the mother of all Tathāgatas.

It extends over leaves 457b—480a of the Kangyur, section Rgyud, volume Pha, and begins with an invocation to Mañjuśrī. This Tantra, which had been told by Śākya to Mañjuśrī at Tuṣita heaven (བཀའ་ལྷན་གྱི་ཡན་ཐང་), was translated into Tibetan by the Indian sage Dharmas-mitra and the Tibetan interpreter Gelong Chos-kyi-hzan-po.

2. **आर्य-तारा-नामाष्टोत्तर-शतकम्,** ¹ Arya-Tārā-nāmāṣṭottara-śatakam, Tib: ཇེ་བརྒྱེན་མ་འཕགས་མ་སྒྲིལ་མའི་མཚན་

བརྒྱ་ཙུ་བྱུང་བ - One hundred and eight names of the noble Tārā.

It extends over leaves 480a—483a of the Kangyur, Rgyud, Pha, and begins with an invocation to the blessed noble Tārā. The 108 names are stated to have never been renounced by Buddha and to have ever been repeated by the mighty Avalokiteśvara.

3. **तारादेवी-नामाष्टोत्तर-शतकम्,** ² Tārā-devī-nāmāṣṭottara-śatakam. Tibetan: ཇེ་སྒྲིལ་མའི་མཚན་བརྒྱ་ཙུ་

བྱུང་བ - One hundred and eight names of goddess Tārā.

It extends over leaves 483a—487b of the Kangyur, Rgyud, Pha, and begins with an invocation to the great goddess Tārā.

4. **आर्य-अग्र-प्रदीप-धारणी-विद्याराज,** Arya-agra-pradīpa-dhārāṇī-vidyārāja, Tibetan: འཕགས་མའི་ཤེས་ཀྱི་རྒྱལ་

¹ The Sanskrit title in the original Tibetan book runs thus:—**आर्यतारा भद्र नाम अष्टशतकम्**. It has been modified in conformity with the Tibetan title.

² The Sanskrit title in the original Tibetan book runs as follows:—**तारादेवी नाम अष्टशतकम्**.

as presents to the British Museum and other important centres of learning in Europe and America.

I regret I have been able to examine neither the *Sragdhara-stotra-tippaṇi* nor the vernacular commentary kindly mentioned in a letter¹ to me by Mr. F. W. Thomas, Librarian of the India Office, London.

A List of Tibetan Works on Tārā.

1. सर्वतथागतमातृकाया विश्वकर्मभदो नाम स्तोत्रम्,² *Sarva-Tathāgata-mātṛas Tārāyā viśvakarmabhavo nām*
Tantṛam, Tibetan: རེ་པའིན་ཀཤེམ་མ་པ་ལྷ་མོ་མ་མེས་ཅན་གྱི་
ཡུལ་གྱི་པ་ལས་ལྷ་མོ་མ་མེས་ཅན་གྱི་པ་ལས་ཅན་གྱི་

¹ An extract from the letter dated the 16th June 1905, from Mr. F. W. Thomas, is made here to show how graciously that Tibetan scholar of eminence helped me in my literary pursuits.

"... I am glad that you have decided to publish the *Sragdhara-stotra*. As you conjectured, a Tibetan rendering of the *Stotra* is found in the *Tanjur Rgyud* &c. In fact, there are three, apparently different, versions, which I will now write down the colophons. . . . I cannot find any commentary in the Tibetan collection. You are doubtless acquainted with the Sanskrit MSS. mentioned in Professor Bendall's Cambridge Catalogue (two with a vernacular commentary), with the copies in the Royal Asiatic Society's Collection (one with *śāṭā*, see Cowell and Eggeling's Catalogue) and in general with the copies sent to Europe by Mr. Hodgson. We have two such copies, one of which contains on the outside of its first leaf the end and colophon of a *Sragdhara-stotra-tippaṇi*."

² The Sanskrit title in the original Tibetan book runs thus:—सर्वतथागत-मातृकौतार विश्वकर्म भव स्तोत्र नाम । which does not appear quite correct from the point of view of classical Sanskrit. The Sanskrit title has, therefore, been modified in conformity with the Tibetan title.

On this point Mr. F. W. Thomas, in his letter dated the 19th April 1907, kindly observes:—

"As regards the Sanskrit titles in the *Konjok* of *Tanjur*, which you often find so imperfect, it seems to me clear that in many cases they have been reconstructed from Tibetan titles by persons imperfectly acquainted with Sanskrit. I cannot, however, state this decisively, hence it is often

INTRODUCTION.

1. Tantra showing how various things originated from Tārā, the mother of all Tathāgatas.

It extends over leaves 457b—480a of the Kangyur, section Rgyud, volume Pha, and begins with an invocation to Mañjuśrī. This Tantra, which had been told by Śākya to Mañjuśrī at Tuṣita heaven (བཟའ་ལྷན་གྱི་ཡན་པོ་), was translated into Tibetan by the Indian sage Dharma-mitra and the Tibetan interpreter Gelong Chos-kyi-han-po.

2. **आर्य-तारा-नामाष्टोत्तर-शतकम्,**¹ Ārya-Tārā-nāmāṣṭottara-śatakam, Tib.: ཇེ་བཅུན་ས་འབགས་མ་སྟོལ་མའི་མཚན་

བཟུ་ཙ་བཟུན་བ - One hundred and eight names of the noble Tārā.

It extends over leaves 480a—483a of the Kangyur, Rgyud, Pha, and begins with an invocation to the blessed noble Tārā. The 108 names are stated to have never been renounced by Buddha and to have ever been repeated by the mighty Avalokiteśvara.

3. **तारादेवी-नामाष्टोत्तर-शतकम्,**² Tārā-devī-nāmāṣṭottara-śatakam, Tibetan: ཇེ་སྟོལ་མའི་མཚན་བཟུ་ཙ་

བཟུན་བ - One hundred and eight names of godless Tārā.

It extends over leaves 483a—487b of the Kangyur, Rgyud, Pha, and begins with an invocation to the great goddess Tārā.

4. **आर्य-अग्र-प्रदीप-धारणी-विद्याराज,** Ārya-agra-pradīpa-dhāraṇī-vidyārāja, Tibetan: འབགས་པ་ལ་འབྱུང་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་

¹ The Sanskrit title in the original Tibetan book runs thus:—**आर्यतारा भद्र नाम अष्टशतकम्**. It has been modified to conform with the Tibetan title.

² The Sanskrit title in the original Tibetan book runs as follows:—**तारादेवी नाम अष्टशतकम्**.

It was translated into Tibetan by the Sakya Gelong Rin-chen-grub and Bsoq-namg-grub.

7. तारा-साधनम्, Tārā-sādhanaṃ, Tibetan: རྩོམ་མཁོ་སྒྲུབ་

सुक्ल-Propitiation of Tārā.

It extends over leaves 16—3a of the Tangyur, section Bgyud, volume La, and begins with an invocation to venerable Tārā. At the end it is stated that Tārā-sādhana, which has sprung from the ocean-like Tārā-tantra, is the work of Ārya Nāgārjuna (འཕགས་པ་རྣམ་པ་སྐུ་ལྔ་པ་). It was translated into Tibetan by the great Indian Paṇḍita Dharma-raja and the Tibetan interpreter Gelong Dar-ma-riu-chen, and finished by the honourable great kalyāṇamitra (དགེ་ལེན་པ་ལེས་བཞུགས་ཆེན་པོ་) named Chos-kyi-blo-gros of the monastery of Chos-ikhhor-hjo.

8. तारादेवी-स्तोत्रम् एकविंशतिकसाधनं नाम, Tārā-devī-stotram-ekaviṃśatika-sādhanaṃ-nāma, Tibetan :

ཕྱི་ལ་མཁའ་པར་ལྟོང་བ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱལ་ཐབས་ཞེས་བྱ

३—A propitiatory hymn to the goddess Tārā in her twenty-one aspects.

It extends over leaves Sa—11b and begins with an invocation to the blessed Tārā. It is divided into twenty-one small chapters and is the work of the Kāśmīrian Paṇḍita teacher Ravi-gupta (འཇིག་རྒྱལ་པ་). It was translated into Tibetan by Paṇḍita Mañjuśrī and the Tibetan interpreter Mal-gyo Blo-gros-grags-pa.

9. [तारैकविंशतिकाङ्गसूत्रे संक्षेपः, *Tarā-ekaviṃśatikāṅga-sūtre samkṣepaḥ*], Tibetan: རྒྱལ་མ་ཉི་འཁྱ་བཅུ་པའི

ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་མདོར་བསྡུས་པ་—A summary of
the discourse on the twenty-one aspects of Tārā.

1. The Sanskrit title of No. 9 is not given in the original Tibetan book. It is restored here from the Tibetan title.

It extends over leaves 115-246 of the Bangra, Egypt, Ia. and begins with an invocation to the mistress noble Tara. It is divided into twenty-one chapters and is the work of the Kashmirian teacher Ravi-gurpa (ཁའི་ལྷོ་བཀྲ་ཤིས་ཅེས་བྱས་པ་ཞེས་པ་པས།) [It was translated into Tibetan by the Indian teacher Mañju-sri and the Tibetan interpreter Mai-gyo-blo-gros-grags-pa in the very great viḥāra of Vikramaśīla.

10. भगवती-तारादेवी-एकविंशति-स्तोत्र-साधना-पाठिक, Bhaga-
vati - Tārā - devī - ekaviṁśati - stotra - sādhanopāyika,
Tibetan : འཇོན་མྱེད་པདྨ་ལ་སྐྲུབ་མཁའ་བཞིན་གཤིན་ཀླུ་
རྒྱལ་ཅིག་པའི་རྒྱལ་མཁའ་—The way of propitiating the
Blessed goddess Tārā by the twentyone-fold hymn.

It extends over leaves 266--336 of the Tangyur, Bgyud, Ca, and begins with a salutation to the feet of the Noble Tārā. This book, which is divided into 21 chapters, was translated into Tibetan by the great Kāśmīrian Pandita Śākya-sri-bhadra and the Tibetan interpreter Byams-pahi-dpal in the great vibhāra of Central Tibet in the plains of Sol-nag-thau-po.

11. आर्य - तारादेवी - स्तोत्र-विशुद्ध-चूडामणि-नाम,⁸ Arya-Tārā-
devī-stotra-visuddha-chūḍamani-nāma, Tibetan:
འཕགས་པ་ཨ་རྱ་ཏཱ་ར་དེ་བོ་གི་སྐྱོན་ལྷ་མོ་གི་ཆུང་མ་ཡི་སྐྱོན་པ་རྒྱལ་དཀར་གཤམ་ཁུ་མའི་
མོ་ལུ་ཐུགས་བྱུང་། — A pure crest-gem of the hymn to
the noble goddess Tārā.

It extends over leaves 256—396 of the Tangyur, Rgyud, La
and begins with an invocation to the great merciful lord Avaloki
tesvara (ལྷོ་ཨ་མ་ལོ་ཤེས་པ་འཇམ་དཔལ་།) ।

The original Tibetan book has **नोधिक्** which is, as I am informed by Mr. Thomas, a frequent mistake for **साधुतोपाधिक्**।

² The Sanskrit title in the original Tibetan book runs as follows :—

आर्यवित्तरे स्वविंशत् शोच विमल चूडामणि नाम । I have modified it
in conformity with the Tibetan title

This work came out from the mouth of the great teacher Ravi-gupta (རི་མ་གུཔ་པ་) resident of the great land (ས་ཆེན་པོ་ Kāśmīra).

12. གཡུ་མཁའ་-མཛོཌ་མུ་, Arya-Tārā-stotram, Tibetan: འཕགས་མཛོཌ་མུ་པ་པ་ལྷོད་པ་—A hymn to the noble Tārā.

It extends over leaves 39b—40b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Bhagavān Mañjuśrī (འཕགས་པ་འཛིན་པ་ལྷོད་པ་)।

The author of this work is the Kāśmīrian teacher Ravi-gupta (རི་མ་གུཔ་པ་). It was translated into Tibetan by the Indian Pandits Śādhukīrti and the Tibetan interpreter Hidar-ma Tshab-khoring-señge, and afterwards revised in the Saṅkya monastery.

13. སྒམ་ཐམ་-མཛོཌ་མུ་, Sragdharā-stotrara, Tibetan: སྒམ་ཐམ་འཛིན་པ་འཛིན་པ་ལྷོད་པ་—A hymn in Sragdharā metre.

It extends over leaves 40b—44b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Ārya-Tārā. The author of this work is the pious monk Paṇḍita Sarvajña-mitra (ཐམས་ཅན་མཁྱེན་པ་འཛིན་པ་ལྷོད་པ་)।

14. སྒམ་ཐམ་-མཛོཌ་མུ་, Sragdharā-stotram, Tibetan: སྒམ་ཐམ་འཛིན་པ་ལྷོད་པ་—A hymn in Sragdharā metre.

It extends over leaves 44b—48b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to the Blessed Ārya-Tārā. The author of this work is the pious monk Paṇḍita Sarvajña-mitra (ཐམས་ཅན་མཁྱེན་པ་འཛིན་པ་ལྷོད་པ་). It was translated into Tibetan by the Indian teacher Kauśka-varma and the Tibetan interpreter Tshab-ñi-na-grags, and afterwards revised by the great Paṇḍita Manika-Srijñāna.

15. **आर्य-तारा-खग्वरा-स्तोत्रम्**, *Ārya-Tārā-Sragdhara-stotram*, Tibetan: **འཕགས་མ་སྒྲིལ་མའི་མེད་པ་མེད་པ་འཕྱོད་པ་**—A hymn to Ārya-Tārā in Sragdhara metre.

It extends over leaves 49a—52b of the Tangyur, Rgyud, La, and is the work of the teacher Sarvajña-mitra (**ཤལ་ཤེས་མཁྱེན་མིའི་པོ་**). It was translated into Tibetan by Paṇḍita Candra-Kumāra (**འབྲུག་པ་ཀུ་མཁའ་འཁྱེད་**)!

16. **तारादेवी-कार्पण्य-देशन-नाम-स्तोत्रम्**,¹ *Tārā-devī-karpanya-deśana-nāma-stotram*, Tibetan: **མེ་སྒྲིལ་མ་ལ་སྒྲིལ་མཁའ་ཀྱི་པ་སྐོལ་བ་འདེབས་པ་ཞེས་ཀྱང་བཞུགས་པ་**—A hymn named the bewailing prayer to goddess Tārā.

It extends over leaves 53a—54a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to the Blessed Ārya-Tārā. It was translated into Tibetan by Paṇḍita Śākya-sri and the Tibetan interpreter Beams-pa.

17. **[तारा-त्रिरत्न-स्तोत्रम्, Tārā-triratna-stotram]**,² Tibetan: **སྒྲིལ་མ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བཞུགས་པ་**—A hymn to Tārā of three gems.

It consists of the leaf 54a of the Tangyur, Rgyud, La, and commences with the name of the Indian teacher Dīpaṅkara-sri-jñāna. It was translated into Tibetan by the Tibetan interpreter Nag-tsho-tshul-khrims-rgyal-wa in the monastery of Vikramaśīla.

¹ The Sanskrit title of No. 16 in the original Tibetan book runs thus:—

ཇེདེ་མཁའ་ཀྱི་པ་ཤེས་པ་འཕྱོད་པ་ ।

Mr. Thomas's emendation, as communicated to me by himself, is **མཁའ་ཀྱི་པ་ཤེས་པ་འཕྱོད་པ་** ।

The Sanskrit title of No. 17 has been supplied by me in conformity with the Tibetan title.

[In the 16th volume of the *Klon-rdol-gsuo-lybum* it is stated that the Tibetan interpreter Nag-tshul-khring-rgyal-wa, better known as Nag-tsho-lo-tsa-wa, was a Tibetan scholar and traveller who twice visited Magadha and resided for three years at the monastery of Vikramaśīla for the purpose of taking Śrījñāna-Atiśa to Tibet. While a professor in the monastery of Vikramaśīla in Magadha, Atiśa visited Tibet in the company of Nag-tsho in 1038 A.D.]

18. *Sragdharā-sādhanaṃ*, Tibetan: སྒུག་སྒྲུབ་

ཐྱིང་འཛིན་གྱི་སྐུ་བ་པའི་སྒྲུབ་པ་—Propitiation of Tārā in the *Sragdharā* metre.

It extends over leaves 54c--57a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Blessed Tārā. The author of this work was the great Paṇḍita Tathāgata-rakṣita.

19. *Sūnyatā-bhāvanā*, Tibetan: ཐྱིང་པ་ཉིད་

བསྒྲིམ་པ་—Contemplation on nothingness (vacuity).

It consists of the leaf 57a--57b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Tārā, the holder of flower-garlands.

20. *Ku-dṛṣṭi-dūṣaṇa-nirhāra*, Tibetan: འོག་པར་བརྟ་བ་ཐུན་དབྱེད་པ་

—Removal of wrong views.

It extends over leaves 57b--58a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Bhṛkṣi-Tārā (ཁྱེད་པའི་ཐོག་གྱི་

སྒྲིམ་པ་)।

21. *Cora-bandha*, Tibetan: ཆོས་ཀྱི་བཅིངས་པ་—

Fetters of a thief.

1 The word, *निर्हार* to No. 20 has been added by me in conformity with the Tibetan title which has དབྱེད་པ་ (= *निर्हार*, expulsion) in it.

25. आर्य-मायाजाल-कमेष्ठभट्टारिका-तारा-साधनम्, Arya-māyājāla - kameṣṭha-bhṭārikā - Tārā - sādhanam, Tibetan: འཕགས་པ་རྒྱུ་འཕྲུལ་ན་པའི་རིས་པས་ཇི་བཅོན་སྤྱོད་མའི་རྒྱུ་འཕྲུལ་ - Propitiation of mistress Tārā the remover of the net of illusions.

It extends over leaves 626—64a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to the mistress Tārā. It was translated into Tibetan by the Indian teacher Mahājāna and the Tibetan interpreter Gshon-nu-lhod.

26. आर्य-तारा-सङ्कलविधि-नाम-साधना, Arya-Tārā-maṇḍala-vidhi-nāma-sādhana, Tibetan: འཕགས་པ་མ་སྤྱོད་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་འཕྲུལ་ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ - The method of constructing the magic circle of Arya-Tārā.

It extends over leaves 64a—65b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to He-vajra (དབྱེས་པའི་རྩི་ཇི). It is the work of the great teacher Lhan-cig-skyes-pahi-rol-pa, and was translated into Tibetan by Hbrog-mi-lo-tsa-va.

27. आर्य-विधीश्वरी-साधना-नाम, Arya-vidhīśvarī-sādhana-nāma, Tibetan: འཕགས་པ་མ་གནས་གྱི་དབང་ལུག་མའི་རྒྱུ་འཕྲུལ་ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ - Propitiation of noble Vi-
dhīśvarī.

It extends over leaves 65b—69b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to noble Vidhīśvarī (གནས་གྱི་དབང་ལུག་མ།)।

It was extracted from the Gubya-Vajra-tantra (དྷི་ཇི་གསང་པའི་བྱུང་) by Mkhañ-hero-ma-rdo-rje-ldan-ma, and translated

1 The original book reads: བཀའ་འགྲུབ་ for བཀའ་རྒྱུ་འཕྲུལ་।

2 Is it for བེའི་ཇི་མའི་ vidhīśvarī?

མཆོད་པ་--A hymn to goddess Tārā in order of sacred seats.

It consists of leaves 875--880 of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Bhagavati Tārā-devī. It was translated into Tibetan by Paṇḍita Parahita and the Tibetan interpreter Tsul-khams-rgyal-mushan.

38. བྱིའི་མཁའ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་ Pithūvari-stotram, Tibetan. བྱིའི་མཁའ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་

མཆོད་པ་--A hymn to Pithūvari or the goddess of the sacred seat.

It consists of leaves 880--906 of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Bhagavati Pithūvari (བྱིའི་མཁའ་མོ་གཟུགས་). The author of it was a Paṇḍita of the very delightful family of the minister. It was translated into Tibetan by Paṇḍita Ye-ses-rdo-rje (Jñāna-vajra) and the Tibetan interpreter Nag-tsho-chen-po.

39. བཟུངས་པའི་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་ Vajraghanṭā-lakṣaṇa-cūma, Tibetan:

རྒྱལ་ལྷ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་--The characteristic of a precious bell.

It consists of leaves 906--920 of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Buddha (སངས་རྒྱལ་). It was translated into Tibetan by Paṇḍita Parahita and the Tibetan interpreter Nag-tsho-lga-slon-ses-ra-rgyal-mushan.

40. ཀུན་ལ་ཕྱུག་པའི་ལྷ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་, Kapāla-pūjā-vidhī-nāma, Tibetan:

ཐོག་ཀྱི་ལྷ་མོ་གཟུགས་ཀྱི་མཆོད་པ་--The method of worship of the skull.

! Original བྱིའི་མཁའ་མོ་ which has been changed into བྱིའི་མཁའ་མོ་ according to the Tibetan title.

It consists of the leaf 92a—92b of the Tangyur, Bgyud, La, and begins with an invocation to the Yogini of the great seal (ཇིང་ཆེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་མགྲིན་།) ।

11. स्वप्न-तारोपिका, Svapna-tāropika, Tibetan: མི་ལོང་
སྒྲུབ་མཐའི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་—Propitiation of Dream-Tārā.

It extends over leaves 92b—94a of the Tangyur, Bgyud, La, and begins with an invocation to Dream-Tārā. The author of the work is Sonu-mitra (སྐུ་མཐི་འཕེས་མགྲིན་). It was translated into Tibetan by the Indian Paṇḍita Jogaṭa-śrī and the Tibetan interpreter Byams-pahi-dpal.

12. [ममृतशु-कारिका, Mumtaṣu-kārikā] Tibetan འཆི་གཤམ་གྱི་
ཐུགས་མེད་—A memorial verse for the dying man.

It consists of the leaf 94a—94b of the Tangyur, Bgyud, La, and begins with an invocation to Tārā. It was translated into Tibetan by the Kāśmīrian sage Śākya-śī-bhadra and the Tibetan interpreter Byams-pahi-dpal.

43. आर्य-तारा-साधन-नाम, Ārya-Tārā-sādhanaṃ-nāma,
Tibetan: འཕགས་མ་སྒྲུབ་མཐའི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་ཞེས་བུ་བ་—
Propitiation of the blessed Tārā.

It consists of the leaves 94b—95a of the Tangyur, Bgyud, La, and begins with an invocation to blessed Tārā. The author of the work is the great teacher Sarvajña-mitra (ཕལས་ཅན་
མཆིན་མཐི་འཕེས་མགྲིན་།) ।

44. आर्य-तारा-साधना, Ārya-Tārā-sādhana, Tibetan: འཕགས་
མ་སྒྲུབ་མཐའི་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་—Propitiation of Ārya-Tārā.

¹ In the original book the Sanskrit title is not given. I have supplied it in accordance with the Tibetan title.

It consists of the leaves 95a—96a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Ārya-Tārā. The author of the work was the great Kāśmīrian Paṇḍita Śākya-śrī-bhadra.

45. वज्रवाराही-तारा-स्तोत्रम्, Vajra - vārāhi - Tārā - stotram,
Tibetan: རྩེ་ཇི་ཡག་མོ་སྒྲོལ་མ་ལ་བསྟོན་པ་—A hymn to
Vajra-vārāhi-Tārā.

It consists of the leaf 96a—96b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to the blessed Tārā.

The hymn was composed by Paṇḍita Candra-kīrti (ཁྱེ་བ་
གྲགས་པ་)।

46. उत्तारा-स्तोत्र-नाम, Uttārā-stotra-nāma, Tibetan: སྒྲོལ་མ་
ཁྲིམ་ལ་ཅུ་བའི་སྒྲགས་ཀྱིས་བསྟོན་པ་ — Praising the
angry Tārā by the fundamental incantation.

It consists of the leaf 96b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Jo-mo-byin-rlabs-can (the blessed goddess).

47. उग्रतारादेवी-साधनम्, Ugra - Tārā - devī - sādhanam,
Tibetan: ལྷ་མོ་ཨ་གྲུ་དྲུ་བའི་སྐུ་བ་ཐབས་—Propitiation of
goddess Ugra-Tārā.

It consists of the leaves 96b—98a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Ugra-Tārā.

The book was composed by the great Paṇḍita of Eastern India named Śrī-vana-ratna. It was translated into Tibetan by the very same Paṇḍita, and the Lotsava Hjam-dpal-ye-śes in Dpal-hkhor-bde-chen.

48. आर्य-उग्र-तारा-साधनं-नाम, Ārya-Ugra-Tārā-sādhanam-
nāma, Tibetan: འཕགས་མ་སྒྲོལ་མ་རྒྱག་མོའི་སྐུ་བ་ཐབས་
ཞེས་བྱ་བ་—Propitiation of Ārya-Ugra-Tārā.

It consists of the leaves 98a—99a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to goddess Tārā. The book was composed by the teacher Rtag-paḥi-rdo-rje (Nitya-vajra). It was subsequently translated into Tibetan by the Lotsava Mañjuśrī in the presence of the great Paṇḍita Vanaratna of Eastern India.

49. एकजटी-साधनम्, Eka-jaṭi-sādhanaṃ, Tibetan: རལ་

གཅིག་མའི་སྐུ་ཐབས—Propitiation of Ekajaṭi (the single clotted-haired goddess).

It consists of the leaves 99b—100b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Eka-jaṭi.

The work was translated without mistakes from the divine language (Sanskrit) into the symbols of Tibet (the Tibetan language) by the great Paṇḍita of Eastern India named Dāna-śīla at the town of Hon-lḥdahi-ṣku [Kāmarūpa ?]

At the end it is stated that the worship of Tārā originated from China, but it is not clear whether this refers to Ekajaṭi-Tārā alone or to Tārā of all classes.¹

50. [क्रोधन-तारा-गोरोचना-वलि, Krodhana-Tārā-gorocanā-vali, Tibetan: སྐྱེལ་མ་ཁྲོས་པའི་བཟང་གི་གཏོར་མ]²—

The offering of a yellow pigment to Angry Tārā.

It consists of the leaf 100b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with a salutation to the single clotted-haired goddess (ལྷ་མོ་རལ་གཅིག་མ) |

¹ མཇུག་པ་ཆེན་པོ་པ་རྫོང་ཏམ ॥

འདི་ལ་ཕྱི་རྒྱུ་ཐབས་པར་འོས ॥

ཐུ་ཆས་ལས་ཀི་བྱུང་བ་ཡི ॥

སྐྱེལ་མའི་སྐུ་ཐབས་ཡོངས་སུ་སྒྲུབས ॥

ཐུ་མར་ཤར་ཏུ་ཆས་ཀྱི་པ་རྫོང་ཆེན་པོ་རྒྱ་གྲི་ལས་འོན་འདྲི་སྐྱ་མོང་

ཅ་ལྟའི་སྐད་ལས་མོད་ཅི་བར་འལ་འབྲུག་པ་མད་པར་བསྐྱར་པའོ ॥

(Tangyur, Rgyud, La, 100b).

² The title is ascertained from the colophon.

It consists of the leaves 104a—105a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Rakta-bhagavati. The work was composed by Kṛṣṇa-carya (ཀའ་པོ་ལྷན་པ) and translated into Tibetan by Paṇḍita Narendrabhadra (པོ་དབང་བཟང་པོ) and the Tibetan interpreter (gshon-nu-śeṅ-rab).

55. अग्रतारा-एकजटी-उपदेश-साधनम्, Agra - Tārā - Ekajāti-upadeśa - sādhanam, Tibetan : མཚོག་གི་སྒྲོལ་མ་རལ་བ་གཅིག་པའི་མན་ངག་གི་བསྐྱབ་ཐབས་—Achievement of the instruction of the excellent Tārā Ekajāti.

It consists of the leaves 105a—107a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with salutation to holy Lamas. It was translated into Tibetan from the Andhra-Sanskrit language (འོན་རྟེན་སངས་སྒྲུབ་པའི་སྒྲོལ་མ་) by the great Paṇḍita Dānaśīla of Eastern India and the Śākya Gelong Rig-pa-hdsin-pa-khu-rnal-hbyor-pa.

56. तारादेवी-पञ्च-साधनम्, Tārā-devī - pañca-sādhanam, Tibetan : སྒྲོལ་མ་ལྷ་ལྔའི་སྐྱབ་ཐབས་—Five-fold propitiation of the goddess Tārā.

It consists of the leaves 107a—108b of the Tangyur, Rgyud, La, was composed by the teacher Nitya-vajra (དྲག་པའི་རྩི་ཇེ) and translated into Tibetan by the Indian Paṇḍita Ratna-dhṛti and the Tibetan interpreter Rma-ban-chos-hbar.

57. करुणतारा-साधनम्, Karuṇa - Tārā - sādhanam, Tibetan : བྱུགས་ཇེས་སྒྲོལ་མའི་སྐྱབ་ཐབས་—Propitiation of the merciful Tārā.

It consists of the leaves 109b—111a of the Tangyur, Rgyud, La, and was composed by the teacher Nitya-vajra. It was translated into Tibetan by the Indian Paṇḍita Amogha-vajra (དོན་ཡོད་རྩི་ཇེ) and the Tibetan interpreter Mkhas-pa-ba-ri, who were invited to Tibet and completed the translation in the Golden House of Bsḍug-rañ (བསྐྱུག་རང་གི་གསེར་ཁང་) ।

58. आर्य-तारा-अन्तर्बलि-विधि, Ārya - Tārā - antarbali - vidhi, Tibetan : ཇེ་བཙུན་སྒྲོལ་མའི་ནང་གི་གཏོར་མའི་ཚོག་—

The method of (giving) mystic offerings to noble Tārā.

It consists of the leaf 111a—111b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Blessed Tārā. Candra-gomin was the author of the work which was translated into Tibetan in the Jong (ཇོང་) of Nepal (ཡུལ་བལ་པོ་)।

59. तिल-सति-चक्र, Tilasati-cakra [चसति-चक्र ? तिरस्यति-चक्र ?] Tibetan : སྒྲིང་རྒྱལ་པའི་འཁོར་ལོ་—The circle for expelling (evil spirits).

It consists of the leaves 111b—112a of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Noble Tārā. It was composed by the teacher Nityavajra (དྲམ་པའི་རྩི་ཇེ) and translated into Tibetan by the great sage Rma-ban-chos-hbar.

60. तारा-गुह्य-साधनम्, Tārā - guhya - sādhanam, Tibetan : སྒྲོལ་མའི་གསང་བའི་སྐབ་ཐབས་—Mystic propitiation of Tārā.

It consists of the leaf 112a—112b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to Lord Avalokiteśvara.

It was composed by Sri-Nitya-vajra (དྲམ་པའི་རྩི་ཇེ) and translated into Tibetan by the Indian sage Ratna-dhara and the interpreter Rma.

61. करुण-साधनं कर्मविश्व (?), Karuṇa - sādhanam karma-
viśva, Tibetan : ཐུགས་ཇེ་སྒྲོལ་མ་ལས་སྒྲུ་ཚྭ་གསལ་བའི་སྐབ་
ཐབས་—Effectuation of diverse things from the Merciful Tārā.

It consists of the leaves 112b—113b of the Tangyur, Rgyud, La, and begins with an invocation to noble Tārā.

It was composed by the teacher Nitya-vajra and translated into Tibetan by the great sage Ba-ri-lo-tsa-va.

- 62 [आर्य-तारा-उपदेश-निर्मल-दर्पण,] Ārya-Tārā-upadeśa-nirmala-darpaṇa,¹ Tibetan: ཇི་བུཌ་མ་སྒྲེལ་མའི་མན་ངག་མེ་ལོང་དངས་པ་—A clear mirror of instructions of Ārya-Tārā.

It extends over leaves 114a—117a of the Tangyur, Rgyud La.

—o—

A list of Sanskrit works on Tārā.

63. उग्र-तारा-पञ्चाङ्गम्, Ugra-Tārā-pañcāṅgam—A five-limbed hymn to Ugra-Tārā.

It is included in the Government collection of MSS. in the A.S.B. No. 5830, and is written in Devanāgarī character. It consists of 21 leaves and begins with an invocation to Gaṇeśa and Ugra-Tārā.

Pañcāṅga is thus defined in the book:—

तस्याः पञ्चाङ्गमतुलं पटलं पद्धतिं तथा ।
वर्म नाम्नां सहस्रान्तु स्तोत्रं पञ्चाङ्गमुच्यते ॥

64. तारा-कल्पः, Tārā-kalpaḥ—The ritual of Tārā.

It consists of 12 leaves, and is noticed in Bühler's Catalogue of Sanskrit MSS. from Gujrat, Fasc. iv., p. 256. A work named Tārā-kalpaḥ is also mentioned in the Bengal Asiatic Society's Notices of Sanskrit MSS., Second Series, Vol. III.

65. तारा-कल्पलता, Tārā-kalpalatā—A wish-yielding creeper of Tārā.

The author of the work is Nārāyaṇa Bhaṭṭa. It consists of 211 leaves and is written in Devanāgarī character. An old copy, very rare and incomplete, is noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. in N.W.P., part v., p. 24.

66. तारा-कवचम्, Tārā-kavacam—An amulet of Tārā.

¹ The Sanskrit title is added by me in conformity with the Tibetan title.

Noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. belonging to Pandit Radha Krishna of Lahore, p. 45.

67. ताराक्षोभ्य-संवादः, Tārākṣobhya-saṁvādaḥ—Colloquy between Tārā and Akṣobhya.

A Tāntric compilation on the adoration of Tārā and anecdotes regarding her.

It consists of 14 leaves written in Bengali character, noticed in Rajendra Lal Mitra's Notices of Sanskrit MSS., Vol. i., p. 204.

68. तारा-तत्त्वम्, Tārā-tattvam—Truth about Tārā.

Śiva is the author of the work. It consists of 50 leaves written in Devanāgarī character, and describes the *Prayoga*, worship and *Yantra* of Tārā-devī also called *Dvitiyā* or second of the ten Mahāvidyā. This book is rare and the copy seen is old and apparently correct. It is noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. in N.W.P., part i., p. 184.

69. तारा-तन्त्रम्, Tārā-tantram—A mystic treatise on Tārā.

Ritual for the worship of Tārā. It consists of 201 leaves written in Devanāgarī character, noticed in the Bikanir Catalogue, p. 619.

70. तारा-पञ्चटिका, Tārā-pañcṭikā—A small bell of Tārā.

The author of the work is Saṅkarācārya. It is quoted in Tantrasāra.

71. तारा-पञ्चाङ्गम्, Tārā-pañcāṅgam—A five-limbed hymn to Tārā.

Another copy of तारापञ्चाङ्गम् (No. 63) in Devanāgarī character. Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B. No. 5882.

72. तारा-पटलम्, Tārā-paṭalam—A veil of Tārā.

It consists of nine leaves in Devanāgarī character. Copy old, complete and rare, noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. in N.W.P. part x., p. 40.

73. तारा-पद्धतिः, Tārā-paddhatiḥ—A ceremonial-manual of Tārā.

The author of the work is Nārāyaṇa Bhaṭṭa. It consists of 38 leaves, written in Devanāgarī character, on the worship of a form of the goddess Durgā called Ugra-Tārā. Noticed in the Bikanir Catalogue, p. 622.

A work of the same name, consisting of 49 leaves written in Devanāgarī character, is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 5886. It begins with an invocation to Gaṇeśa, Sarasvatī and Gurus.

74. तारा-पाराजिका, Tārā-pārājikā—Confession of deadly sins to Tārā.

Mentioned in the Bengal Asiatic Society's Notices of Sanskrit MSS., Second Series, Vol. III.

75. तारा-पूजन-वल्ली, Tārā-pūjana-vallari—A creeper of Tārā-worship.

Noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. belonging to Pandit Radha Krishna of Lahore, p. 26.

76. तारा-पूजा-न्यास-विधिः, Tārā-pūjā-nyāsa-vidhiḥ—The method of dedicating parts of the body to Tārā at the time of worship.

Noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS. belonging to Pandit Radha Krishna of Lahore, p. 45.

77. तारा-पूजा-प्रयोगः, Tārā-pūjā-prayogaḥ—The ceremonial-form of Tārā-worship.

It consists of four leaves, incomplete and extremely damaged, written in Bengali character, and begins with an invocation to Paradevatā.

It is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 3399.

78. तारा-पूजा-रसायनम्, Tārā-pūjā-rasāyanam—An elixir of the worship of Tārā.

The author of the work is Kāśī-nātha Bhaṭṭa, son of Jayarāma Bhaṭṭa of Puṇyagrāma. It begins with an invocation to Gaṇeśa and Gurus and is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 6540.

It consists of 13 leaves written in Devanāgarī character.

79. तारा-प्रदीपः, Tārā-pradīpaḥ—A lamp of Tārā.

It consists of 70 leaves in Bengali character divided into five *paṭalas* or chapters. The author's name is Lakṣaṇa-deśikendra. It is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 3373.

80. तारा-भक्ति-तरङ्गिणी-नाटकम्, Tārā-bhakti-taraṅgiṇī-nāṭa-kam—A drama named the river of devotion to Tārā.

The author of the work is Kāśī-nātha-kavi. It consists of 86 palm leaves written in Bengali character and dated samvat 1737. It is an essay on salvation through the medium of worship to Tārādevī. The work was composed under the auspices of Rājā Krishna Chandra of Nadia, whose genealogy and life are briefly given in the first chapter. It is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 815.

81. तारा-भक्ति-सुधारणवः, Tārā - bhakti - sudhārṇavaḥ — The ocean of nectar of the devotion to Tārā.

The author of the work is Narasiṅha Thākura, a disciple of Gadādhara. It consists of 45 leaves apparently old, written in Bengali character, and divided in five *taraṅgas* or chapters. It was copied in śaka 1697 and is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 4187. It begins with an invocation to Sarasvatī.

82. तारा-मूलबोधः, Tārā-mūlabodhaḥ—The fundamental knowledge of Tārā.

Mentioned in the Bengal Asiatic Society's Notices of Sanskrit MSS., Second Series, Vol. III.

83. तारा-रहस्यम्, Tārā-rahasyam—The mystery of Tārā.

The author of the work is Brahmānanda Giri. It consists of four *paṭalas* or chapters and is included in the collection of the Oriental Library A.S.B., No. II., F. 27. It has been printed in Calcutta under the editorship of Rasik Mohan Chatterjopādhyaya.

84. तारा-रहस्य-वृत्तिका, Tārā-rahasya-vṛttikā—A commentary on Tārā-rahasyam, No. 19.

The author of the work is Gauḍa Saṅkarācāryya. It consists of 121 leaves written in Bengali character and dealing with the directions for the adoration of Tārā. It is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 221.

85. तारार्चन-चन्द्रिका, Tārārcana-candrikā—The moon-shine (elucidation) of the worship of Tārā.

The author of the work is Jagannātha Bhaṭṭācāryya. It consists of 26 leaves written in Devanāgarī character and begins with an invocation to Gaṇeśa. It deals with the directions for the adoration of Tārā and is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 6537.

86. तारार्चन-तरङ्गिणी, Tārārcana-taraṅgiṇī—The river of worship of Tārā.

The author of the work is Śrī Rāma. It consists of 59 palm leaves written in Uriya character, and is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 4267.

87. तारार्णवः, Tārārṇavaḥ—The ocean of Tārā.

This work is quoted by Narasiṃha in Tārā-bhakti-sudhārṇava (*vide* India Office Catalogue, p. 497).

88. तारा-विलासः, Tārā-vilāsaḥ—The pastime of Tārā.

It consists of 24 leaves written in Bengali character and divided in eight chapters called *paṭalas*. The name of the author is Vāsudeva Kavikaṅkana Cakravartti. It begins with an invocation to Tārā and is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 3455.

89. तारा-विलासोदयः, Tārā-vilāsodayaḥ—The origin of the pastime of Tārā.

The author of the work is Vāsudeva Kavicakravartti. It consists of 45 leaves written in Bengali character and divided into ten chapters called *ullāsas*. An incomplete work copied in Śaka 1620 is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 790.

90. तारा-षट्पदी, Tārā-ṣaṭpadi—Six stanzas on Tārā.

This work is quoted by Gauḍa Saṅkarācāryya in Tārā-rahasya-vṛttikā (*vide* India Office Catalogue, p. 903).

91. ताराष्टोत्तर-शतनाम-स्तोत्रम्, Tārāṣṭottara-śatanāma-stotram—One hundred and eight names in the form of a hymn to Tārā.

It consists of one hundred and eight epithets strung together in the form of a hymn to Ekajaṭā Ārya Tārā, or simply Tārā. The hymn is alleged to have been imparted by Avalokita Bodhi, sattva to Vajrapāṇi Bodhisattva, and is intended to be worn as an amulet to avert evils proceeding from thieves, war, fire, lions, water, elephants, tigers, noxious animals generally and other causes to which Bhikṣus were exposed in their peregrinations.

It consists of 70 verses, mostly incorrect, written in Newari character, and is included in the Nepalese-Buddhist MSS. in the Oriental Library of A.S.B., No. B 33. There is another work of the same name in धारणीसंग्रह, No. B 65, in the Oriental Library of A.S.B.

92. तारा-सहस्र-नाम, Tārā-sahasra-nāma—One thousand names of Tārā.

An incomplete manuscript consisting of six leaves, written in Bengali character, is included in the Government collection of Sanskrit MSS. in A.S.B., No. 2831.

93. तारा-सूक्तम्, Tārā-sūktam—A hymn to Tārā.

A copy of this work consisting of 15 leaves, written in Devanāgarī character, is noticed in the Bikanir Catalogue, p. 619.

तारा-स्तोत्रम्, Tārā-stotram—A hymn to Tārā. Same as स्रग्धरा-स्तोत्रम् ।

तारा-स्तोत्र-टीका, Tārā-stotra-ṭikā—A commentary on No. 30. Same as स्रग्धरा-स्तोत्र-टीका ।

94. तारिणी-पारिजातम्, Tāriṇī-pārijātam—The celestial *pārijāta* flower of Tārā.

Mentioned in the Bengal Asiatic Society's Notices of Sanskrit MSS., Second Series, Vol. III.

बालार्क-टीका, Bālārka-ṭikā—Same as स्रग्धरा-स्तोत्र-टीका ।

95. **स्रग्धरा-स्तोत्रम्**, Sragdharā-stotram—A hymn (to Tārā) in the *sragdharā* metre.

The name of the author is Sarvajña-mitra, who was a Buddhist monk of Kāśmīra. The work consists of 37 verses written in Newari character. A copy dated *saṃvat* 1881 is contained in the Oriental Library of A.S.B., No. B 63.

96. **स्रग्धरा-स्तोत्र-टीका**, Sragdharā-stotra-ṭikā—A commentary on Sragdharā-stotra, No. 32.

The author of this work is Jina-rakṣita, who was a Bhikṣu of the Mahāvihāra of Vikrama-śīla. A copy dated *saṃvat* 1881, written in Newari character, is contained in the Oriental Library of A.S.B., No. B. 64. The work is also called **वाल्मीकी-टीका**.

The author of the Sragdharā-stotra.

In the Sragdharā-stotra-ṭikā, Jinarakṣita states that Sarvajña-mitra, the author of Sragdharā-stotra, was a devout monk of Kāśmīra and was renowned for his unbounded charity. Having given away everything he possessed, he left the country and wandered abroad as a mendicant. Once, while he was proceeding to the kingdom of Vajramukuta, he met on the way a poor old Brāhmaṇa, who was in a very pressing need of money for the marriage of his daughter. The Brāhmaṇa, who was going to the place of Sarvajña-mitra himself for help, having learnt that the latter had nothing left except the beggar's bowl and robe, fell into great despair and shed tears. Sarvajña-mitra, however, consoled him saying: "Be not sad, I shall give you what you ask for." At that time king Vajramukuta was told by a certain person that all his desires would be fulfilled if he could wash himself sitting on 100 skulls freshly severed from the trunks. The king who had already secured 99 persons completed the number 100 by purchasing Sarvajña-mitra, who sold his person for its weight in gold, which was given to the poor Brāhmaṇa. The 100 victims were, in a morning, led into the executioner's tank by officers of the king. Sarvajña-mitra, finding no other means of escape, composed and chanted 37 stanzas in praise of Ārya-Tārā, whereupon all the victims were miraculously saved and taken to their respective

homes. Heaps of gold equal to the weight of the victims remained deposited on the edge of the tank. The king, surprised at the miraculous power of the monk, became a disciple of his.

The same story is given in Dr. R. Mitra's "Nepalese Buddhist Literature," p. 288.

A similar story about Sarvajña-mitra is narrated in the Tibetan work called Pagsam-jon-zang. According to this work Sarvajña-mitra, though born in Kāśmīra, was a student of the monastery at Nālanda in Magadha where he became a great master of sciences. The king to whom he sold his person is called Vajra-mukha in the Sanskrit Sragdharā-stotraṭikā, while he is called Saraṇa in the Tibetan Pāgsam-jon-zang.¹ The story contained in the Pagsam-jon-zang runs thus:—

"A little bastard child of the king of Kāśmīra was carried away by a vulture from the roof of the palace and dropped on the top of the Gandhola (the great central temple) of Nālanda in Magadha. The Pandits of the Vihāra, taking mercy on him, nursed him. As he grew up the child acquired great knowledge and became a scholar. He propitiated the goddess Ārya-Tārā and thereby acquired great wealth. He gave away all his riches in charity, and, when there was nothing left, he started on a journey to the South. Meeting on the way an old blind Brāhmaṇa, who was being led by his son, he inquired where he was going. Being told that the blind Brāhmaṇa, who was very poor, had started on his distant journey to beg help from Sarvajña-mitra of Nālanda, he was overpowered with pity and determined to sell his own body to give gold to the helpless beggar. At this time he learnt that king Saraṇa, who, at the advice of his wicked spiritual guide, had undertaken the performance of a Yajña, in which 108 human sacrifices were necessary, was in search of one more victim which was wanting to complete the full number. The king was convinced that if he successfully performed the Yajña he would attain the longevity equal to the sum of the longevity of 108 souls that would be sacrificed in it. Sarvajña-mitra sold himself to the king and paid the gold that he obtained therefrom to the blind Brāhmaṇa. While waiting one night for

¹ Edited by Rai Sarat Chandra Das, Bahadur, C.I.E., Bengal Secretariat Book Depot, Calcutta, p. 102).

death in a dark dungeon, he invoked the goddess Tārā with the utmost concentration of his mind. When fire blazed up from the piled firewood, and all the 108 men were led in chains to the pyre, a heavy shower of rain fell which extinguished the fire within a short time and converted the whole plain where the sacrifice was being performed into a large sheet of water resembling a lake. The king and his ministers hearing that this was due to the mercy of the goddess Tārā, who was invoked by the victim who had sold himself to save others, now acquired faith in the religion of Buddha and, having released all the 108 victims of the unholy sacrifice, sent them to their respective homes loaded with presents. Sarvajña-mitra, before whom the goddess had miraculously appeared, held fast a corner of her celestial robe and was carried to the land of his birth."

The same story is related in Lama Tārānātha's history of Buddhism (*vide* A. Schiefner, p. 168 ff.).

The date of the Sragdharā-stotra.

Neither in the Sragdharāstotra nor in its commentary is there any mention of the date of either of the two works. The Rājatarāṅgiṇī, the well-known chronicle of Kāśmīra, supplies us however, with some data to determine the age of Sarvajña-mitra, the author of Sragdharā-stotra. In book IV., verse 210 of the Rājatarāṅgiṇī, we find that Bhikṣu Sarvajña-mitra, who appeared as another Jina, resided in Kayyavihāra, which had been built by king Kayya. This Kayya is stated to have been a king of Lāṭa or Central and Southern Guzerat, and was subordinate to king Muktāpīḍa-Lalitāditya of Kāśmīra. As Lalitāditya is generally held to have lived early in the 8th century A.D., Sarvajña-mitra who resided in Kayyavihāra could not have flourished before that time. As the monastery of Nālanda was destroyed in the 9th century A.D., Sarvajña-mitra, who was educated there, could not have lived after that time. This leads me to suppose that Sarvajña-mitra lived in the middle of the 8th century A.D.

King Vajramukṣa or Sarapa has not yet been identified. Vajramukṣa is perhaps identical with Vajrāditya, son of Lalitāditya, King of Kāśmīra in the 8th century A.D.

Calcutta
The 30th January 1907. }

SATIS CHANDRA VIDYABHUSANA.

बौद्धस्तोत्रसंग्रहः ।

सुगंधरा-स्तोत्रम् ।

ॐ नमो भगवत्यै आर्य्यतारायै ॥

बालार्कालोकताम्रप्रवरसुरशिरश्चारुचूडामणिश्री-
सम्पत्सम्पर्करागानतिचिररचितालक्तकव्यक्त'भक्तौ ।
भक्त्या पादैः तवार्य्यै करपुटमुकुटाटोपभुमो'त्तमाङ्ग-
स्तारिण्यापच्छरण्यै' नवनुतिकुसुमस्रग्भिरभ्यर्चयामि ॥१॥

सुगंधरा-स्तोत्र-टीका ।

ॐ नमस्तारायै ॥

नत्वार्य्यतारां जगदर्थक्षरां
धर्माकराध्येषणया समासात् ।
बालार्कमात्रस्य करोमि टीकां
स्फुटामहं श्रीजिनरक्षितः कृती ॥१॥

१ B. व्यक्ति ।

२ B. भय ।

३ A. स्वरण्ये ।

प्रभृतविद्वेषज्जताशनान्तः-

स्फुरच्छिखादग्धसुखेन हन्त ।

खलु त्वया सत्सुखदा ममेयं

टीका न दूष्या त्वयि तेऽञ्जलिः सा^१ ॥२॥

तत्र कृतौ^१ उपोद्घातम् आदौ प्रख्ययते । इह काश्मीरविषये बोधिसत्त्वदेशीयो सुनौन्द्रप्रवचन^२ छपापारावारौणसान्द्रो^३ महा-
करुणाप्रगुणीकृतहृदयात्मा सर्वज्ञमित्रो नाम भिचुरभवत् । स
चिन्तामणिरिवार्थिनां यथाभिर्ज्ञापितार्थरूपपादनाद्वाढत्वेन जगति
विख्यातः स्वयमेव स्वमर्थजातमर्थिभ्यो विवृज्य चौवरपात्रविभवो
देशान्तरं व्रजन् वज्रमुकुटस्य राज्ञो विषयमगमत् । तत्र जरा-
जर्जरौकृतं परित्यक्तपरिजनं द्विजमेकम् अध्वन्यपश्यत् । स कथा-
प्रसङ्गेन एवंविधवार्द्धकेऽपि क्व गन्तव्यं त्वयेति छपयाकृष्टः सन्नाह
“स्वसुतापरिणयनार्थमर्थमर्थयितुम्, अपि च सर्वज्ञमित्रस्य भिचो-
रन्तिकम् । अयं स्वविभवजातमर्थिभ्यो विभज्य स भिचुर्देशा-
न्तरं^४ गत इति किं न श्रुतम् ? इत्युक्तो वार्द्धकमुनिः सुचिर-
मभिनिःश्वस्य निश्चेष्ट इव मुहूर्तमवातिष्ठत । ततस्तमेवविधं
सकरुणमनुगोचन्तमेव सर्वज्ञमित्र इति समाश्वासयन्नुवाच । मैव-
मधौरो भव अहं ते सर्वमभिमतं सम्पादयिष्यामीत्युक्त्वा तमा-

१ Orig. चैवे ।

२ Orig. वुतौ ।

३ Orig. प्रवचना ।

४ Orig. पान्द्रो ।

५ Orig. ससुता ।

६ Orig. भिचुर्जेदेशान्तरं ।

दाय वज्रमुकुटस्य नृपतेरनिकं सुवर्णेन समीकृत्य स्वशरीरं विक्रीय
तन्मूल्यं तस्मै प्रदायानुजीय प्रस्थाप्य राज्ञः पुरतोऽवस्थितः । तस्मिंश्च
समये तस्य राज्ञो यथोक्तविचित्रलक्षणोपेतपुरुषैकशतकर्त्तित-
मस्तकोपरिस्नानादभिमतं वेत्त्यतीत्युपदिष्टं केनापि । तदाक्यं महता
कालेन यत्नतोऽन्विष्य सुवर्णसमतुलमेकोनशतं पुरुषाणां क्रीतमास्ते
अनेनैकेन शतं परिपूर्णमतः कर्त्तितमस्तकोपरि स्नानं करिष्या-
मीत्यभिधाय एनं तन्मध्यं नय इत्यादिशति स्म । तदादिष्टमृत्येन
तथैव सम्पादितम् । पश्चात्तमेकमवलोक्य सर्व्व एव ते वध्यपुरुषाः
प्रातर्भृता वयमिति उच्चैराक्रन्दन्तः साक्षान्मृत्युरयमुपस्थितो मुण्ड
इत्यारटन्तो^१ बोधिमत्त्वेनाभिहिताः कस्मादेवमधीरता पूर्व्वमेवं
ज्ञात्वैव किमात्मा विक्रीत इति । तत एतान्तिकातरान् समाश्वास्य
महाकरुणार्द्रया दृशा चावलोक्य मातरं विहाय नास्ति कश्चि-
देषामन्यो निस्तारोपाय इति निश्चित्य संयतौभूय स सर्व्वज्जमित्रो
भगवतीमार्य्यतारां स्तोतुमारब्धवान् । तत्र श्लोककतिपयानन्तरं
भगवती स्वयमागत्य यथाकर्त्तव्यमादिश्यानुचिन्तिता चाधितिष्ठ-
न्यन्तर्हिता । ततः स लब्धवरः सर्व्वज्जमित्रः युष्माभिः सर्व्वैः प्रात-
र्युगपदेव स्नातव्यमित्यादिष्टवान् । प्रातरागत्य राजपुरुषैस्ते वध्याः^२
सरस्तीरे नीताः सन्तस्तानभिहितवन्तः । सर्व्वैरस्माभिरेकदैव
स्नातव्यं किं वज्रविलम्बेन इत्युक्त्वा सरसि निमग्ना भगवतीप्रभा-
वात् खं खं देशमुपजग्मुः । पश्चान्मुहूर्त्तद्वितयानन्तरं यत्नतो-

१ Orig. आरटतो ।

२ Orig. वध्यः सरस्तीरे ।

ऽविष्टाः सन्तस्तैर्नोपलब्धाः^१ । तन्मूल्यसुवर्णं च यथास्वं राश्रीकृतं
 सरस्तीरे परमालोकितम् । ततस्ते राजपुरुषा भयविस्मयाकुलित-
 मनसो राजनि तदिज्ञापयामासुः । तच्छ्रुत्वा स राजा विस्मया-
 वर्जितमनास्तस्यैवैकस्य विक्रीतस्य भिचोरयं प्रभाव इत्यभिधाद्य
 सञ्जाताधिकतरप्रसादस्तमन्विष्यानीय तच्छिष्यतामुपगत इत्यादि
 कथा प्रसिद्धैव नोक्ता ।

श्रीदेव्यै नमः ।

॥ १ ॥ बालार्कित्यादि—

आर्य्ये तारिणि आपच्छरण्ये तव पादौ भक्त्या अभ्यर्चयामि
 इति सम्बन्धः । आरात् पापकेभ्यः कर्मभ्यः दूरं गतेत्यार्या ।
 त्रिभुवगताग्रेषदुःखार्णवाद् महाकरुणया सत्त्वास्तारयतीति तारिणी ।
 किंभूता ? आपच्छरण्या, आपत्सु अष्टमहाभयादिसकलतीव्रविप-
 त्तिषु शरणार्हत्वाद् आपच्छरण्या, तस्याः सम्बोधनं हे आर्य्य-
 तारिणि आपच्छरण्ये, तव भवत्याः पादौ चरणौ अभ्यर्चयामि
 कायवाङ्मनःप्रसादेन पूजयामि । अहं करपुटमुकुटाटोपभुग्नो^२-
 त्तमाङ्गः सन्, करपुटं करद्वयवद्भाञ्जलिः स एव मुकुट इव मुकुट-
 स्तस्याटोपो हर्षवेगस्तेन भुग्नं नम्रीभूतम् उत्तमाङ्गं शिरो यस्य
 स तथा । कामिः ? नवनुतिकुसुमस्रग्भिः, नवाः सद्योऽभिनिर्मिता
 या नुतयस्ता एव कुसुमानि पुष्पाणि तेषां स्रग्भिर्मालाभिः ।

किंविशिष्टौ ? बालार्कालोकताम्रप्रवरसुरशिरश्चारूडामणिश्रीसम्प-
त्सम्पर्करागानंतिचिररचितालक्तकव्यक्तभक्ती, बालोऽभिनवोदितो
योऽर्कः सूर्यस्तस्यालोकोऽरुणावभासस्तदत्ताम्रा आरक्ताः प्रवराणां
सुराणामिन्द्रादिदेवानां शिरःसु मस्तकेषु ये चारवोऽतिरुचिरा-
श्चूडामणयः शिखाविन्यस्तरत्नानि तेषां श्रीसम्पत् गोभासमृद्धि-
स्तस्याः सम्पर्को मिलनं तेन यो रागो लौहित्यं तेन अनतिचिरम्
अत्यल्पकालं रचिता निश्चिता अलक्तकस्य यावकस्य व्यक्ता अति-
स्फुटा भक्तिः विचित्रयोजना यथोक्तौ । अनेन एतदुक्तं भवति
हे मातस्त्वमेव आपच्छरण्या^१ तारिणी च अतो मां ह्यापत्-
पतितमुद्धर्तुं^२ मर्हसीति कवेरभिप्रायः ।

कथमहमापत्पतित इत्याह

दुर्लङ्घे दुःखवह्नौ विनिपतिततनुर्दुर्भगः कान्दिशीकः
किं किं मूढः करोमीत्यसद्वदपि कृतारम्भवैयर्थ्यखिन्नः ।
श्रुत्वा भूयः परेभ्यः क्षतनयन इव व्योम्नि चन्द्रार्कलक्ष्मीम्
आलोकाशानिवद्धः परगतिगमनस्त्वां अये पापहन्त्रीम् ॥
२ ॥

॥ १ ॥ दुर्लङ्घे^३त्यादि—

क्षतनयन इव चचुर्विहीन इव हे मातस्त्वां भगवतीं अये

१ Orig. चारवो अतिरुचिरा ।

२ Orig. आपच्छरण्ये ।

३ Orig. मर्हसीति ।

४ Orig. दुर्लङ्घे ।

संश्रयामि^१ । किं विशिष्टम् ? पापहन्त्रीं पापानि दुरितानि
 हन्ति स्फुटयतीति । किम्भूतः ? परगतिगमनः परेषां रागादि-
 क्लेशानाम् अधौना या देवादिषट्पतयस्तासु गमनं यस्य सोऽहम् ।
 इत्थं गतोऽपि आलोकाशानिवद्धः । कथम् ? श्रुत्वा भूयः परेभ्यो
 व्योम्नि चन्द्रार्कलक्ष्मीम्^२, अहमप्येवंभूतोऽनेन कथमालोकायामीति
 कृत्वा अथ आलोकाय निभायनाय आशा अभिलाषस्तत्र निवद्धो
 नियतलग्नो यः स तथा । परेभ्यस्तद्गुणोद्धारिभ्यः श्रुत्वा भूयो वारं-
 वारं समाकर्ण्य आकाशे चन्द्रार्कयोरिव लक्ष्मीं तद्गुणसम्पदम् ।
 अन्धोऽपि किं न सुखौ स्यादित्याह दुर्लभे दुःखवज्जौ विनि-
 पतिततनुः, दुःखमेव अतिदुःसहत्वादङ्गिः अनलः दुःखेन अतिकष्टेन
 लङ्घयितुमतिक्रमितुं शक्यते इति दुर्लभस्तत्र विनिपतिता निमग्ना
 तनुः शरीरं यस्य स तथा दुष्टो भगो ज्ञानं यस्य स दुर्भगो
 दुर्बुद्धिर्भाग्यरहित इत्यर्थः किं किं कर्तुमिच्छामीति कां कां दिशं
 गच्छामीति कृत्वा कान्दिशीको भयद्रुतः । पुनः कौटुशः ? किं किं
 मूढः करोमीत्यसह्यदपि कृतारम्भवैयर्थ्यखिन्नः, मूढः स्वकार्येऽनभिज्ञः
 सन् किं किं करोमीति किं किमाचरामीत्यनेनाकारेणासह्यदपि
 मुञ्जरपि कृतो विहितो य आरम्भ उद्योगस्तस्य वैयर्थ्येन नैष्कल्येन
 खिन्नः क्लिष्टः उद्विग्न इत्यर्थः चतनयनेऽपि एतद्विशेषणं यथासम्भवं
 योजनीयम् । इत्थं गतोऽपि अहं कथं नानुकम्प्य इति भावः ।

१ Orig. संश्रयमामि ।

२ Orig. चन्द्रार्कलक्ष्मः ।

हृपासामर्थ्यारम्भाभावात् कथमनुकम्पयतीत्याशङ्काह

सर्वस्मिन् सत्त्वमार्गे ननु तव करुणा निर्विशेषं प्रवृत्ता
तन्मध्ये तद्गहेण ग्रहणमुपगतं मादृशस्याप्यवश्यम् ।
सामर्थ्यं चाद्वितीयं सकलजगदध्वान्ततिग्मांशु^१ विम्बं
दुःखेवाहं तथापि प्रतपति धिगहो दुष्कृतं^२ दुर्विदग्धम् ॥
३ ॥

॥ ३ ॥ सर्वस्मिन्निति—

ननु हे भगवति तव तावत् करुणा हृपा निर्विशेषम् अरि-
मित्रोदासीनसाधारणं यथा स्यात् तथा सर्वस्मिन् सत्त्वमार्गे
अखिललोकवर्त्मनि^३ प्रवृत्ता सत्तारणैकनिष्ठा । अतस्तन्मध्ये सत्त्व-
वर्त्ताभ्यन्तरे तद्गहेण तेषां सत्त्वानां मंगहेण मादृशस्यापि ग्रहण-
मवश्यं नियमेनोपगतमायातम् । न केवलं सकलजगदसाधारणैक-
करुणैव तव किन्तु सामर्थ्यं चाद्वितीयं^४ शक्तिरप्येकैव^५ अनन्य-
गामिनी । कीदृशम् ? सकलजगदध्वान्ततिग्मांशु^६ विम्बं, सकलस्य
अखिलस्य जगतस्त्रिभवस्य यदघं कलुषं तदेव ध्वान्तं गाढं^७ तम-
स्तत्तिग्मांशुविम्बसङ्काशमिव । अतोऽनन्यसाधारणयोः करुणासाम-
र्थ्ययोर्विद्यमानयोरपि दुःखेवाहं तथापीति न तवायम् अपराधः

१ B. तीग्मांशु ।

२ B. दुःकृतं ।

३ Orig. लोका व्रत्तनि ।

४ Orig. चाद्वितीय ।

५ Orig. यैकैव ।

६ Orig. तीग्मांशु ।

७ Orig. वाढं ।

किन्तु प्रतपति धिगहो दुष्कृतं^१ दुर्विदग्धं, ममैव पूर्वार्जितदुष्कृतं
मनुचितं दुर्विदग्धं दुष्परिपाकं^२ पीडयति मन्तापयतीति धिगहो
कष्टमाश्चर्य्यं । अनेनात्मनो मन्दभाग्यमावेदितमिति भावः ।

पुनरपि सोत्कर्षगर्भात्मानो निन्दामावेदयन्नाह

धिग् धिग् मां मन्दभाग्यं दिवसकररुचाप्यप्रणुत्तान्धकारं
तृष्यन्तं कूलकच्छे हिमशकलशिलाशीतले हैमवत्याः ।
रत्नद्वीपप्रतोल्या विपुलमणिगुहागेहगर्भे दरिद्रं
नाथीकृत्याप्यनाथं भगवति भवतीं सर्वलोकैकधात्रीम् ॥
४ ॥

॥४॥ धिग्धिगित्यादि—

हे भगवति भवतीं सर्वलोकैकधात्रीं सर्वं अपर्यन्तलोकधातु-
स्थिता ये लोका जनास्तेषामद्वितीयामेकां धात्रीं परिपालिकां
त्वां नाथीकृत्यापि शरणीकृत्यापि ऐश्वर्य्येण आश्रित्यापि अनाथ-
मशरणमिति कृत्वा मन्दभाग्यमन्तपुण्यं मां धिग्धिगिति निन्दा-
भिधानम् । न केवलम् एवं दिवसकरस्य रवेः रुक् दीप्तिस्तथाप्य-
परिमितजगदन्धतमोर्ध्वंसिकया^३ अप्रणुत्तोऽनपगतोऽन्धकारो यस्य
तं दिवसकरस्येव रुक् कान्तिर्यस्याः सा तथा एवंभूतयापि त्वया
अमेयकिरणया अज्ञानतमिस्रोत्सारिकयापि^४ अविनष्टाज्ञानान्ध-
कारं, किञ्च हैमवत्याः सुरसरितः कूलकच्छे तौरप्रान्ते । कीदृशे ?

१ Orig. दुःकृतं ।

२ Orig. दुःपरिपाकं ।

३ Orig. जगदन्धं तमोर्ध्वंसिकया ।

४ Orig. तमिश्रोत्सारिकया ।

हिमस्य तुषारस्य या शकलशिला खण्डशिला तदच्छीतले सर्व-
 क्षेणपहारिणि । तत्र निषण्णमपि तृष्यन्तं पिपासाकुलम् उपगत-
 पिपासं तृषार्त्तमित्यर्थः । अथवा हैमवत्यास्तव अभयायाः सकल-
 सत्ताशेषभयविनाशिकायाः कूलकच्छे अनुकूल^१भूम्येकदेशे निषण्-
 मपि रागादिदोषाक्रान्तम् । कूलमनुकूलमुच्यते एकदेशे समुदायो^२
 गम्यते इति न्यायात् यथा सत्यभामा इति । पुनः कौटुशम् ?
 रत्नानां द्वीपे जलान्तर्मणिमयस्थलभूभागे या प्रतोलौ रथ्या तस्या
 विपुलमणिगुहैव गृहं वेष्ट्य तद्गर्भे स्थितमपि दरिद्रम् अर्थ-
 हीनम् । अथवा बुद्धादिरत्नानां यत् स्थलं स द्वीपो भवशमयो-
 रन्तर्वर्त्तित्वान्तत्र या प्रतोलौ मोचदारं तस्या विपुलमणिगुहा
 सहस्रमुखस्थानं तदेव गेहं तद्गर्भे तदन्तर्वर्त्तिनि स्थाने^३ । एतज्ज्ञान-
 रत्नशून्यो महाकरुणासम्पन्नाया अपि भाग्यापराधान्न तवाहं विषय
 इति भावः ।

खदोषोद्भावनव्याजेन कथं मां परिभाषसे इत्याशङ्क्याह
 मातापि स्तन्यहेतोर्विरूवति बहुशः खेदमायाति पुत्रे
 क्रोधं धत्ते पितापि प्रतिदिवसमसत्प्रार्थनानामु प्रयुक्तः ।
 त्वं तु चैलोक्यवाञ्छाविपुलफलमहाकल्पवृक्षाग्रवल्ली
 सर्वेभ्योऽभ्यर्थितार्थान् विस्तृजसि न च ते विक्रिया^४ जातु
 काचित् ॥ ५ ॥

१ Orig. अनुकूल ।

२ Orig. समूदाया ।

३ Orig. नन्दरि ।

४ A. विक्रया ।

॥५॥ मातापौत्यादि—

हे परमचान्तिरसम्पन्ने पित्रोरपि अधिकतरा त्वम् । कथम् ?
 मातापि पुत्रे तनये स्तन्यहेतोर्दुग्धनिमित्तं वज्रधा अतिरुदति
 आक्रन्दति सति खेदमायाति विषादसुपैति । जनकोऽपि असत्पार्थ-
 नासु असन्त्यः असम्भाविन्यः^१ या वस्तुनो वाञ्छास्तासु प्रयुक्तः प्रति-
 दिवसं प्रतिप्रेरितः सन् क्रोधं धत्ते कोपमुदहति । त्वं तु भगवती
 पुनः, अतिस्नेहवती, सर्व्वेभ्योऽपरिमितजनेभ्योऽभ्यर्थिता सती अर्थान्
 यथाभिलषितवस्त्रानि विसृजसि परित्यजसि । कथं विसृजसि
 इत्याशङ्क्य आह । त्रैलोक्यानां त्रैधातुकान्तर्वर्त्तिनां मत्तानां वाञ्छाया
 विपुलं महत्फलं यस्याः सा चासौ, महाकल्पवृक्षस्य उत्तमवाञ्छा-
 तरोरगवल्ली च या सा तथा प्रधानमञ्जरौव त्वमित्यर्थः । अत-
 स्त्वेभववदान्याया महाकरुणाद्रीकृतहृदयायाः अत्यल्पमपि अन्यथात्वं
 विकारभावो न च नैव जातु कदाचिदपि । एतेन आर्त्तानां
 परुषाभिधानेऽपि भवती न परिखिद्यते इति भावः ।

किञ्च पूर्व्वकृतप्रतिज्ञामपि भगवत्याः स्मरयन्नाह
 यो यः क्षेणौघ^२वह्निज्वलिततनुरहं तारणौ तस्य तस्ये-
 त्यात्मोपज्ञं^३ प्रतिज्ञां कुरु मयि सफलां दुःखपातालमग्ने ।
 वर्धन्ते यावदन्ते परुषपरिभवाः प्राणिनां दुःखवेगाः
 सम्यक्संबुद्ध्यने प्रणिधिधृतधियां^४ तावदेवानुकम्पा^५ ॥६॥

१ Orig. असंतो संभविनिगोद्ये वस्तुनोयं चास्तासु ।

२ A. क्षेणोघ ।

३ A. आत्मोपज्ञां ।

४ A. धृतिधियां ।

५ A. अनुकम्पा ।

॥६॥ यो य इत्यादि—

हे सत्यवत्सले त्वया पूर्वमात्मोपज्ञं कृता या^१ प्रतिज्ञा अवश्य-
पालनीया । आत्मनः स्वस्या उपज्ञम् अनुरूपं यथा स्यादिति
क्रियाया विशेषणम् । तां मयि अपि दुःखपातालमग्ने दुःखमेव
अतिगाधत्वात् पातालमिव तत्र मग्ने निःशेषेण तलं गते सफलां
संपूर्णां कुरु निष्पादय । कां ताम् ? यो य इति वीष्मायाम् ।
क्लेशानां रागादीनाम् ओघो निवहः स एव अतिदाहकत्वाद्
वर्जितताशनः तेन प्रज्वलिता प्रदीप्ता तनुः कायो यस्य तस्याहं
तारिणी निस्तारिकेत्येव । अर्थान्तरन्यासव्याजेन भगवतीमेव उत्क-
र्षयन्नाह वर्द्धन्ते इति । प्राणिनामेते पुरोवर्त्तिनो दुःखवेगानां
प्रवाहाः । किम्भूताः ? परुषपरिभवाः परुषोऽतिनिष्ठुरः परिभवस्तिर-
स्कारो येषु ते तथा । वर्द्धन्ते वृद्धिसुपयान्ति यावत्तावदेतत्-
पर्यन्तमेव अनुकम्पा महाकरुणा । केषां सम्यक्सम्बुद्ध्याने सुगत-
महावर्त्मनि^२ प्रणिधिर्बोधिचित्तम् उत्पाद्य निखिलत्रिजगदुद्धरणाय
उद्योगः प्रस्थानचित्तं तत्र धृता निहिता बुद्धिः प्रज्ञा यैस्तेषाम् ।
एतेन एतदुक्तं यावद्यावद् भवदुःखवृद्धिस्तावद्भवद्विधानां परार्थ-
परायणानां महाकरुणापि वर्द्धते । अतो^३ न मासुपेक्षितु-
मर्हसीति भावः ।

देव्याः खदुःखमावेद्यापि कदाचिदुद्वृत्तं मामावेदितवत्सलं च
आवेद्य उपेक्षते इत्यालोच्य पुनः फुत्कारयन्नाह

१ Orig. कृतया ।

२ Orig. बाल ।

३ Orig. महाप्रत्मनि

४ Orig. त्यतो ।

इत्युच्चैरूर्ध्वबाहौ नदति नुतिपदव्याजमाक्रन्दनादं
नार्हत्यन्योऽप्युपेक्षां^१ जननि जनयितुं किम्पुनर्यादृशी
त्वम् ।

त्वत्तः पश्यन् परेषामभिमतविभवप्रार्थनां प्राप्तुकामो
दह्येऽसह्येन भूयस्तरमरतिभुवा सन्ततान्तर्ज्वरेण ॥ ७ ॥

॥ ७ ॥ इत्युच्चैरूर्ध्वबाहविति—

हे जननि अन्योऽपि अदयालुः प्रार्थ्यते, अपि इत्यनेन प्रागुक्ता-
भिलाषप्रकारेण उच्चैरधिकतरम् ऊर्ध्वबाहौ नदति ऊर्ध्वम् उपरि
वाङ्गं भुजौ यस्य तस्मिन् उत्क्षिप्तभुजे विव्रवति जने आक्रन्दनादं
यथा भवति इति क्रियाविशेषणम् । आ उच्चैः क्रन्देन भयविह्वल-
प्रलापेन नादोऽत्युच्चध्वनिर्न्यत्र नदने तमेव पुष्पाति । नुतिपदव्याजं
नुतेः पदं शब्दः^२ वाक्यं वा तन्निषं । उपेक्षाम् अवज्ञाम् अवहेलां
जनयितुम् उत्पादयितुं नार्हति नोचितकारौ भवति । किं पुनः इत्या-
श्चर्याभिधानमतिशयेनेत्यर्थः । दशदिग्लोकधात्वस्थितनिखिल-
जनातिदुःसहदुःखानलपरित्राणकारणाध्येषणपरायणा तन्निवारणाय
करुणागुणरमणीयान्तःकरणा त्वमौदृशी माता । किञ्च त्वत्तः पश्यन्
परेषां त्वत्तो भवत्याः सकाशात् परेषां त्वङ्गक्तिपरायणानाम् अन्येषा-
मभिमतविभवप्रार्थनां प्राप्तुकामः पश्यन् अवलोकयन् भूयस्तरम्
अतिशयेन अहं दह्ये प्रज्वलितो भवामि । अभिमता अभिलषिता
ये विभवा लौकिकलोकोत्तराः श्रियस्तेषां प्रार्थना याञ्चा^३तामे ।

१ नार्हत्यं न्योप्युपेक्षां ।

२ Orig. omit. ।

३ Orig. यांचा ।

यदा प्राप्तः सिद्धः काम इच्छा यस्य । केन ? सन्ततान्तर्ज्वरेण सन्ततं
निरन्तरं योऽन्तर्मनसि ज्वरो दुःसहतापस्तेन । अतिभुवा अतिरे-
सुखाद् भवति उत्पद्यते यस्तेन असह्येन अतिदुःसहेन । सकलजन-
मनोऽभिलाषसम्पादिका व्याक्रन्दत्यपि मयि न तुल्यसीति धिग्
दैवमित्यभिप्रायः ।

अधार्मिकं^१ नाम आकलयसि इत्याशङ्क्य आह

पापौ यद्यस्मि कस्मात् त्वयि मम महती वर्द्धते भक्तिरेषा
श्रुत्या^२ स्मृत्या च नाम्नाप्यपहरसि हठात् पापमेका
त्वमेव ।

त्यक्तव्यापारभारा तदसि मयि कथं कथ्यतां तथ्यकथ्ये
पथ्यं ग्लाने मरिष्यत्यपि विपुलरूपः किं भिषग् रोरु-
धीति ॥ ८ ॥

॥ ८ ॥ पापौत्यादि—

पापौ यद्यस्मि भवामि, कस्मात् किमर्थं त्वयि अनिर्वचनीय-
माहात्म्यायां मम पापकारिणो भक्तिः अद्वैषा पुरःपरिवर्त्तिनी
स्मृत्यादिरूपा महती सातिरेका सती^३ वर्द्धते वृद्धिसुपैति । नहि
उपचितकुशलमूलस्य त्वचरणेऽभिप्रसादोऽतोऽनुमीयते नाहमपुण्य-
वान् । अपरञ्च^४ त्वमेव परम् एका अद्वितीया कलुषेन्धनदहना-
त्मिका पापमपहरसि स्फोटयसि हठात् बलात् । कथा ? श्रुत्या

१ Orig. अधर्म्मिकं ।

२ A. श्रुत्या ।

३ Orig. साता ।

४ Orig. अपरञ्चा ।

अनुपदमाकर्णनेन, स्मृत्या पुनःपुनर्मनसि भावनयापि नाज्ञापि तादेति संज्ञाघोषणेनापि । सकलजनानाम्, अखिलतीव्रकलुषग्रीलाग्रनिस्त-
महमपि नातिमन्दपुण्य इत्यर्थः । मयि त्यक्तव्यापारभारा, तदसि
मयि कथं त्यक्त उज्झितो व्यापारस्य भवदुःखोद्धरणलक्षणस्य भारो
गुरुत्वं यथा सा, तथा त्वच्चरणशरणेऽपि मयि कस्माद्धेतोरसि तदसि
तत् कथ्यतां तथ्यकथ्ये सत्यवादिनि, तच्छब्दोऽव्ययस्तस्मादर्थं तस्मा-
दभिधीयता^१मिति, तथ्यमवितथं कथं वचनं यस्याः सा । उक्त-
मपि अर्थम् अर्थान्तरन्यासेन द्योतयन्नाह । पथं ग्लाने मरिच्य-
त्यपि म्रियमाणेऽपि रोगिणि पथ्यमौषधं विपुलरूपो महादद्या-
द्रमना भिषक् वैद्यः किं रोद्धीति किं निवारयति नैवेत्यर्थः ।
एतेनैतदुक्तं रागादिरोगसङ्कुले दुश्चिकित्सितत्वा^२दमृतलक्षणं पथं
दातुमर्हस्येति भावः ॥

अखतन्त्रतया भगवतीपदं कमलाराधनावकाशं^३ प्रकाशयन्
प्रागुक्तं कार्पण्याभिधानावैयर्थ्यं च विज्ञापयन्नाह

मायामात्सर्य्यमानप्रभृतिभिरधमैस्तुल्यकालं क्रमाच्च
स्वैर्दोषैर्वाह्यमानो मठकरभ^४ इवानेकसाधारणांशः^५ ।
युष्मत्पादाब्जपूजां क्षणमपि न लभे यत्तदर्थं विशेषाद्
एषा कार्पण्यदीनाक्षरपदरचना स्यान्ममावन्थकामा ॥६॥

१ Orig. अभिधायताम् । २ Orig. दुश्चिकित्सितत्वामृत ।

३ Orig. कमलाराधनानुवकासं ।

४ B. कर ।

५ B. साधारणांसः ।

॥ ८ ॥ मायेत्यादि—

युष्मत्पादाज्जपूजां तव चरणसरोजसपथ्यां चणमपि न लभे मना-
गपि न साधयामि । कुतः ? खैर्दीपैस्तुल्यकालं क्रमाच्च वाह्यमानः,
खैरात्मीयैर्देवैरपराधैः समकालं यथा येन युज्यमानः । कौटुशो-
ऽहम् ? अनेकसाधारणांशः अनेकेषां बहूनां साधारणस्तुल्यः अंशः
भागः यस्य सः । तथा क इव ? मठकरभ इव विहारोद्भ इव ।
किं स्वरूपैः ? माया अविद्या, मत्सकाशात् सरतु इति मत्सरस्तस्य
भावो मात्सर्य्यं, माया तु कामनालक्षणा लक्षणा, मानश्चित्तसमुन्नतिः
स च सप्तविधः । त एव प्रभृतयः प्रकारा येषां तैः । अधमैर्वराकैः
प्रज्ञादृष्टिमात्रमावर्त्तयन् । यत्तदर्थं यद् यस्मादित्यर्थः । अहं^१ पर-
प्रेथोऽतो विशेषादेषा कार्पण्यदीनाचरपदरचना एषा^२ खदुःखावि-
ष्करणरूपा । कृपणस्य वराकस्य अतिदुर्गतस्य भावः कार्पण्यं तस्मा-
द्दीनमतिक्रातरं पंरुषम् अचरं येषु तेषां पदानां शब्दानां रचना
ग्रथना । समाबन्ध्यकामा स्यात्तदर्थविशेषात् पुनःपुनर्विज्ञापया
मीति वाक्यशेषः । अबन्ध्योऽनिष्फलः^३ कामोऽभिलाषो यत्र सा
तथा । विशेषादतिशयेन फलवती यथा स्यादिति वा योज्या ।
मायामात्सर्य्यमानक्लेशादिस्तं^४ निर्जित्य तत्पदारविन्दाराधनैकपरो
यथा स्यां तद्विधेहीत्याशयः ।

दुःखमावेद्य इदानीं प्रभावातिशयद्वारेण भगवतीं स्तुवन् आदौ
अष्टमहाभयापहरणशक्तिम् अष्टसौकेनाह

१ Orig. महं ?

२ Orig. खदुःखाविःकरणरूपा ।

३ Orig. अनिष्फलः ।

४ Orig. क्लेशारिस्तं ।

कल्पान्तोद्भ्रान्त^१ वातभ्रमितजलचललोलकलोलहेला-
संक्षोभोत्^२ क्षिप्तवेलातटविकटचटत्^३ स्फोटमोद्वाट्टहासा-
त ।

मज्जङ्घि^४ भिन्ननौकैः सकरुणरुदिताक्रन्दनिस्यन्दमन्दैः^५
स्वच्छन्दं देवि सद्यस्त्वदभिनुतिपरैस्तौरमुत्तीर्यते ऽब्धेः^६ ॥
१० ॥

॥ १० ॥ कल्पान्तेत्यादि--

हे देवि त्वदभिनुतिपरैस्तौरमुत्तीर्यते अभ्येस्तौरं महासमुद्रात् पार-
मासाद्यते । सद्यस्तत्तृणादेव । स्वच्छन्दमपराधीनं यथा स्यात्
तवाभितः सर्वतो नुतिरेव परा प्रधाना येषां तैः । भिन्ना विदीर्णा
नौका तरिर्येषां तैः । मज्जङ्घिस्तलं प्रविशङ्घिः । कौदृशैः ? सकरु-
णेन हृदयद्राविणा अतिदौनेन यद् रुदितं तेन य आकन्दनाद
स्तुमुलध्वनिस्तेन ये निस्यन्दाश्चेष्टाशून्या इव मन्दा मृता वयं सर्वे
इत्यनुत्साहा ये तैः । किम्भूतात् ? कल्पान्तः प्रलयः तत्र उद्भ्रान्तः
समुत्थित इव यो वातः समीरणस्तेन भ्रमितानि आवर्त्ती-
कृतानि यानि जलानि तेषां ये चलन्तः समुद्रच्छन्तो लोलाः
कम्पमानाः^७ कल्लोलास्तरङ्गास्तेषां हेलया विलासेन यः संक्षोभो
विकलता तस्माद् उत्क्षिप्त उल्लङ्घितो वेलातटो मर्यादाभूमिस्तत्र

१ कल्पान्तोद्भ्रान्त ।

२ A. संक्षोभोक्षिप्त ।

३ A. चटास्फोटमुक्ताट्टहासात् ।

४ A. मज्जम्भि ।

५ A. रुदितैः क्रन्दनिष्पन्नमन्दैः ।

६ A. ते ऽब्धे ।

७ Orig. and. उत्तमा धनामीभूता ।

यो विकटचटत्स्फोटो भीमनादः स एव मोहः प्रौढोऽदृष्टासो
विह्वतोच्चैःशब्देन प्रहसनमिव यस्य तस्मात् । चटदित्युत्करणध्वनिः ।

जलमभिधाय अग्निमाह

धूमश्चान्ताश्रगर्भोद्भवगमनगृहोत्सङ्गलिङ्गत्^१स्पुलिङ्ग-
स्फूर्जज्वाला^२करालज्वलनजवविशद्वेश्म^३विश्रान्तशय्याः ।
त्वय्यावद्वप्रणामाञ्जलिपुटमुकुटा गद्गदोद्गीतयाच्चाः^४
प्राद्यद्विद्युद्विलासोज्ज्वलजलदजवैरात्रियन्ते^५ क्षणेन ॥ ११ ॥

॥ ११ ॥ धूमेत्यादि—

हे परपरिचाणपरायणे त्वयि आवद्धप्रणामाञ्जलिपुटमुकुटा
आत्रियन्ते क्षणेन सन्नहन्ते त्वया परिचायन्ते इति यावत् । कैः ?
प्राद्यतीनां प्रकर्षेण उद्भवन्तीनां विद्युतां यो विलासः क्रीडा तेन
उज्ज्वलाः^६ अवभासयन्तो ये मेघा जलमुचः तेषां जवैरतिवेगैः ।
त्वयि मातः यो बद्धः प्रणामाञ्जलिपुटमेव मुकुटः किरीटो यैस्ते ।
गद्गदेन अत्यक्ताक्षरेण उद्गीता अभिहिता याच्चा^७ मां निस्तारयेति
प्रार्थना यैस्ते । पुनः किम्भूताः ? धूमानां भ्रान्तं भ्रमणं यत्तदेव
अभ्राणि जलदास्तेषां गर्भः सन्धिः सङ्घट्टनं तस्मादुद्भवः प्रादुर्भावो
यस्य तदेव गगनं नभस्तदेव गृहं^८ तस्योत्सङ्गे क्रोडे लिङ्गन्तस्तर-

१ A. रङ्ग । २ A. स्फूर्जज्वाला । ३ A. विसद्वेश्म ।

४ Orig. यांचाः ।

५ Orig. वयन्ते ।

६ Orig. उज्ज्वलाः ।

७ Orig. यांचा ।

८ Orig. प्रादुर्भावो

गगनं नभस्तस्य यस्य गृहस्य ।

९ Orig. रिंगतः ।

ङ्गन्तो ये स्फुलिङ्गाः अग्नेः कणाक्षैः^१ स्फुरन्त्य इतस्ततो लहलहा-
यन्त्यो या ज्वालाः शिखास्ताभिः कराक्षोऽतिभौषणो यो ज्वलनो-
ऽनलस्तेन जवेन विशन्तः अभ्यन्तरं^२ परिभ्रमन्तः वेश्मनि^३ शय्यायां
विश्रान्ताः सुखासीना ये ते तथा । इदं तु ज्ञान्तस्य पूर्वनिपातः
गतयामो मृत्यो यथा ।

करिणं निगदितुमाह

दानाम्भःपूर्यमाणो^४ भयकटकटकालम्बिलोलम्ब^५ माला
ह्रङ्कारा^६ ह्रयमानप्रतिगजजनितद्वेषवह्ने^७ द्विपस्य ।
दन्तान्तोत्तुङ्गदोलातलतुलित^८ तनुस्त्वामनुस्मृत्य मृत्युं
प्रत्याचष्टे प्रहृष्टः पृथुशिखर^९ शिरःकोटिकोटोपविष्टः^{१०}

॥ १२ ॥

॥ १२ ॥ दानाम्भ इत्यादि—

हे दुर्गोत्तारिणि त्वाम् अनुकृत्य मृत्युं प्रत्याचष्टे भवतीं इदि
विभाव्य मरणं प्रतिचिपति । दन्तान्तो दशनायं स एव उत्तुङ्गम्
उन्नतं^{११} दोलातलं प्रेङ्खस्वरूपं हिन्दोलेति प्रसिद्धं तत्र तुलितं^{१२}
तुलीकृता तनुः शरीरं यस्य स तथा । कौटुशः ? पृथुशिखरो^{१३}

१ Orig. omits: ।

२ Orig. omits: ।

३ Orig. यत्र वेश्मनि तत्र ।

४ A, B. पूर्यमाणो ।

५ A. रोलम्ब ।

६ A. टुङ्कार ।

७ A. द्वेषवह्ने द्विपस्य

८ A. तुलित ।

९ B. शिषरो ।

१० A. कोटोपविष्ट ।

११ Orig. omits: ।

१२ Orig. तुलिमालीकृता ।

१३ Orig. शिषरो ।

विपुलाचलमस्तक इव शिरोऽर्थात् तस्यैव दन्तिनः कुम्भस्थलं तस्य
कोटिरयं सैव कोट्टाङ्गस्थानमिव तत्र उपविष्टो निषण्णो यः स तथा ।
प्रहृष्टोऽत्यानन्दितः सन् । कस्य ? द्विपस्य करिणः । किम्भूतस्य ?
दानाम्भो मदजलं तेन पूर्यमाणः समूयमानः उभयकटः सव्येतर-
गण्डस्थलं स एव कटका गिरेरधोभूरिव अतिविस्तीर्णत्वात् तत्र
आलम्बिनां लोलम्बानां भ्रमराणां या माला पङ्क्तिस्तस्या हृद्धारो
मञ्जुगञ्जध्वनिस्तेन आह्वयमानाः समुखीक्रियमाणा ये प्रतिगजा
विपक्षदन्तिनः तैर्जनित उत्पादितो द्वेष एव वज्रिः अनलो यस्य
तस्य ॥

चौरानभिधातुमाह

प्रौढप्रासप्रहारप्रहतनरशिरःशूलवल्लुप्तसवायां^१
शून्याटव्यां कराग्र^२ग्रहविलसदसिस्फोटकस्फूत^३दर्पान् ।
दसून् दास्ये नियुक्ते^४ सभृकुटिकुटिलभ्रूकटाक्षेक्षिताक्षां
श्चिन्तालेखन्यखिन्नस्फुटलिखितपदं नाम धाम श्रियान्ते
॥ १३ ॥

॥ १३ ॥ प्रौढेत्यादि—

हे अभयप्रदे ते तव नाम तारे प्रतारेत्यभिधानम् । दसून्
दास्ये नियुक्ते चौरान् भृत्यत्वे नियोजयति । कौटुम्भम् ? श्रियां
धाम निखिल^५सम्पदामालयः । पुनः कौटुम्भम् ? चिन्ता सङ्कल्पः

१ A. शूलवल्गुत्सवायां । २ B. omits one ग्र । ३ B. स्फूट ।

४ A. नियुक्ते ।

५ Orig. निखि ।

सैव लेखनी अनेख्यकाष्ठौ तथा अखिचेन अनायासेन स्फुटम्
 अतिव्यक्तं लिखितं दिव्यस्तं पदं यत्र तत् तथा । किं विगिष्टान् ?
 मृकुटिः परभौषणो य उच्चैर्ललाटसङ्कोचस्तथा सह वर्तते कुटिले
 भङ्गुरे ये भुवौ ताभ्यां कटाचेण ईक्षितं तिर्थ्यग्वलितेन आलो-
 कितं ययोस्ते तथा तादृशे अचे चक्षुषी येषां तान् । कौटुशान् ?
 कराग्रगृहेण सुष्टिनिष्पीडनेन विलसन्तः सकम्पजलजलायमाना ये
 अतिस्फोटकाः खड्गाग्रधारास्तैः स्तौतोऽतिप्रौढो दर्पोऽहङ्कारो येषां
 तान् । कस्याम् ? शून्याटव्याम् शून्या निर्जना या अटवी कान्तारं
 तस्याम् । किम्भूतायाम् ? प्रौढो यः प्रासप्रहारोऽतिनिष्ठुरबुद्धि-
 घातस्तेन प्रहता ये नरास्तेषां शिरःसु कपालेषु याः शूलवज्र-
 शूलयष्टयः ताभिः तासां वा उत्सवो मङ्गलं हर्षो वा यस्या यत्र
 वा तस्याम् ।

सिंहं कथयितुमाह

वज्रक्रूरप्रहारप्रखरनख'मुखोत्खातमत्तेभकुम्भ-
 श्रोतत्सान्द्रास्त्रधौतस्फुटविकटसटासङ्कटस्कन्धसन्धिः^१ ।
 क्रुध्यन्नापित्सुरारादुपरिमृगरिपुस्तोक्ष्णदंष्ट्रोत्कटास्य-
 स्त्रस्यन्नावृत्य याति त्वदुचितरचितस्तोचदिग्धार्थ-

वाचः^२ ॥ १४ ॥

१ A. गख ।

२ A. सधिः ।

३ A. कुथेना ।

४ A. छोचदृग्धार्थवाचः ।

॥ १४ ॥ वज्रेत्यादि—

हे सकलजनवत्सले मृगरिपुस्तस्यजादृत्य याति । मृगाः करिणः
पशवो वा तेषां रिपुः सिंहस्तस्यन् भयमावहन् आदृत्य व्यापाराद्
दूरं पलायते । कुतः ? तस्यैव उचितम् अनुरूपं रचितं निष्पादितं
यत् स्तोत्रं तेन दिग्धो विलिप्तोऽर्थैः यस्याः एवंविधाया वाचो
वचनादर्यात् पुष्टयस्येति । कीदृशः ? तीक्ष्णदंष्ट्रया उत्कटं भौषणम्
आस्यं मुखं यस्य सः । तथा उपयुद्धे क्रुध्यन् रोषं कुर्वन् आपितुः
आपतितुमिच्छुः । किम्भूतः ? वज्रवत् क्रूरप्रहाराणि प्रखराणि
तीक्ष्णानि नखानां मुखानि अग्रभागास्तेष्वत्खाताः उत्कौर्णा मत्ता-
नाम् दभानां कुम्भिनां ये कुम्भाः शिरोदेशास्तेषु श्योतन्ति खवन्ति
सान्द्राणि घनानि यानि अस्त्राणि रुधिराणि तैर्धौताः प्रचालिताः
स्फुटविकटा अत्यन्तभौषणा याः सटाः केशरास्ताभिः मङ्कटः स्तम्भस्य
धमनेः सन्धिरन्तरालं यस्य स तथा ।

फणिनं वक्रमाद्य

धूमावर्तान्धकाराकृतिविकृतफणिस्फारफुत्कारपूर-
व्यापारव्यात्तवक्त्रस्फुरदुत्तरसनारज्जुकीनाशपाशैः ।
पापात् सम्भूय भूयस्तव गुणगणनातत्परस्त्वत्परात्मा
धत्ते मत्तालिमालावलयकुवलयस्रग्विभूषां विभूतिम् ॥

१५ ॥

॥ १५ ॥ धूमेत्यादि—

हे विपद्गतजनोद्दोक्षणपरैः त्वत्परात्मा भूयः पुनर्विभूतिं सम्यदं

धत्ते विभर्त्तीति सम्बन्धः । त्वमेव परं केवलम् आत्मा यस्य स
 तथा । कौटुम्भः ? तत्र गुणानामणिमलधिमादीनां गणना संख्या
 तत्र तत्परस्तन्निष्ठः । कौटुम्भीम् ? मत्तालीनां हर्षोद्भेदद्विरेफाणां^१ या
 माला तस्या बलयो वेष्टनं यस्याः कुवलयस्तजः नीलोत्पलमालायाः
 सैव विभूषा अलङ्कारो यस्यास्ताम्^२ । भगवतीप्रभावात् स एव
 उरगस्तथाविधो जात इति भावः । पापाद् अधर्मात् सम्भूय
 आसाद्य । कैः ? धूमानामावर्त्तः परिमण्डलं यवान्धकारे तच्चाकृति-
 राकारो यस्य तस्य विहृतस्य भयानकस्य फणिनः सर्पस्य स्फारोऽति-
 महान् फुत्कारपूरस्फूत्तिसमूहस्तस्य यो व्यापारः क्रिया तेन व्याप्तं
 यदन्तं आस्यं तत्र स्फुरन्त्यौ लेलिहायमाने गुर्व्यौ गुह्यतरे ये रसने
 जिह्वे त एव रज्जवो वरत्रास्तन्मया एव कौनाग्रस्य कृतान्तस्य
 पाशा इव पाशास्तैः ।

बन्धनमभिधातुमाह

भर्त्तृधूमेदभौतोद्भट^३ कटकभटाकृष्टदुःस्निष्टकेश-
 श्चच्चद्वा^४ चाटचेटोत्कटरटितकटु^५ ग्रन्थिपाशोपगूढः ।
 क्षुत्तृट्क्षामोष्ठकण्ठस्थजति स सपदि व्यापदं तां दुरन्तां
 यो यायादार्य्यताराचरणशरणतां स्निग्धबन्धून्जितोऽपि ॥
 १६ ॥

१ Orig. द्विरेफाणां ।

२ Orig. adds एवंविधा खगेव विभूषा तस्य विभूषा शोभा तामिति
 समस्तं वा पदम् ।

३ A. भौतोत्भट ।

४ A. चच्चद ।

५ A. पटु ।

॥ १६ ॥ भर्तृभू इत्यादि—

हे अशेषबन्धविध्वंसिनि, यः पुमान् यायात् गच्छेत् आर्य-
तारायाः चरणमेव शरणं त्राणं तस्य भावस्तत्त्राणताम् । स्निग्ध-
बन्धून्निहतोऽपि स्निग्धाः प्रेमाद्रीकृतमनसो ये बन्धवो मित्राणि तैः
उन्निहतोऽपि मन्यन्त एव सन् । ताम् अनुभूतां व्यापदं विपत्तिं
दुरन्तां दुःसहोऽन्तोऽवसानं यस्यास्तां सद्यस्तत्त्राणादेव त्यजति प्रति-
क्षिपति दूरौकरोतीत्यर्थः । कौटुम्भः ? भर्तुः प्रभोः भूभेदो भृकुटिः^१
भ्रुवो भङ्गुरता तस्माद् भीतास्त्वस्ता उद्भटाः प्रसिद्धाः कटके ये
भटाः राजधान्यां प्रेय्यवीरास्तैराकृष्टाः उच्चैर्निष्पीड्या^२ दुःक्षिष्टा^३
हतस्ततीकृताः केशा यस्य स तथा । किम्भूतः ? चञ्चलः इतस्ततः
परिभ्रमन्तो वाचाटाः वावदूका बज्रवल्गिनो ये चेटा दासास्तेषां
यदुत्कटं रटितम् असह्यं प्रलपितं तेन कटुगन्धस्तीव्रबन्धो येषु
पाशेषु तैरुपगूढः सुबद्धः स तथा । चुद्^४बुभुचा ढट् पिपासा ताभ्यां
चामः शुष्कं श्लेष्माभ्यां सह कण्ठो यस्य स तथा ।

रचोऽभिधातुमाह

मायानिर्माणकर्मक्रमकृतविकृतानेकनेपथ्यमिथ्या-
रूपारम्भानुरूपप्रहरणकिरणाडम्बरोड्डामराणि^५ ।

१ Orig. omits : ।

२ Orig. निःपीड्या ।

३ Orig. adds नीता before it. ४ Orig. चत् ।

५ A. डामरो डामराणि ।

त्वत्तन्त्रोद्धार्यमन्त्रस्मृतिहृतदुरितस्यावहन्त्यप्रधृष्ट्यां
 प्रेतप्रेतातन्त्रतन्त्रौनिचयविरचितस्रज्जि रक्षांसि रक्षाम्^१ ॥
 १७ ॥

॥ १७ ॥ मावेत्यादि—

हे महाप्रभावे रक्षांसि राक्षसाः अप्रधृष्ट्यां शत्रुभिरनभिगम्यां
 रक्षाम् आवहन्ति विदधति । कस्य ? तव तारार्षवादीनि तन्त्राणि
 तेषु उद्धार्या उत्तोलनीया ये मन्त्रास्तेषां स्मृत्या स्मरणेन हृतानि
 दुरितानि पापानि यस्य तस्य । कीदृशानि ? प्रेतानां श्रवानां प्रोत
 उत्खातः अन्त्रतन्त्रौनिचयः अन्त्रगुणनिवहस्तेन विरचिता निर्भिता
 स्रग् माला येषानि । मायया छद्मना निर्भितानामनुपमवीरवीभ-
 त्सादिरूपादीनां कर्मक्रमः करणस्य परिपाटिस्तेन कृतं निष्पादितं
 विद्वतम् अतिरौद्रम् अनेकरङ्गविषयं नेपथ्यं प्रसाधनं तदेव मिथ्या-
 रूपं तेषु अलौकाकारेषु य आरम्भो दर्पस्तन्मानुरूपाणि उचि-
 तानि यानि प्रहरणानि शस्त्राणि तेषां किरणाङ्गम्वरेण प्रभावाति-
 शयेन उद्दामराणि अतिभीषणानि यानि तानि तथा ।

अष्टमहाभयापहारानन्तरं संयामविजयसामर्थ्यं वक्तुमाह

गर्जंज्जीमूतमूर्त्ति-त्रिमदमदनदीबद्धधारान्धकारे
 विद्युद्योतायमानप्रहरणकिरणे निघ्नतद्वा^२णवर्षे ।

१ A. स्रजि रक्षांसि रक्षां ।

२ A. गर्जत् ।

३ B. नितपतद् ।

रुद्धः संग्रामकाले प्रबलभुजबलैर्विद्विषद्भिर्विषद्भिः^१-

स्त्वहत्तोत्साहपुष्टिः प्रसभमरिमहीमेकवीरः पिनष्टि^२ ॥

१८ ॥

॥ १८ ॥ ^३गर्जदित्यादि—

हे संग्रामोत्तारिणि त्वहत्तोत्साहपुष्टिः सन् एकवीरः पिनष्टि ।
एकोऽसहायः यो वीरः सः । त्वया दत्तार्पिता उत्साहस्य^४ वीर्यस्य
पुष्टिः पोषणं वृद्धिर्यस्य स तथा । प्रसभं हठाद् अरिमहौं रिपो-
र्भूमिं संवूर्णयति । कौटुशः ? रुद्धः सर्वतो वेष्टितः । कैः ? द्विषद्भिः
शत्रुभिः विद्विषद्भिः विद्वेषमावहद्भिः । किम्भूतैः ? प्रबलानि अत्यु-
द्भिक्तानि भुजानां बलानि शक्तयो येषां तैः । क्व ? संग्रामकाले ।
संग्राममेव प्रावृषा निरूपयति । गर्जन्तो नदन्तो ये जौमूता
मेघास्तेषामिव मूर्त्तयः^५ आकारा येषां त्रिमदानां त्रिगण्डगलित-
द्विपानां तेषां या मंदनद्यो दाननिर्झरिण्यस्तासु बद्धाः संलग्ना या
धारास्ताभिः अन्धकारो दुरालोको यत्र तस्मिन् । किम्भूते ? विद्युदिव
द्योतायमानः प्रकाशयन् प्रहरणानाम् अस्त्राणां किरणो यत्र तस्मिन्
निष्पतन्तो वाणानां वर्षा वृष्टयो यत्र तत्र । एतेन एतदुक्तं संग्रामा-
ङ्गनसङ्गता अपि त्वत्प्रसादात् निस्तरन्तीति भावः ।

महाव्याधिगतनशक्तिमाह

१ A. द्विषत्भिः ।

२ B. पिनन्ति ।

३ Orig. omits गर्जदित्यादि ।

४ Orig. adds उद्यमन अर्थस्य after उत्साहस्य ।

५ Orig. मूर्त्तयो ।

पापाचारानुबन्धोद्धतगदविगलत्पूतिपूयासविस-
 त्वङ्मांसासक्तनाडी मुखकुहरचलज्जन्तुजग्धक्षताङ्गाः ।
 युष्मत्पादोपसेवागदवरगुटिकाभ्यासभक्तिप्रसक्ता
 जायन्ते जातरूपप्रतिनिधिवपुषः पुण्डरीकायताक्षाः ॥

१६ ॥

॥ १६ ॥ पापेत्यादि—

हे बाह्याभ्यन्तरव्याधिव्यथितहृदयानां महौषधे युष्मत्पादोपसेवा
 तत्र पदकमलसपर्याप्तिः सैव अगदवरगुटिका न विद्यते गदो रोगो
 यतो वरगुटिकायाः सा तथा सर्वरोगापहरि रसायनमित्यर्थः ।
 तत्र योऽभ्यासो नैरन्तर्येण सेवनं तत्र भक्त्वा अद्भुता एवमेतन्नाय-
 येत्यात्मना प्रसक्ताः संलग्ना ये ते तथा जायन्ते नवीनतनवः प्रादु-
 र्भवन्ति । कौटुशः ? जातरूपम् अक्षयकाञ्चनं तत्प्रतिनिधि तत्सदृशं
 वपुर्वेषां ते । पुण्डरीकम् अभोजं तद्ददायतमच्चि चक्षुर्वेषां ते । पूर्वं
 कौटुशाः ? पापानामाचरणम् आचारस्तत्र योऽनुबन्धः अनुगमः
 नैरन्तर्येण सक्तिः तेन उद्धृताः प्रकुपिता ये गदा महाव्याधयस्तेभ्यो
 विगलद् निष्पतद् यत् पूतिपूयासं दुर्गन्धपक्ष्मोणिताक्तसुधिरन्तेन
 विस्त्राणि अस्त्रगन्धीनि यानि त्वङ्मांसानि तेषु आसक्ता निबद्धा या
 नाड्यः शिरा नाडीम्रणानि वा तासां मुखकुहरेषु वदनविवरेषु चलन्तः
 स्यन्दन्तो जन्तवस्तदुद्भवाः क्रिमयस्त्रैर्जग्धानि खादितानि क्षतानि च

निष्कुषितानि^१ अङ्गानि येषां ते तथा । एवंविधमहाव्याधियस्ता
अपि तत्पादाराधनमहौषधाद् दिव्यकान्तयो भवन्तीत्यद्भुतम्^२ ।

सर्वशास्त्रकलाभिज्ञाज्ञानप्रवाहमाह

विश्रान्तं ओच्च^३पात्रे गुरुभि^४रुपहृतं यस्य नाम्नायमैश्वर्यं
विद्वद्गोष्ठीषु^५ यश्च^६ श्रुतधनविरहान्मूकता^७मभ्युपैति^८ ।
सर्वालङ्कारभूषाविभवसमुदितं प्राप्य वागीश्वरत्वं
सोऽपि त्वङ्गक्ति^९शक्त्या हरति नृपसभे वार्दिसिंहास-
नानि ॥ २० ॥

॥ २० ॥ विश्रान्तेत्यादि—

हे अप्रतिहतप्रभावविभवे त्वङ्गक्तिशक्त्या सोऽपि स एव पुरुषो
वादिनां विपन्नानामन्यतोर्यानाम् सिंहासनानि हरति आच्छिद्य
गृह्णाति । तद्यि एव या भक्तिरभिप्रसादस्तस्याः शक्त्या सामर्थ्येन
उत्तमनृपसभे राजसदसि नृपाणां सभा नृपसभमिति राजादित्वाद्
अदन्तता । किं कृत्वा ? वागीश्वरत्वं प्राप्य वाचामैश्वर्यमाप्नाद्य ।
कौटुम्भम् ? सर्वे एव अलङ्कारा अशेषा रूपकोपमादयस्तेषां विभ-
वेन प्रोभासम्पदा समुदितं सम्यगुच्छितं यत् तथा । अथवा
सर्वालङ्कारभूषया विभवेन च उत्तमलक्ष्या समुज्ज्वलम् । पूर्वं

१ Orig. निःकुषितानि ।

२ Orig. त्याद्भुतम् ।

३ B. ओष्ठ ।

४ A. गुरुभिरुहृतं ।

५ A. विद्वद्गोष्ठेषु ।

६ B. यस्य ।

७ A. विरहात् मूकता ।

८ A. सुपत ।

९ A. त्वत्भक्ति ।

यस्यान्नायभैक्ष्यं ओचपात्रे न विश्रान्तम् । आन्नायो गुरुपारम्यर्थेण
 उपदेशः । स एव भिचार्यत्वाद् भैक्ष्यम्^१ । गुरुभिरुपाध्यायप्रसू-
 तिभिः उपहृतं उपढौकितम् । यस्य च एव मूकताम् अवच-
 नीयताम् अभ्युपेतो गतः, अभ्युपैतीति वा पाठः । कुतः ? श्रुतमेव
 धनं निधिरिव रचणीयत्वात् तेन विरहो विच्छेदस्तस्मात् । क ?
 विदुषां पण्डितानां गोष्ठीषु सभासु । एतदुक्तं भवति अत्यन्तमूर्खा^२
 अपि त्वदालोकनाद् महाविद्वांसो भवन्तीति मतिः ।

अत्यन्तदुःखितजनसम्पत्तिदानशक्तिमाह

भूशय्या^३धूलिधूस्रः स्फुटितकटितटीकर्पटोद्घाटिताङ्गो^४
 यूकार्युंषि प्रपिंषन्^५ परपुरपुरतः कर्परे तर्पणार्थी ।
 त्वामाराध्याध्यवस्यन्^६ वरयुवतिवह्चामरस्मेरचाव्वीम्^७
 उव्वीं^८ धत्ते मदान्धद्विपदशन^९धनामुद्धृतैकातपचाम् ॥

२१ ॥

॥ २१ ॥ भूशय्येति—

हे अशरणजनत्राणचूडामणे त्वाम् आराध्य उव्वीं धत्ते । अध-
 वस्यन् उद्योगमावहन् । कौटुम्भीम् ? वरयुवतिभिः उत्तमनायि-
 काभिः वहद् विभ्रत् चामरं तेन स्मेरा ईषद्वसितवदना चाव्वीं

१ Orig. adds कर्णात् कांशेन संस्थितम् । २ Orig. मूर्खा ।

३ A. भूशय्या । ४ कर्पटोद्घाटिताङ्गो । ५ यूकार्युंषि प्रपिंसन्

६ A, B. ध्यवस्यन् ।

७ A. दसन ।

मनोज्ञा या ताम् । पुनः किम्भूताम् ? द्विपानां मत्तकुञ्जराणां
दशनेर्धनां दृढां शत्रुभिरकम्प्यतात् सान्द्रावपाताम् । उद्धृतम्
उद्दण्डौकृत्य आरोपितम् एकम् अद्वितीयम् आतपत्रं रत्नोज्ज्वल-
विचित्रं यत्र ताम् । यः पूर्वमेवम् आसीत् । भूरेव शय्या तस्य
तस्या धूलिभिः सङ्कररेणुभिर्धूयोऽतिमहिनो यः स तथा ।
किम्भूतः ? स्फुटितः अतिजीर्णत्वाद्^१ (द्वाविंशतितमेन स्फुटित्वा
साधारसम्पत्तिलाभः) खण्डौभूतः कटितस्यां नितम्बदेशे यः कर्पटो
जरदसनं तेन उद्घाटितम् व्यक्तौकृतम् अङ्गं देहावयवो यस्य स
तथा । पुनः कीदृशः ? यूकानां देहोद्धृतजलौकादीनाम् आगूंष
जीवितानि प्रपिषन् विचूर्णयन् । क्व ? परेषां पुरपुरतो गृह्णातः
कर्परे भग्नभाण्डखण्डे तर्पणार्थं तर्पणम् आत्मनः प्राणधारणार्थं
यापना अत्यल्पयासमाचं तदेवार्थः प्रयोजनं यस्य अस्तीति स तथा ।
इत्यम्भूता अपि राजानो भवन्ति भवत्प्रपयेति भावः ।

परमृत्यानधिष्ठत्याह—

सेवाकर्मान्तशिल्पप्रणयविनिमयोपायपर्यायखिन्नाः
प्राग्जन्मोपात्त^२ पुण्योपचितशुभफलं वित्तमप्राप्नुवन्तः ।
दैवातिक्रामणीं त्वां कृपण^३ जनजनन्यर्थमभ्यर्थ्य भूयो
भूमेर्निर्वान्तचामीकरनिकरनिधौनिर्धनाः^४ प्राप्नुवन्ति ॥

२२ ॥

१ Orig. omits^c । २ Orig. व् । ३ Orig. चुटित्य ।

४ A. जमोपात्त । ५ A. कृपण । ६ A. निधौनिर्धनाः ।

॥ २९ ॥ सेवाकर्मति—

हे कृपणजनजननि त्वामर्थमभ्यर्थ्य धननिमित्तं त्वामाराध्य
निर्द्वेष्टाः सम्पदिकलाः भूयः पुनः प्राप्नुवन्ति । कान् ? भूसेः पृथिव्याः
सकाशाद् निर्वान्ता उद्गीर्णाश्चामीकराणां सुवर्णानां निकराः समूहा
यैर्निधिभिस्तान् आसादयन्ति । कीदृशीम् ? दैवं नियतवेदनीयं
कर्म शुभम् अशुभं च तदप्यतिक्रामति उल्लङ्घयति या ताम् ।
पूर्वं कीदृशः ? वित्तं धनम् अप्राप्नुवन्तोऽल्लभमानाः । किम्भूतम् ?
प्राग्जन्मनि^१ उपात्तम् उपार्जितं यत् पुण्यं कुण्डलं तस्मादुपचितम्
अतिशयीभूतम् इह जन्मनि यच्छुभं तन्निश्चिन्दौभूतं स्वचरितं तस्य
फलं प्रसवो यच्च तत् तथा । किंविशिष्टाः ? सेवा प्रेक्षीभूय
पराराधनं, कर्मान्तः कृषिकर्म, शिष्यं वित्तादिविद्या, प्रणयो
याज्जा, विनिमयः परिवर्त्तनं^२ क्रयविक्रयलक्षणम्,^३ उपाय उपागतिः
परानुगमः, अमीषां पर्यायाः प्रकारास्तैः खिन्ना आयासिता ये ते
तथा । भाग्यहीना अपि परमसम्पदं भजन्ते तव पदसरसिजसेवया
इत्याश्रयः ।

अगतिकानामपि ऐश्वर्यप्रदानप्रभावमभिधत्ते

वृत्तिच्छेदे विलसः क्षतनिवसनया^४ भार्यया भर्त्यमानो^५
दूरादात्मभरित्वात्^६ स्वजनसुतसुहृदन्धुभिर्वर्ज्यमानः ।

१ Orig. प्राजन्मनि । २ Orig. परिवर्त्तनः । ३ Orig. लक्षणः ।

४ A. निवसनयाः । ५ A, B. भर्त्यमानो । ६ A. omits त् ।

त्वयावेद्य स्वदुःखं तुरगखुरमुखोत्खातसीम्नां गृहाणा-
मीष्टे स्वान्तःपुरस्त्रीवलयरुणरुणाजातनिद्राप्रबोधः ॥

२३ ॥

॥ २३ ॥ वृत्तिच्छेद इति—

हे दीनानुकम्पिनि त्वयि आवेद्य स्वदुःखं गृहाणामीष्टे । त्वयि
परदुःखासहिष्णौ स्वीयं यदुःखम् असुखं तद् आवेद्य विज्ञाप्य^१
गृहाणां महाप्रासादेषु ईष्टे रमते परमेश्वरो भवतीत्यर्थः । षष्ठी-
सप्तम्योरर्थं प्रत्यभेदात्^२ षष्ठ्या निर्देशः । कौटुशानाम् ? तुरगाणाम्^३
अश्वानां खुरसुखानि नखाग्रभागास्तैस्तुखाताः क्षुणाः सीमानो
मर्यादाभूमयो येषु तेषाम् । कौटुशः सन् ? स्वस्य आत्मनोऽन्तः-
पुरेषु कोष्ठकवेश्मसु यः स्त्रीवलयाः 'स्त्रियो योषितस्तासां ये वलयाः
कङ्कणास्तेषां रुणरुणारवेण जात उत्पन्नो निद्रायाः स्वापात् प्रबोधो
ज्ञानं यस्य स तथा । रुणरुणेति शब्दानुकरणम् । प्रागासीत्
कौटुशः ? वृत्तिर्वर्त्तनम् आजौविका तस्याच्छेदः खण्डनं तस्मिन्
सति विलक्षः विगतं लक्षणमिव लक्ष्यं गम्यस्थानं यस्य सः अप्रति-
पत्तिमान्^४ वैलक्ष्ययुक्त इत्यर्थः । किम्भूतः ? क्षतम् अत्यन्तस्फुटितं
निवसनम् आवरणवस्त्रं यस्यास्तथा भार्यया पत्न्या^५ भर्त्समानः
विगृह्यमाणः । किं विशिष्टः ? दूरादेव उद्दीक्ष्य वर्ज्यमानो निषिध्य-

१ Orig. विज्ञाप्य ।

२ Orig. अर्थप्रत्यभेदात् ।

३ Orig. तुरगाना ।

४ Orig. omits यो ।

५ Orig. वेलक्ष्य ।

६ Orig. भर्त्समानः ।

मानः । कुतः ? आत्मानमेव केवलं विभर्त्तीत्यात्मभरिस्तस्य भाव-
स्तत्त्वं तस्मात् । स्रजनाः पूर्वोपकृतसेवकाः सुताः पुत्राः सुहृदो
विश्वासिनः प्रिया बन्धवो मित्राणि तैः । एवं दुर्गतिरपि^१ मह-
देश्वर्यमुपास्म्यति तच्चरणमणिकिरणाङ्कितसरोरुहचिन्तयेति ।

तत्र चक्रवर्त्तित्वमपि नातिदुर्लभं तद्गतेषु इति दर्शयन्नाह

चक्रं दिक्चक्रचुम्बि^२ स्फुरदुरुकिरणा लक्ष्णालङ्कृता स्त्री
षट्^३दन्तो दन्तिमुख्यः^४ शिखिगलरुचिरश्यामरोमा^५

वराश्वः ।

भास्वद्^६ भास्वन्मयूखो मणिरमलगुणः कोषभृत् पूर्ण-

कोषः

सेनानीवीरसैन्यो भवति भगवति^७ त्वत्प्रसादांशलेशात्

॥ २४ ॥

॥ २४ ॥ चक्रेत्यादि—

हे भगवति तव यः प्रसादो बलं तस्य अंशलेशोऽत्यन्तपीयान्
भागस्तस्माद् भवति एतत्सर्वमिदोच्यते । चक्रं दिशां चक्रं समूह-
स्तचुम्बितुमास्पृष्टुं ग्रीलं यस्य तत् । स्फुरन्तो जाज्वल्यमाना उरवो
महान्तः किरणा दीप्तयो यस्याः सा तथा । स्त्रीरत्नलचणैश्चिह्नैः अल-
ङ्कृता भूषिता या सा । दन्तिमुख्यो दन्तिनां नागानाम् अग्रणीः ।

१ Orig. दुर्गतेरपि ।

२ A. चंवि ।

३ A. षट् ।

४ A. omits: ।

५ A. गलकरुचिस्थामरोमा ।

६ A. भास्वत् ।

७ B. भगवती ।

षट् दन्ता विषाणा विद्यन्ते यस्य सः । वराश्वः उत्तमतुरङ्गः । शिखिनां
मयूराणां ये गलरुचकाः कण्ठचन्द्रकास्तद्वत् श्यामामि रोमाणि
यस्य सः स्फुरदिन्द्रनीलनिभ इत्यर्थः । शिखिगलरुचिरेति पाठे
शिखिकण्ठवद् रुचिराणि मनोहराणीति योज्यम्, शिखिगल-
रुचिरिव श्यामान्नीति वा । मणिः भास्वन्तो देदीप्यमानाः भास्वतो
रवेरिव मयूखा कान्तयो यस्य स तथा । अमला विषाद्यपहरणा
गुणा यस्य सः । कोषमृत् भाण्डागाराध्यक्षः पूर्णकोषोऽक्षया निधयो
यस्य सः । सेनानीः सेनायाः समूहः सैन्यं वीराणां सैन्यं यस्य सः ।
एतदुक्तं स्यात् अपरिमितजन्मोपचितोत्तमसुचरितशतसाध्यमपि
चतुर्द्वीपाधिपत्यं त्वदाराधनान्तरांशेन उपजायते नृणामिति भावः ।

अष्टमहासिद्धिदानसामर्थ्यमाह

स्वच्छन्दं चन्दनाम्भः^१ सुरभिमणिशिलादत्तसङ्केतकान्तः
कान्ताक्रीडानुरागादभिनवरचितातिथ्यतथ्योपचारः ।
त्वद्विद्यालब्धसिद्धिर्मलयमधुवनं याति विद्याधरेन्द्रः
खड्गांशु^२ श्यामपौनोन्नतभुजपरिघ^३ प्रोक्तसत्पारिहार्यः^४ ॥

२५ ॥

॥ २५ ॥ स्वच्छन्दमिति—

हे सुगतमातः त्वद्विद्या तव विद्या धारणीमन्त्रादिस्तथा लब्धा

१ A. स्वच्छन्दचन्दनाम्भः ।

२ A. खंगांशु ।

३ A. puts: after परिघ । ४ A. omits: after पारिहार्यम् ।

सिद्धिर्येन स पुमान् विद्याधराणाम् इन्द्रः अधिपतिः सन् याति ।
 मलयस्य चन्दनाद्रेर्मधौ वसन्तममये यद् वनं क्रीडेद्यानं ततो व्रजति
 सफलीकरोतीत्यर्थः । खच्छन्दम् अप्रतिहतप्रभावं यथा स्यात् ।
 कौटुम्भः ? खड्गांशुभिः कृपाणमरौचिभिः श्यामः स्फुरदीषदभिनीलः
 पीनो^१ मांसल उन्नतः प्रसन्नो यो भुजः स एव परिघः परिघ
 इव वा बाहुदण्डस्तत्र प्रोक्षसत् प्रस्फूर्जत्^२ पारिहार्यं^३ यस्य सः ।
 किम्भूतः ? चन्दनाम्भोभिः सुरभिः सुगन्धिर्या मणेर्याण्यस्य^४ शिला
 तत्र दत्तः सङ्केतः कान्ताभिर्धस्य सः । तत्र गन्तव्यं तथेत्यादि वचनम्
 अनुक्त्वैव यस्य चूर्वक्लकरादिषञ्जया तदर्थवबोधः संज्ञानं स सङ्केत
 इत्युच्यते । अभिनवं नवीनम् अपूर्वं रचितम् उत्पादितं यद्
 आतिथ्यम् आतिथेयं अतिथेरर्हत्वात् तेन तथ्येन अकपटेन उप-
 चरणमुपचारः परिचर्या यस्य स तथा । अथवा अभिनवरचितम्^५
 आतिथ्यस्य अतिथिस्तकारस्य तथ्यः यथार्थं उपचारो यस्य स इति ।
 कुतः ? कान्तस्य स्वामिन आ समन्ततो या क्रीडा केचित्तस्य अनु-
 रागः अभिषङ्गो यस्तस्मात् । कान्तानां कान्ताभिर्धः क्रीडायामनु-
 रागस्तस्मादिति ग्राह्यम् । दिव्यसम्पत्तेरपि नातिदूरता तच्चरण-
 पङ्कजपरागधूमरौद्रतोत्तमाङ्गानामिति भावः ।

धनविहारमभिधाय सर्वजनसौभाग्यं प्रकाशयन्नाह

१ Orig. पीतो ।

२ Orig. omits त् ।

३ Orig. परिहार्यं ।

४ Orig. माणिक्यस्य ।

५ Orig. omits म् ।

६ Orig. adds त् ।

हाराक्रान्तस्तनान्ताः अवणकुवलयस्पृङ्गमानायताक्ष्यो
मन्दारोदारवेणीतरुणपरिमलामोदमाद्यद्द्विरेफाः ।
काञ्चीनादानुबन्धोद्धततरचरणोदारमञ्जीरतूर्या-
स्त्वन्नाथान् प्रार्थयन्ते स्मरमदमुदिताः सादरा देव-
कन्याः^१ ॥ २६ ॥

॥ २६ ॥ हारेत्यादि—

१ अनवद्याङ्गि त्वन्नाथान् प्रार्थयन्ते त्वमेव नाथा स्वामिनौ
येषां तान्, सादराः ससम्भ्रमाः सद्यः अभ्यर्थयन्ते, देवाङ्गनाभिरुपेत्य
अभ्यर्थ्यन्ते^२ उत्पत्य परिभुज्यन्ते^३ इत्यर्थः । काः ? देवकन्याः स्वर्गा-
ङ्गनाः, स्मरमदेन मन्मथदर्पेण मुदिता अतिहर्षेण उच्छृङ्खलीकृता
यास्ताः । हारेण आक्रान्तः संच्छन्नः स्तनयोरन्तः अन्तरालं यासां
ताः । अवणयोर्यत् कुवलयम् इन्दीवरं तत्स्पृङ्गमाने अभिमानजन्य-
माने आयते विशाले अचिणौ चक्षुषी यासां ताः । किम्भूताः ?
मन्दारेण पारिजातेन उदारा महती वेणी आयतकेशविन्यासस्तस्याः
तरुणः अतिपुष्टः परिमलोऽतिसुरभिमन्थस्तस्य आमोदेन^४ आप्राप्तेन
माद्यन्तो हृथ्यन्तो द्विरेफा भृङ्गा यासां ताः । पुनः किम्भूताः ?
काञ्चीनादस्य रसनाध्वनेः अनुबन्धः अनुगमो यस्मेन उद्धततरौ
अधीरौ चरणयोद्धारौ विपुलौ मञ्जीरौ नूपुरौ तावेव तूर्यौ

१ A. मोद्यमाद्य ।

२ A. बद्धाद्धत ।

३ A. omits : ।

४ Orig. अभ्यर्थते ।

५ Orig. परिमजते ।

६ Orig. आमदेन ।

सुरजौ यासां ताः उद्धततरयोरत्यन्तचपलयोश्चरणयोरिति वा
व्याख्या । तत्पदाधिष्ठितानां सकलमेव अवश्यं वक्ष्यमिति भावः ।

वनविहारं पुनराह

रत्नच्छन्नान्तवापीकनककमलिनौवज्रकिञ्चस्कमाला-

'मुन्मज्जत्पारिजातद्रुममधुपवधूद्धूतधूलौवितानाम्' ।

वौणावेणुप्रवौणामरपुररमणौदत्तमाधुर्य्यतूर्य्यां^१

क्षत्वा युष्मत्सपर्य्यामनुभवति चिरं नन्दनोद्यानयाचाम्

॥ २७ ॥

॥ २७ ॥ रनेति—

हे निर्मलौक्षतस्नान्तसन्तति युष्मत्सपर्य्यां क्षत्वा तव पदस्य पूजां
विधाय अनुभवति चिरम् अनल्पकल्पं नन्दनाभिधानस्य उद्यानस्य
याचाम् उत्सवम् उपशुक्ले । कौटुशौम् ? रनेवैदूर्य्यादिभिश्चक्षो
व्याप्तोऽन्तः परिसरो यासां तासु वापीषु क्रीडापुष्करिणीषु
थाः^२ कनककमलिन्यः काञ्चननलिन्यस्तासां वज्राणां हौराणां ये
किञ्चल्काः केशरास्तेषां माला यत्र ताम् । उन्मज्जन् ईषद्विक-
सन्तो मञ्जरिता ये पारिजातद्रुमा मन्दारतरवस्तेषु मधुपवधूभिः
भृङ्गाङ्गनाभिः^३ धूताः समुत्तोलिता ऊर्द्धं नौता या धूल्यः परागास्ता
एव वितानानि चन्द्रातपा यस्यां ताम् । मधुरमधूद्धूतेतिपाठे
उन्मज्जत्पारिजातद्रुमाणां मधुरेण मनोहरेण मधुना वसन्तेन

१ A. मुन्मज्जत् ।

२ A. मधुरमधूद्धूतधूलौवितानाम् ।

३ B. तूर्य्या

४ Orig. omits ; ।

५ Orig. omits : ।

उद्धृतधूलौवितानां मधुरं मन्दं कान्तं वा कृत्वेति वा व्याख्या ।
मधुरमन्दमन्दाकिनौक्रीडार्थात् पतङ्गिरेव मधुभिर्मकरन्दविन्दुभि-
रुद्धृतधूलौवितानामिति नीरसा व्याख्या । किम्भूताम् ? वीणा-
वेणुषु वल्लकीवङ्गेषु प्रवीणाः^१ अमरपुररमण्यः सुरनगरसुन्दर्य-
स्ताभिर्दत्ताः प्रहता माधुर्य्येण मनोज्ञतया त्वर्या सुरजा यस्यां
ताम् । दत्तमिति दोऽवखण्डने इति धातोः प्रयोगः^२ । तत्प्रणताः
सुरपुङ्गवा भवन्तीति भावः ।

जलक्रीडाविहारमाह

कर्पूरैलालवङ्गत्वगगुनरद^३क्षोदगन्धोदकायां
कान्ताकन्दर्पदर्पोत्कटकुचकुहरावर्त्तविश्रान्तवौच्याम् ।
मन्दाकिन्याममन्दच्छट^४सलिल^५सरित्क्रीडया सुन्दरीभिः
क्रीडन्ति त्वङ्गतान्तः^६करणपरिणतोत्तप्तपुण्यप्रभावाः ॥

२८ ॥

॥ २८ ॥ कर्पूरेत्यादि—

हे अद्वैततत्त्वावबोधदायिनि त्वय्येव गतं यदन्तःकरणम् अन्त-

१ Orig. सुरवीणायाः ।

२ दोऽवखण्डने इति धातोर्दत्त इति पदं कथमपि भवितुं नार्हति यतः
“दोषोमाख्यां छिद्यन्तौ”-इत्यनेन दितएव भवति । अतएवात्र
दोऽवखण्डने धातोः प्रयोग इति प्रामादिकः पाठः । वस्तुतस्तु दाज
लूनौ-इति धातोर्ददोऽध-इत्यनेन ददादेशात् दत्त इति पदं
जातम् इति निष्कार्षः ।

३ A. नखद ।

४ A. मन्दाच्छट ।

५ A. शलिल ।

६ A. त्वङ्गतान्तः ।

रात्मा मानसेन्द्रियं वा तस्मात् परिणताः स्थिरीभूताः उत्तमाः
 प्रदीप्ताः पुष्पानां प्रभावाः शक्रयो^१ येषां ते क्रौडन्ति रमन्ते ।
 अमन्दा अधीरा कटा जलपातध्वनिर्येषु सलिलेषु ते र्या सरित्-
 क्रौडा जलकेलिस्तथा । अथवामन्दच्छटा सलिलानां सरतीति
 सरित् प्रसार द्रुतस्ततो गमनं यस्यां तथा । अथवा सरित्क्रौडेत्येता-
 वान् संज्ञाशब्दो जलक्रौडेत्यस्मिन्नर्थे वाच्यः । कामिः ? सुरसुन्द-
 रीभिः दिव्याङ्गनाभिः । कस्याम् ? मन्दाकिन्याम् सुरदीर्घिका-
 याम् । कर्पूर एकाग्रवङ्गस्त्वक् अगुर्वर्जलदो मांसी । अमीषां
 चोदगन्धासूणवासास्तन्मिश्राणि तद्वासितानि वा उदकानि यच्च
 तस्याम् । किम्भूतायाम् ? कान्तानां रमणीनां कन्दर्पदर्पेण मदन-
 मदेन उत्कटाः प्रवृत्ता ये कुचाः पयोधरास्तेषां कुक्षरेषु आवर्त्तन^२
 अन्धसां भ्रमेण विश्रान्ता सुहृत्तं विलम्बिता वीचयस्तरङ्गा यच्च
 तस्याम् । लत्पादाजपूतानां न किञ्चिदप्यतिदुर्लभमिति भावः ।

परमैश्वर्यमपि तदवलोकनमात्रया साध्यमित्युपदर्शयन् आह
 गीर्वाणग्रामणौभिर्विनयभरनमन्मौ^३लिभिर्वन्दिताङ्गः
 स्वर्गोत्सङ्गेऽधिरूढः सुरकरिणि रुण^४भूषणोद्भा^५सिताङ्गे ।
 शच्या^६दोर्दामदोलाविरलवलयितोद्दाम^७रोमाच्चमूर्त्तिः
 पूतस्त्वद्दृष्टि^८पातैरवति सुरमहीं द्यौरभिन्नप्रकोष्ठः ॥

२६ ॥

१ Orig. adds शक्रत्वलाभौ ।

२ Orig. आवर्त्तन ।

३ A. यमन्मौ ।

४ A. रुणत् ।

५ A. भूषणोत् ।

६ A. शच्या ।

७ A. बलयतोद्दाम ।

८ A. त्वद्दृष्टि ।

॥ २८ ॥ गीर्वाणेत्यादि—

हे अपरिमितोत्तमपदवरदे लहृष्टिपातेः पूतः तव दृष्टेः पाता
अवलोकनानि तैः पवित्रोक्तः सुराणां देवानां महीं वसुधरा
अवति परिपालयति । कौदृशः ? क्षौरैः वज्रमणिभिः भिक्षे
प्रसुटीकृतः प्रकोष्ठः कफोणिस्कन्धयोरन्तरालं यस्य सः । किम्भूतः ?
वन्दिता गिरसि कृता आज्ञा शासनं यस्य सः । कैः ? गीर्वाणानां
ग्रामणौभिः सुराणां प्रधानैः विनयभरेण भक्तिभारेण नमन्त्यो
नम्रोभवन्त्यो मौलयः किरीटा येषां तैः । क ? स्वर्गस्य त्रिदश-
लयस्य उत्सङ्गे अभ्यन्तरे । पुनः किम्भूतः ? अधिकृतोऽतिवाह्य स्थितः ।
क ? सुरकरिणि ऐरावतस्कन्धे । रुणद्भूषणैः रणरणायमानाल-
ङ्कारैर्भूषितं प्रसाधनोक्तम् अङ्गं यस्य तस्मिन् । ग्रन्था इन्द्राण्या
दोषोर्भूयान्योर्दामदोला पाशलता तावेव वा दामदोला तथा अवि-
रलं निरन्तरं वलंचितं परिवेष्टितमालिङ्गितमित्यर्थः यत् तेनो-
द्दामरोमाञ्चाः प्रव्यक्तीभूतोत्फुल्लतनुरुद्धा मूर्त्तौ यस्य सः । देवाधि-
पत्यमपि तदवलोकनमात्रलभ्यं किमन्यत्पदमिति भावः ।

लौकिकसम्यग्दानशक्तिमभिधाय इदानीं लोकोत्तरानुत्तरसुख-
दायिनं मूर्त्तिभेदं लोकचतुष्टयेन उद्भावयन्नाह

चूडारत्नावतंसासनगतसुगतव्योमलक्ष्मीवितानं
प्रोद्यद्दालार्ककोटीपटुतरकिरणापूर्यमाणं त्रिलोकम् ।

१ Orig. repeats तदृष्टेरव ।

२ A, B. वतंशा ।

३ A. पूर्यमाण ।

प्रौढालीढैकपादक्रमभरविनमद्ब्रह्मरुद्रेन्द्रविष्णु
त्वद्रूपं भाव्यमानं भवति भवभयोच्छित्तये जन्मभाजाम्
॥ ३० ॥

॥ ३० ॥ चूडारत्नेति—

हे मायाजालाभिसम्बोधिलाभिनि त्वद्रूपं भाव्यमानं तव मूर्त्ति-
र्विचिन्त्यमाना जन्मिनां लोकानां भवभयानि संसारसन्तापश्लेषाम्
उच्छित्तये समुन्मूलनाय^१ भवति सम्पद्यते । किञ्चूतम् ? चूडारत्नानां
शिखास्थितमाश्रित्यानाम् अवतंशाः शिखरास्त एव आसनाणि
विष्टराः तेषु गता अवस्थिता ये सुगता अक्षोभ्यादयस्तेषां
व्योम्नि नभस्तले या लक्ष्मीः शोभा सैव वितानं यच्च तत् । अथवा
त एव व्योम्न आकाशस्य लक्ष्म्यः श्रिय इव वितानानि यच्च
तदिति । प्रोद्यन्त उद्गच्छन्तो ये बालार्का उदयगिरिशिरःस्थिता
दिनमणयस्तेषां कोव्यो^२ लक्ष्म्यतानि तेषां पटुतराः अत्युष्ण^३तराः
किरणश्लेजांसि तैरापूर्यमाणं आ समन्ताद् व्याप्यमानं त्रिलोकं
भुवनत्रयं येन तत् । प्रौढः साटोपो य आलीढेन वाममङ्गोचनेनैक-
पादक्रमः पदविन्यासः पदशक्तिर्वा तस्य भरेण आक्रमणेन निष्पी-
डनेन विनमन्त आनघीभवन्तो ब्रह्मरुद्रेन्द्रविष्णवो यच्च तत् ।
अनेन निर्माणकायः कथित इति भावः ।

पुनर्मूर्त्तिप्रकारमाह

१ Orig. omits ।

२ Orig. सम्मूलनाय ।

३ Orig. कोव्यौ ।

४ Orig. omits अ in अत्युष्ण ।

पश्यन्त्येके सकोपं^१ प्रहरणकिरणोद्गूर्णं^२ दोर्दण्डखण्ड-
व्याप्तयोमान्तरालं वलयफणिफणादारुणाहाय्यंचर्यम् ।
द्विष्टव्युत्^३ चासिहासोड्डुमरडमरुको^४ ड्डामरास्फालवेला
वेतालोत्तालतालप्रमदमदमहाकेलिकोलाहलो^५ ग्रम् ॥

३१ ॥

॥ ३१ ॥ पश्यन्त्येकेति—

पश्यन्ति एके योगिनः तद्रूपं व्यवलोकयन्तीति पूर्व्वेण सम्बन्धः ।
कौटुम्भम् ? सकोपं सकोधम् । प्रहरणकिरणैः आयुधमयूखैः उद्गूर्णाः
प्रभाकराः सन्त ऊर्द्धम् उल्लासिता ये दोर्दण्डखण्डा बाहुदण्ड-
कटकास्तैर्यात्रं कृत्वा योऽन्तरालम् अभ्यन्तरं येन तत् । वलयौ-
भूता ये फणिस्तचकाद्या नागाधिपतयस्तेषां फणास्ताभिः
दारुणा अतिरौद्रा अहार्या अस्त्रिरा चर्या चरितं यस्य तत् ।
द्विष्टानां^६ चतुर्भारादिरिपूणां व्युत्त्रासिनोऽतिभयङ्करा ये हासा
विकटोच्चप्रहसनानि तैः उड्डमरा अच्युत्कटा ये डमरुकाः कपीटा-
स्तेषाम् उड्डामरोऽनाकुलो य आस्फालो हतनाटो यस्तस्य या
वेला समयस्तत्र ये वेतालाः प्रेतविशेषास्तेषाम् उत्ताला अत्युच्च-
तरा ये तालाः करघोरास्फोटास्तेः प्रमदेन अतिद्वर्षेण यो

१ A. पश्यं ते केशकोपं ।

२ A. किरणोत्गूर्णं ।

३ A. षण्ड । ४ A. omits त् ।

५ A. हासो डमर डमरुको ।

६ A. omits वेता ।

७ A. omits लो ।

८ Orig. षटा ।

९ Orig. द्विष्टानां

मदो दर्पस्तेन या महाकेलयोऽत्युद्भटविलासास्तेषां कोलाहलेन
अतिकलकत्तेन उग्रम् अतिभोषणं यत् तत् । तव एवंविधं रूपं
विभाविनो योगिनोऽचिरेणैव मिथ्यन्तीति भावः ।

पुनरपि मूर्त्तिभेदमाह

केचित् त्वेकैकरोमोज्जमगतगगनाभोगभूभूतलस्थ-
स्वस्थ^१ब्रह्मेन्द्ररुद्रप्रभृतिनरमरुत्सिद्ध^२ गन्धर्व्वनागम् ।
दिक्चक्राक्रामि^३धामस्थितसुगतशतानन्तनिर्म्माणचित्रं
चित्रं त्रैलोक्यवन्द्यं स्थिरचर^४रचिताशेषभावस्वभावम् ॥
३२ ॥

॥ ३२ ॥ केचिदिति—

केचिद्भावुकास्त्वद्रूपं ध्यायन्ति । किञ्चूतम् ? त्रैलोक्यानां काम-
रूपाह्वयधातूनां वन्द्यं नमस्कृतम् । स्थिराः इष्टिव्यादयो भाजन-
रूपा लोकाश्चरा देवादयः सत्त्वलोकाश्च एतत्प्रभृतीनां रचितो
निष्पादितोऽश्लेषाणाम् अपर्य्यन्तानां भावः स्वभावो येन तत् ।
एतेन उत्पादस्थितिप्रलयकारिणी त्वं कृतंतेति भावः । अथवा स्थिर-
चररचिता अश्लेषा ये भावास्त एव स्वभावः सर्व्वशून्यता प्रभास्वरं
त्वद्रूपं परमार्थत इति वा व्याख्या । एतेन धर्मकायोऽभिहितः ।
चित्रम् अनुपमं पृथग्^५जनश्रावकाद्यवेद्यं महाबोधिसत्त्वानामेव परं
गम्यमनेन सम्भोगकायः प्रतिपादितः । विश्लेषणद्वयेन निर्म्माण-

१ स्वस्थः would harmonise with the Tibetan version.

२ B. विद्ध । ३ A. ज्ञाम । ४ Orig. तर । ५ Orig. पृथक् ।

कायमाह । एकैकरोम्णां प्रतिनूरुहाणाम् उद्गमे जन्मस्थाने
गतेषु अत्रस्थितेषु गगनमिव आभोगः परिणाहो विस्तारो यस्तद-
द्भुत्यां स्थानम् अत्रकाशो येषु भूतलेषु तच्छाः स्वस्था निरुपद्रुता
ब्रह्मेन्द्रोपेन्द्ररुद्रप्रसृतय एवमाद्या नरमरुत्सिद्धगन्धर्वनागा यस्य तत् ।
प्रतिरोमकूपं चातुर्द्वीपकं निर्मितमिति भावः । दिक्चक्रा-
क्रामिषु दशदिव्यादिलोकधातुसमुद्भवापिषु धामसु तेजःसु स्थित-
सुगतानां निषण्णानेकतथागतसहस्राणामनन्तं संख्यातिक्रान्तं यच्चि-
र्म्माणं सत्त्वाधिसुक्तिभेदेन अनेकं रूपं तेन चित्रं मनोरमं
यत् तत् ।

मतभेदेन पुनर्निर्माणकायप्रकारमाह

लाक्षासिन्दूररागारुणतरकिरणादित्यलौहित्य'मेके
श्रीमत्सान्द्रेन्द्र'नीलोत्पलदलित'दलक्षोदनौलं तथान्ये ।
क्षीराब्धिक्षुब्धदुग्धाधिकत'रधवलं काञ्चनाभं च केचित्
त्वद्रूपं विश्वरूपं स्फटिकवदुपधायुक्तिभेदादिभिन्नम् ॥

३३ ॥

॥ ३३ ॥ लाचेति—

एके पुनर्योगिनः त्वद्रूपम् आकलयन्ति । लाक्षासिन्दूरयोर्धौ
रागस्तद्वदणतरकिरणोऽत्यन्तरक्तवर्चिर्धौ आदित्यस्तद्वत् लौहित्यं
यस्य तत् । किंभूतम् ? श्रीमत् श्रीलौकिकलोकोत्तरा सम्पत् सा
विद्यते यस्मिन् यस्य वा तत् । सान्द्रो निविडो नीलोत्पलस्य दन्ध-

नीलमणेर्दलितः पृथक् पृथक् दृतो यो दलः खण्डस्तस्य चोदः तद्व-
नीलं यत् तत् । स्फुरदिन्द्रनील^१पूणंप्रभमित्यर्थः । चौराब्धेः चुम्बम्
आवर्त्तनतया फेनिलं यत्^२ दुग्धं ततोऽपि अधिकतरं सातिरेकतमं
धवलम् अतिशुभ्रं तदेवंविधम् अपरे साधका जानन्ति । काञ्च-
नाभं च उत्तमचामीकरप्रभम् । केचिद् भावुकाः । अतो सात-
स्तावकं रूपं विश्वम् एकं रूपम् आकारो यत्र तत् । किंवत् ?
स्फटिकवदतिविमलाकोपल इव एकमपि भिन्नम् अनन्तप्रकारम् ।
कुतः ? उपधाभक्तिभेदात् उपधा नीलरक्ताद्युपाधिविशेषस्तस्या
भक्तिर्भजनं युक्तिर्वा योजनं तस्या भेदो नानात्वं तस्मात् । परमा-
र्थतः त्वमद्वयरूपापि अपरिमेयजनमनोविकल्पप्रभावाद् अपरि-
मिताकारा प्रतिभासते^३ इति भावः ।

भवममाममसुखसम्यग्दानसामर्थ्यदृष्टान्तसुदीर्य ददानीं स्वमौ-
ढ्यमाश्रयं च परिहरन्नाह

साव्वैज्ज्ञानदीपप्रकटितसकलज्ञेय तत्त्वैकसाक्षी
साक्षादेत्ति^४त्वदीयां गुणगणगणनां सञ्चवित् तत्सुतो वा ।
यत्तु व्यादाय वत्तं बलिभुजरटितं मादृशो रारटौति
व्याप^५त्सा तौव्रदुःख^६ज्वरजनितरुजश्चेतसो हास्य^७हेतुः ॥

३४ ॥

१ Orig. केनिलयं । २ Orig. प्रतिभासते । ३ B. सावर्ज्ञ ।

४ A. सकले ।

५ A. तत्वेक ।

६ A. वेति ।

७ A. व्याप्त ।

८ A. दुःखं ।

९ A. दास्य ।

॥ ३४ ॥ सार्वज्ञेति—

हे अमेयानुपमरत्नाकरे तदीयां भवत्सम्बन्धिनीं गुण्यन्ते अभ्य-
स्यन्ते अयोऽर्थिभिरिति गुणा अणिमादयो दानादयस्य तेषां गण-
गणनां निवहस्य परिमिति^१ साक्षात् प्रत्यक्षतः परं वेत्ति संजानाति
सर्व्ववित् सर्व्वज्ञः तत्सुतो वा तस्य सुत आर्यावलोकितेश्वरवागी-
श्वरप्रभृतिः । किम्भूतः ? सर्व्वज्ञस्य इदं ज्ञानं सार्व्वज्ञज्ञानं तदेव
दीपोऽग्रेष्वक्षेत्रे ज्ञेयावरणार्थतमोविध्वंसकत्वात् तेन प्रकटितानि
प्रव्यक्तौकृतानि सकलानाम् अपरिमेयानां ज्ञेयानां ज्ञातव्यवस्तूनां
तत्त्वानि स्वरूपाणि तेषाम् एकः केवलः साक्षी द्रष्टा प्रमाणं प्रमाण-
पुरुषो यः स तथा । इत्थं हरिहरहरिण्डुगर्भश्रावकप्रत्येकबुद्ध-
दशभूमौश्वरान्यतमबोधिसत्त्वानामगम्ये तव गुणमणिगणकणिकांश-
लेखेऽपि, यत् व्यादाय वन्नं यत् पुनश्चैर्विकाश आस्यं मादृशो
मद्विधो रारटीत्युच्चैर्विरौति किं तद्वलिभुजस्येव रटितम् । बलि-
भुज इत्येवं रूपम् । चेतसो व्यापद्विपत्तिरेव सा हास्याय उपपञ्चाय
हेतुः कारणम् । कीदृशस्य तीव्रदुःखमेव ज्वरः सन्तापस्तेन जनिता
रक् पीडा यस्य तस्य । एतद्दुःखितबाधितस्वभावोऽप्यहम् सरावं
यत्प्रलपामि तदतिवेदनाविह्वलतयेति भावः ।

दशदिग्लोकधातुनिवासिसत्त्वसार्थानां चित्तचरितं प्रतिक्षणं
करकलितकुवलयदलवदखिलमवलोकयन्त्या षडभिज्ञतया कथं त्वं
मम दुःखिनोऽभिप्रायं नाकलयसि इत्याशङ्कां परिहरन्नाह

यन्मे विज्ञप्स्यमानं प्रथमतरमदस्त्वं विशेषेण वेचौ
 तद्'व्याहारातिरेकश्रमविधिरबुधस्वान्तसन्तोषहेतुः ।
 किन्तु स्निग्धस्य बन्धोविषमिव^१ पुरतो दुःखमुद्गीर्य^२ वाचा
 ज्ञातार्थस्यापि दुःखौ हृदयलघुतया स्वस्थतां विन्दतीव ॥
 ३५ ॥

॥ ३५ ॥ यन्म इत्यादि—

हे सर्वदर्शिनि यन्मे विज्ञप्स्यमानम् अभिधास्यमानं^३ प्रथम-
 तरमदः मद्भिजापनात् प्रागेव इदं विशेषेण अधिकतरं हीनत्वं^४ वेचौ
 भवती तज्ज्ञा विदितवृत्तान्ता तस्य व्याहारेण अभिधानेन अति-
 रेकोऽधिकतरो यः श्रमविधिः आयासकरणं सोऽबुधस्य अज्ञानस्य
 यत् स्वान्तं मनः तस्य सन्तोषाय तुष्टये हेतुः कारणं यः स तथा ।
 यद्येवं जानासि कथम् उन्नत इव प्रलपसौत्याशङ्काम् अर्थान्तर-
 न्यासेन अपनयन् आह । किन्तु यद्यप्येवं तथापि स्निग्धस्य बन्धोः
 अतिप्रेमशालिनो मित्रस्य ज्ञातार्थस्यापि विदितकथस्यैव पुरतो-
 ऽग्रतो हृदयलघुतया अत्यल्पचित्ततया वाचा दुःखम् उद्गीर्य^५
 विषमिव उदस्य स दुःखौ स्वस्थतां विन्दतीव कल्पताम् आसा-
 दयत्येव । स्निग्धबन्धोरपि अतितरामकारणपरमत्रयलक्षभावा
 लमतः त्वदग्रतो वान्तदुःखो भवामीत्यभिप्रायः ।

१ A. त्वत् ।

२ A. बन्धोविषमिव ।

३ Orig. adds विज्ञप्स्यमानमिति पाठे ऋलत्वम् ।

४ Orig. illegible.

श्रीद्वयं परिहृत्य भगवतौ दौनगिरा प्रार्थयन्नाह

कल्याणानन्दसिन्धुप्रकटशशिकले श्रीभरां देहि दृष्टिं
पुष्टिं ज्ञानोपदेशैः कुरु घनकरुणे ध्वंसय ध्वान्तमन्ते-
त्वत्स्तोचाम्भःपवित्रीकृतमनसि मयि श्रेयसः स्थानमेकं
दृष्टं यस्मादमोघं जगति तव गुणस्तोत्रमाचं^१ प्रजानाम् ॥
३६ ॥

॥ ३६ ॥ कल्याणेति—

कल्याणेन मङ्गलेन य आनन्दो महाहर्षः स एव अतिमहत्त्वात्
सिन्धुस्तस्मात् प्रकटा अतिस्पृष्टा शशिनः कला लेखेव या मा ।
अथवा कल्याणाय सम्यक्सम्बोधये ये आनन्दाः सहजाताः षोडश-
लक्षणाः ते एव सिन्धवो महासमुद्रास्तेभ्यः प्रकटाः प्रव्यक्तीभूता ये
शशिनो मुनिचन्द्रादेषां कलेव कला चन्द्रिकेत्यर्थः । एवंविधे हे
तारिणि मयि श्रीभराम्^२ अतिस्निग्धमुखं^३ दृष्टिम् अवलोकनं देहि
सम्पादय । किम्भूते ? तव स्तोत्रमेव अम्भो जलं तेन पवित्रीकृतं
परिशुद्धीभूतं मनः हृदयं यस्य तस्मिन् । हे घनकरुणे घना अति-
विपुला करुणा यस्याः सा । पुष्टिं पोषणं ज्ञानोपदेशैः अद्वैततत्त्वप्रका-
शनैः कुरु विधेहि । अन्तर्ध्वान्तं मनोऽविद्यान्धकारं ध्वंसय स्फोटय ।
यस्मात् प्रजानां लोकानां जगति संभारे श्रेयसो लौकिकलोको-
त्तरायाः सम्पदः स्थानमाकलय एकम् अद्वितीयं दृष्टं मयावगतम् ।

१ A. स्वचमाचं ।

२ Orig. श्रीभरां ।

३ Orig. omits^१ ।

अमोघम् अनिष्फलम्^१ । किं तदृष्टं त्वयेत्याह—तव गुणानां स्तोत्रं
प्रशंसा तदेव केवलं स्तोत्रमात्रं यत एवं तस्मादहम् अभ्यर्थये
इति भावः ।

सुतिं^२ परिसमाप्य तज्जनितपुण्यं परिणामयन्नाह

संस्तुत्य त्वद्गुणौघा^३वयवमनियते^४यत्तमाप्तं मया यत्
पुण्यं पुण्यार्हवाञ्छाफलमधुररसास्वादमामुक्तिभोग्यम् ।
लोकस्तेनार्थलोकेश्वर^५चरणतलस्वस्तिकस्वस्तिचिह्ना-
महायायं प्रयायात् सुगतसुतमही^६तां सुखावत्युपाख्याम्
॥ ३७ ॥

इत्यार्थतारायाः^७ खग्धरा^८स्तोत्रं परि^९समाप्तम् ॥
शुभम्^{१०} ॥

कतिरियं सर्व्वज्ञमित्रपादानां काश्मीरकाणां^{११} तारा-
चरणरेणुधूसराणाम्^{१२} ॥

तारा मार-भयङ्करौ सुरवरैः संपूजिता सर्व्वदा

लोकानां हितकारिणी जयति सा चान्ते च या रक्षति ।

१ Orig. अनिःफलं ।

२ Orig. omits^२ ।

३ A. त्वत् ।

४ A. गुणोघ ।

५ A. मणियते ।

६ A. लोकेस्वर ।

७ B. तारा भट्टरिकायः ।

८ B. अग्धरा ।

९ B. omits परि ।

१० B. omits शुभम् ।

११ B. काश्मीरिकाणां ।

१२ B. ताराचरणाल्लधूसराणां ।

कारुण्येन समायुता बहुविधान् संसारभीरून् जनान्
त्राची भक्तिमता विभाति जगतां नित्यं भयध्वंसिनौ ।

॥ ३७ ॥ संस्तुत्येति—

हे भद्रघटोपमे त्वद्गुणौघावयवं तव गुणौघानां गुणसमु-
दयानाम् अवयवम् एकदेशं संस्तुत्य संपूज्य यत्पुण्यं मया प्राप्तम्
आसादितम् । अनियतेयत्तम् अनियता अनिर्द्धारिता इयत्ता
परिमाणं^१ संख्या यस्य तत् । किम्भूतम् ? पुण्यार्हवाञ्छा श्रेयो-
ऽभिलाषः सैव फलं तस्य मधुररसास्वादो यच्च तत् । आमुक्तेः
सुक्तिमवधीकृत्य भोग्यं भोक्तव्यम् अचयत्वात् । आमुक्ति मोक्षपर्यन्तं
यथा स्यादित्यर्थः । अयं लोकः सकलमेव इदं विश्वं तेन पुण्येन^२
ताम् अनुपमां सुमतसुतमहौम् अज्ञाय शीघ्रतरं यायाद् व्रजतु ।
सुखावती उपाख्या नाम यस्याः ताम् । किम्भूताम् ? आर्याव-
लोकेश्वरचरणतलस्वस्तिकश्चिह्नविशेषः स एव स्वस्ति मङ्गलं चिह्नं
त्वाञ्छनं यच्च ताम् । स्तुतिसञ्ज्ञातेन मम पुण्येन अमी सर्वे एव
लोकाः सुखावतीं लोकधातुम् आसाद्य सुचिरं तत्परायणा भवन्तु
इत्यभिप्रायः ।

इति आर्यताराभट्टारिकायाः स्वधरास्तोत्रं समाप्तम् ॥

कृतिरियं सर्वज्ञमित्रपादानां काश्मीरिकाणां^१ ताराचरणज-
धूसराणाम् ।

विधाय टीकां यदलम्भि शम्भो
गिरौ शसङ्काशमभीमशोभम् ।
शुभं मया तारिणि स्वधरायाः
स्तुते जगत्तेन तवास्तु बुद्धम् ॥

श्रीमद्विक्रमशीलदेवमहाविहारीयराजगुरुपण्डितभिषु-
श्रीजिनरचितज्ञता बालार्कस्तुति-
टीका परिसमाप्ता ।

ग्लाविभेभेन्दु (१८८१) कलिते चैत्रे शशमेभमे^२ तिथौ ।

मङ्गले दिवसेऽलेखत् स्वधरास्तुतिपुस्तकम् ॥

A Tibetan Version of Sragdharastotra.

ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོད་པ་ ।

གྲུ་གར་སྐད་དུ། སྤྱུ་རྒྱ་ར་ལྟོ་ཏྲི། བོད་སྐད་དུ། ཐེང་བ་འཛིན་
པའི་བསྟོད་པ། འཕགས་མ་སྟོལ་མ་ལ་བྱུག་འཚལ་ལོ།

ཉི་མ་འཚར་ཀའི་སྤང་བ་ལྟར་དམར་ལྟ་མཆོག་ནམས་ཀྱི་མགོ་ཡི་
གཙུག་གི་ཞོར་བུའི་དབུ་ ॥

ཕུན་སུམ་ཆོག་མ་པར་དམར་བ་སྤྱུག་ཅི་གསལ་བོ་དམར་བོ་དེ་ཤིན་
དུ་ཕྱུན་རིང་མ་ལོན་འབྲི། ॥

¹ *D* reads: མེ་ཤོག་ཐེང་འཛིན་ཐེ་བསྟོད་པ་ ।

² Orig. ར་ ।

³ Orig. ཏྲི ।

⁴ *D* adds: རྩ་བ་རྩོན་ corresponding to the Sanskrit original भगवत्यै ।

⁵ The Tibetan equivalent for चार is wanting.

⁶ *C* reads: རིང་ལ་ ।

འཕགས་མ་ཁྱིད་ཞེས་དག་ལ་ཐུང་ཅོད་པན་གྱིས་མནན་ལན་
ལག་མཚོག་བདད་བདག་གིས་ནི།

གྲས་པས་སྒྲིལ་མ་ཐོངས་སྐབས་བསྟོན་པ་གསར་གྱི་མེ་དྲུག་ཐུང་བ་
ནམས་ཀྱིས་མཚོད་པར་བབྱིད། ༡ །

སྐལ་ངན་ཏུ་བའི་བཞིན་ལྷན་གྱིལ་བར་དགའ་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་མེ་ལ་
ལུས་དག་ནམ་ལུང་བ་།

ཅི་དང་ཅི་བྱ་ཞེས་མོངས་ལན་ཅིག་མིན་པའི་རྩོམ་པ་བྱས་ཀྱང་འབྲས་
དང་ཐུལ་བས་སྒྲིལ་།

¹ Orig. ཐུད which is inaccurate.

² *C* reads གསེར which signifies *gold*, whereas the meaning here is *new* or *fresh* which is correctly rendered by གསར in *D*.

³ For ཏུ་བའི་བཞིན་ལྷན་ ("of sorrowful countenance"), *D* reads: ལྷན་པ་ལ་ཞིག་ལ་བཞིན་ལྷན་པ་ which is an exact Tibetan equivalent for कान्दिशीक: "to what direction shall I adhere, to which region shall I fly or whither shall I turn?"

⁴ *D* reads: ཐུང་བ།

⁵ For རྩོད་ (stultified), *D* reads ཐུན་ཞིང་ (being foolish or stupid) which is perhaps a better equivalent for Sanskrit मूढ़.

⁶ For འབྲས་དང་ཐུལ་བས་སྒྲིལ་, *D* reads རྩོམ་མཚེས་པས་ཏུ་བ་པ་ both of which are equivalents for वैयर्थ्यविन.

ལམ་ལ་ཉི་ཟླའི་དཔལ་ནི་གཞན་ལས་མང་དུ་བློས་ནས་བལྟ་བ་རེ་
བ་བཅས་གྱུར་པའི།

སིག་ཉམས་གཞན་གྱི་འགྲོ་བ་ལྟ་བུར་བདག་ནི་སིག་འཛམས་ཁྱེད་
ལ་གུས་པས་བདེན་པར་བཤིད། ༢ །

ཁྱེད་གྱི་བྱུགས་ཇི་སེམས་ཅན་ལས་ཉམས་ཀུན་ལ་བྱེ་བྱག་མེད་པར་
འཇུག་པ་མ་ལགས་སམ།

དེ་དག་བཟུང་བས་བདག་འདྲ་ཡང་ནི་དེ་དག་ནང་དུ་བཟུང་བར་
འགྱུར་ལ་གདོན་མི་ཟ།

¹ དཔལ in *C* is an exact equivalent for ཇམ་ལྷོ་
(beauty). But *D* renders that word by འོད (light or
brightness).

² གཞན་ལ་ is rendered in *C* by བལྟ་བ་ signifying
“looking or sight” but in *D* by བལྟ་བ་ which signifies
“light.”

³ For གཞན་ཉི་ཟླའི་པ་ (=པར་གསལ་) *D* reads : གཞན་ཉི་ཟླའི་
ཉི་ཟླའི་པ་ (=པར་གསལ་གསལ་) ।

⁴ *C* reads ལས་ and *D* ལས་ །

⁵ The text པ་མ་ in *C* is not quite legible. འཇུག་པ་
evidently stands for བཤྱགས་པ་, and མ་ལགས་པ་མ་ for གནུ་
(used in interrogation). The readings in *D* seem
better. There གནུ་ is rendered by ཅེས་པར་ meaning
“certainly,” and བཤྱགས་པ་ by རེས་པར་གསལ་པ་ །

མཐའ་དག་འགྲོ་བའི་སྒྲིག་པའི་ཐུན་པར་ཚ་ཟེར་ཅན་གྲུགས་ནས་
བ་ལ་དོ་ཁྲོ་མེད།

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ཀྱི་མ་བདག་སྟངས་ཉེས་བྱས་ངན་པས་བཞིན་ཅིང་སྒྲུག་
བསྐྱལ་ལྷན་བ་ཉིད། ༡ །

སྐལ་བ་ཞན་པ་བདག་སྟངས་སྟངས་པ་ཞིག་ཉེ་ཉིད་ཕྱིད་འོད་ཟེར་གྱིས་
ཀྱང་ཐུན་མ་སེལ་།

གངས་ཅན་ལས་བྱུང་བཅུག་ངོགས་ཆུས་དཀྱིགས་ཁ་བའི་དུས་བྱ་
འཁྲུགས་ཤིང་བཅིལ་བ་དག་དུ་སྒྲིམ།

རིན་ཆེན་གླིང་གི་ལས་སྒྲུང་དང་ནི་ནོར་བུའི་སྒྲུག་ཡངས་ཁང་བ་དག་
གི་ནང་དུ་དབྱལ།

འཛིག་དེན་ཀུན་གྱི་ཡུམ་གཅིག་མ་ཁྱོད་མགོན་དུ་བྱས་ཀྱང་མགོན་མ་
མཆིས་སེ་བཅོས་ལྷན་མ། ༢ །

¹ *D* reads ཉི་མ for ཚ་ཟེར་ཅན།

² *D* reads ཐུས་མཐུ།

³ དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ evidently stands as a literary expression for तथापि; *D* has as a colloquial equivalent དེ་ལྟར་ན་ཡང་།

⁴ ངན་པས་ stands for འཛིན་པས་ which is better rendered in *D* by མཁས་པས་།

⁵ *D* reads more literally རབ་ཏུ་བཞིན་ (འཕྲལ་པའི་)།

⁶ འཛིན་ is rendered in *C* by ཉི་མ་ཉིད་ signifying "mid-day" and in *D* by ཉི་མ་ meaning "the sun."

⁷ མཐའ་དག་ is rendered in *C* by མ་སེལ་ (not removed) and in *D* by རབ་ཏུ་མི་གསལ་ (not completely cleared).

ཉུ་མའི་བྱུ་ལས་ལན་མང་དག་དུ་ནམ་པར་བྱ་བའི་བྱུ་ལ་མ་ཡང་སྟོ་

རང་ལྟར་།

ཉི་མ་སོ་སོར་དམ་པ་མ་ཡིན་དོན་གཉིར་ནམས་ལ་རབ་བསྐྱེལ་པ་

ཡང་ཁྱོ་བ་འཛིན།།

འཛིན་ཏེན་གཞུང་གི་དེ་འདྲོད་འབྲས་བྱས་ཡངས་ལྡན་དཔག་བསམ་

ཤིང་ཆེན་འབྲི་ཤིང་མཆོག་ནི་བྱུང་།།

མངོན་པར་དོན་གཉིས་དོན་^འཆམས་ཀུན་ལ་སྤྱེལ་གྱི་ནམ་ཡང་ནམ་གྱུར་

དེ་དག་ཅི་ཡང་མེད། ། ལྟོ །

གང་ལ་ཉན་མེད་ས་ཚྭ་གས་ཀྱིས་མེ་འབར་ལྷས་ཅན་དེ་དང་དེ་ཡི་

ལྟོལ་མ་ང་ཉིད་ཅེས །

བདག་ཉིད་ཞལ་བཞེས་དམ་ཅན་སྤྲུལ་བསྐྱེད་ལོག་དུ་བྱིང་བ་བདག་

ལ་འབྲས་བུ་ལྷན་པར་མཛོད།།

¹ त्रैलोक्यवाङ्मता is rendered in C by $\text{ॐ नमो नैमिष्यवाङ्मताय ॐ नमो}$ but in D simply by $\text{ॐ नमो नैमिष्यवाङ्मताय ॐ नमो}$ ।

⁹ अभ्यर्थितायां । *O* reads मदेकं पदं देकं अनेकं देकं कमथ, but *D* simply : मदेकं पदं देकं देकं ।

³ काचित् is rendered in *D* by क्खत्तयन् and in *C* by क्खत्तयन् ।

* ཡེལ་པ་ ། *C* གང་ལ། *D* more literally གང་དང་གང་ཞིག །

⁵ *क्षौशौचवद्भि ज्वलिततनुः* is rendered in *D* by *क्षुभ मधुप*
कुंभमभेयभुम मधुमभ ।

⁶ प्रतिज्ञा = दम'यन् । आत्मोपज्ञ' = यदन्'नै'त्थ'यत्ने ।

སྟོན་ཆགས་ནམས་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཤུགས་ནི་ཅུབ་ཅིང་ཟེལ་གཞོན་
འདི་དག་ཅི་སྟོན་འཕེལ་གྱུར་པ།

ཡང་དག་ཇོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐེག་པར་སྟོན་ལས་སྟོ་བཟོད་
ནམས་ཀྱི་བཙེ་བའང་དེ་སྟོན་ཉིད། ༥ །

དེ་ལྟར་བསྟོན་པའི་ཚིག་གི་ཟོལ་གྱིས་མོ་དེའི་སྒྲ་དག་གསང་འཕྱོན་
སྟོགས་ཅིང་ལག་བསྟེང་ལ།

གཞན་དག་གིས་ཀྱང་བཏང་སྟོམས་བྱ་བར་དོས་པ་མིན་ན་ཡུལ་
གཅིག་ཁྱོད་ཀྱིས་ལྟ་ཡང་ཅི །

གཞན་དག་ནམས་ཀྱི་མངོན་འདོད་འཕྱོར་པ་དོན་གཉེར་འདོད་པ་
ཁྱོད་ལས་ཐོབ་པ་ནམས་མཐོང་བཞིན་།

¹ 'प्रणिधिपुत्रधियाम्' is rendered in *D* by མོན་ལམ་སྟོ་
མངུ་རྟམས་ལ།

² For किं पुनः बावृणौ तम् *C* reads ཁྱོད་ཕྱིས་ལྟ་ཡང་ཅི། *D*
reads ཁྱོད་འཕེལ་ལྟ་ཞིག་སྟོས་ཅི་འཛིན།

³ *C* reads འཕྱོར་པར།

⁴ The 3rd line in *D* runs thus:— ཁྱོད་ལས་གཞན་དག་
ནམས་ཕྱིས་མངོན་འདོད་འཕྱོར་པ་དོན་གཉེར་འདོད་པ་ཞེད་པ་མ་རྟམས་ན། The
third line in the Sanskrit original is not quite clear.
The Tibetan version in *C* may thus be retranslated
into Sanskrit:— परेषाम् अभिमतविभवप्रार्थनाकामान् लतः
प्राप्तान् पश्यन् ।

མི་དགེ་ལས་བྱུང་ནང་གི་གཞུང་བ་རྒྱན་ཆགས་བཟོད་སྒྲགས་མེད་

པས་འོན་དུ་ཡང་ཡང་སྤྲིག་༥ ༥ ॥

གཡ་ཏེ་ཁོ་བོ་སྤྲིག་ཅན་ལགས་ན་ཁྱིད་ལ་གུས་པ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་ཅི་

ཕྱིར་འཕེལ་༥

ཁྱིད་ཉིད་གཞིག་ཕྱི་མཚན་གྱིས་ཀྱང་ནི་གོས་དང་དྲན་པས་

འཕྲུལ་ལ་སྤྲིག་པ་སེལ་བར་བྱེད་༥

¹ *D* མི་དགེ་ས་མཆི for ཡེ་རུ་མེད་པ།

² *D* རྒྱན་ཆ་མེད་པས་ for ཡེ་རུ་མེད་པ།

³ For རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་ *O* and *D* have རྒྱན་ཆ་མེད་པ།

⁴ *D* བཟེ for དེ།

⁵ ཡུ་ཀ་ལ་མེད་པ་ is rendered in *O* as ཁྱིད་ཉིད་གཞིག་ཕྱི་མཚན་གྱིས་ and in *D* as ཁྱིད་ཉིད་གཞིག་ཕྱི་མཚན་གྱིས་།

⁶ གསལ་ is rendered in *O* by མཚན་གྱིས་།

⁷ རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་ རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་ རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་ is rendered in *O* as མཚན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་དང་དྲན་པས་ [by (people) hearing and remembering (you) and by (your) name too], in *D* as མཚན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁྲུང་མེད་པ་ལྟར་ཕྱི་མཚན་གྱིས་ [having proclaimed (your) name and also by remembering (it)]. The meaning of རྒྱལ་ཁྲུང་ (=to see, to hear, etc.) is not quite clear here. The reading in *D* is as follows:—མི་དགེ་ལས་འཛིན་པ་ལྟར་ཕྱི་མཚན་གྱིས་ [by the hearing and remembering of (your) name]. གསལ་ and གསལ་ both readings are possible.

⁸ རྒྱལ་ཁྲུང་ in *O*: རྒྱལ་ཁྲུང་ (immediately), and in *D*: རྒྱལ་ཁྲུང་ (with urgency).

དེ་ལྟ་ན་ཡང་བདག་གི་བྱ་བའི་ཁྲར་དག་དོར་བ་ཇི་ལྟར་ལགས་ཞེས་
བདེན་ལ་སྤངས་མ་ ॥

ནད་པ་འཆི་བར་འགྱུར་ཡང་སྤྲོད་པའི་སྤྱིང་ཇི་སྤྱི་ཆེན་པོ་བ་འཁོན་
བར་བསྟོན་དམ་ཅིང་ ॥ ༤ ॥

སྤྱི་དང་སེར་སྤྱི་དང་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་དོག་རང་སྤྱི་པ་ཆར་ནམས་ཀྱིས་དུས་
མཉམ་རིམ་བར་ཡང་ ॥

དུས་དག་གི་ཐུན་མོང་ཆར་གྱུར་ཆོག་སྤྱི་ཁང་མོ་བཞིན་དུ་བསྟོན་
བར་གྱུར་པས་ན།

¹ तथ्यकथ्ये is rendered in *D* correctly by བདེན་ལ་སྤངས་མ་ but in *C* byཔ།

² किं रोषधीति is rendered in *D* by བཅོད་པར་བཞིན་དམ་ཅིང་།

³ माया ལྷ་ hypocrisy, मात्सर्य སེར་སྤྱི་ avarice, मान ང་ཐུག་ arrogance.

⁴ སྤྲོད་པ་ signifies "envy." The corresponding Sanskrit word does not occur in the original Sanskrit śloka. In the original Sanskrit śloka there occurs the word प्रभृतिभिः which is omitted in *C* but used in *D* where it is rendered by ལ་སྤྲོད་པ་།

⁵ तुल्यकालं क्रमाच्च (simultaneously and successively) in *C* : ཕྱུ་མཉམ་རིམ་པར་ཡང་ and in *D* : རིམ་དང་ཕྱུ་མཉམ་།

⁶ अनेकसाधारणांशुः is rendered in *C* as : ཕྱུ་མ་དག་གི་ཐུན་མོང་ཆར་ཐུར་ (being the common share or property of many) and in *D* as : ཆ་ལས་ཕྱུ་མཉམ་ཐུན་མོང་པ་ (the share common to many).

⁷ मठकरमः in *C* : ཆོག་སྤྱི་ཁང་མོ་ (a camel belonging to a meeting-house) and in *D* : འཁོན་ལགས་པ་མོ་ (a camel belonging to a guest-house).

ཁྱིའི་ཞབས་པར་མཆོད་པ་སྒྲན་ཅིག་ཙམ་ཡང་མ་རྟེན་གང་དེའི་

དོན་དུ་བྱང་བར་ལས།

ཕྱིངས་པས་ཡི་གེ་དཔན་པར་ཆོག་འདི་བཀོད་དོ་བདག་གི་འདོད་

པ་དོན་མེད་མ་གུར་ཅིག་༥ ༥

དུས་མཐའི་རྒྱང་རབ་འབྱུགས་པས་དུག་གས་པའི་རྒྱ་ནི་གཡོ་ཞིང་

འབྱུལ་བའི་རྒྱང་འཁོར་རལ་པ་ཙན་༥

རབ་འབྱུགས་ཀུན་དུ་བསྐྱོད་ཅིང་བ་རྒྱ་བས་ངོས་བརྒྱབས་སྒྲ་གས་

གང་བསྐྱངས་ཆེན་པོ་སྒྲིགས་པ་ལས།

གྲ་ཆག་རྒྱ་རྩ་སྟོང་ཇི་ཏུ་བའི་ཆོ་ངེ་དང་ལྷན་གཡོ་བ་མེད་ཅིང་

ཞན་གུར་པ་༥

¹ བརྒྱུད་པ་ in *C* : རབ་འབྱུགས་པས་ (being in great agitation or commotion) and more literally in *D* : རྒྱ་འཁོར་བས་པས་ (whirled upward).

² ལོན་ is rendered in *C* : འཁྱལ་བའི་ (waving) and in *D* : མཐུག་པ་ (?).

³ ཇི་ནི་ is rendered in *D* as རྩ་བས་ (amusingly).

⁴ བསྐྱོད་པ་ in *C* : རབ་འབྱུགས་ཀུན་དུ་བསྐྱོད་ཅིང་ (completely moved in great agitation) and in *D* : དུག་གས་པས་བདེན་པ་ (lifted or run over by agitation).

⁵ *D* reads : ང་བའ་ཆོ་ངེ་གཡོ་མེད་ཞན་པ་ཙན་༥

ལྷ་མོ་ཁྱོད་ལ་བསྟོན་པ་ནམས་ཀྱིས་འཕྲལ་ལ་རྒྱ་གཏིར་འབྲས་དུ་
རང་དགའ་ཐར་བར་འབྱར་༥ ༥ ༥

དུ་བ་འཛུབས་པ་སྒྲིན་འདྲ་ཁོངས་ནས་རབ་བྱུང་མེ་ལྷག་མཁར་
ཁྱིམ་ནང་དུ་ནམ་བར་གྱུ་༥

འཕྲེ་ཞིང་རབ་འབར་དྲག་པོའི་འབར་བྱེད་ཤུགས་དག་འཇུག་པའི་
ཁང་བར་མལ་སྟན་ལ་འཁོད་པ་༥

ཐལ་སྤར་ཅོད་བན་ལྷན་བས་ཁྱིད་ལ་བདུང་བྱས་ལྷབ་ལྷིབ་དག་དུ་
གསོལ་བ་འདེབས་པ་ནམས་༥

¹ For པར་ *D* has བ་ཀྱི་འཕྲམ་ཅུ།

² ལྷ་མོ་ in *C*: རང་དགའ་ but in *D*: རང་དགའ་གམས་ཀྱིས་ (with self-delight, rejoicingly).

³ For ཕྱི་ནས་ཀྱིས་ *D* has བཞུག་པར་འབྱར་༥

⁴ ལྷ་མོ་ཁྱོད་ is rendered in *D* as ཁྱིམ་ནང་འཕྲེ་ཞིང་ (proceeding from the inside of clouds), in *C* (proceeding from the cloud-like inside).

⁵ རབ་འབར་ཤུགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་ is rendered in *D* as རམ་མཁར་ཁྱིམ་ནང་འཕྲེ་ཞིང་པོའི་འཕྲམ་ཅུ།

⁶ བཞུག་པར་འབྱར་ in *D* is thus rendered ཁྱིམ་ནང་འཕྲེ་ཞིང་པོའི་འཕྲམ་ཅུ།

⁷ རབ་འབར་ཤུགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་ is rendered in *D*: ཁྱིམ་ནང་འཕྲེ་ཞིང་པོའི་འཕྲམ་ཅུ། (having uttered the prayer in rather unintelligible tone).

སྒྲིག་རབ་འགྱུར་བའི་བཅོམ་པའི་རབ་འབར་ཆུ་འཛིན་གྲགས་ཀྱིས་
རྒྱན་ཅིག་ཉིད་ལ་སྒྲིབ་པར་བྱེད། ११ ॥

ཁྱིས་པའི་ཆུ་གྲུས་འགྲུས་པ་གཉིས་ཀའི་ངོས་ལ་བརྟེན་པས་བྱང་
བ་དག་གི་ཐེང་བ་ཅན།

ཉི་ཞེས་བྱ་བས་གྲོས་པར་གྱུར་བའི་སྒྲིང་ཆེན་རྒྱ་བོས་ཞེས་ང་མེས་སྒར་
གཉིས་འབྱུང་གི།

སོ་ཅེ་རབ་དུ་མགོ་བའི་ཁྱོགས་ལ་སྒྲངས་པའི་ལུས་ཅན་དག་གིས་
ཁྱོད་ཇེས་བློ་བ་ན།

ཅེ་མོ་ཅེ་ལྷན་མགོ་ཅེ་འི་ཇོང་ལ་འདུག་ཅིང་རབ་དུ་དགའ་བས་འཆི་
བདག་ཅིར་སྒྲིག་བྱེད། १२ ॥

¹ ལྷམ་ལེན་ in *D* རྒྱན་ཅིག་ལ།

² For བཅོམ་པའི་རབ་འབར་ *D* reads: ཆུ་འཛིན་གྲགས་པ།

³ *C* reads འགྲུས་ for འགྲུས་ (ཅུང་) cheek.

⁴ For ཀའི་ *C* reads: ངོས་ (side) and *D*: བྱང་བ་བྱ་
(ring).

⁵ *D* reads: བརྟེན་ (hanging on) for བཅོམ་པའི་? The
reading in *C* is unintelligible.

⁶ For ལྷམ་ལེན་ *C* and *D* read: བྱང་བ་ (a bee).

⁷ For རྒྱ་བོས་ *D* reads: དར་ཅིང་སྒྲིག་།

⁸ རྒྱ་བོ་ here means (འདྲི་པ་) "rival."

⁹ For ཀོང་ཀོང་ *C* reads: རྩེ་ལྷོང་, *D*: རྩེ་ལྷོང་
(top-castle).

མདུང་རིངས་དྲག་པོ་བསྟུན་བསད་མི་ཡི་མགོ་དང་གསལ་ཤིང་དག་
 གི་ཁྱི་ཤིང་དགའ་སྟོན་ཅན།
 རགས་ཚལ་སྟོང་པར་ཆོས་ཀྱན་ལག་གཏོས་རལ་གྱི་གཡེ་ཞིང་བདེག་
 བར་བཟས་པས་དྲིགས་གྱུས་པ་།
 ཁྱོ་གཉིར་དང་བཅས་སྟོན་ཁྱོ་གྲུར་མིག་གིས་བལྟས་མིག་ཅན་ནས་
 བྱི་ཁྱེད་མཚན་དཔལ་གྱི་གཞི་།
 གསལ་བར་འདྲི་བའི་གནས་ལ་བསམ་པའི་སྒྲུ་གྱུ་སྟོན་མེད་ནས་
 ཀྱིས་བྲན་དུ་སྟོལ་བར་བྱེད། 23 །

¹ For བརྒྱུད་ *D* reads བསད (slain) while *C* གསང་ (concealed). In *C* the word intended seems to be གསོད་ (slain).

² For རྟུན་ (གསལ་པོ་ a pointed stake), *C* reads : གསལ་པོ་ and *D* : གསལ་ཞིང་།

³ For རྟུན་ *C* reads རགས་ཚལ་ and *D* : འཕྲུལ་ both meaning "wilderness."

⁴ For བྱི་ཁྱེད་ *C* reads: བརྟེན་ (smiting), *D* : སྟུང་ (turned upside down).

⁵ For མཁྱིའི་དཔལ་ *C* : དེ་གསལ་ཕྱི་པ་, *D* : དེ་གསལ་པ་གསལ་ཆེན་ (full of arrogance).

⁶ For གཞི་ གཞི་ གཞི་ *C* : ཁྱོད་མཚན་དཔལ་གྱི་གཞི་། *D* : ཁྱོད་མཚན་དཔལ་གྱི་གཞི་ (your name which is the abode of fortune).

⁷ For རྟུན་ཁྱོད་ཁྱོད་ *C* has : གསལ་བར་འདྲི་བའི་གནས་ while *D* : གསལ་བར་འདྲི་བའི་གནས་ལ་ (in clearly written stanzas).

⁸ For རྟུན་ *C* has : རྟུན་མེད་ (faultless) while *D* more correctly has : རྟུན་མེད་ཅིང་ (being unwearied).

རབ་ནོ་ཐེང་མའི་ཚིན་དོ་ཐེང་ལྷ་བྱ་བ་སྐྱུན་པས་སྤྱང་ཆེན་གྱིས་པའི་

ཁྲན་འགེམས་ནས་¹ ॥

ཁྲག་མང་རབ་དུ་ཟགས་པས་བཀྲས་པའི་རལ་བ་གསལ་པོ་འཛིགས་

རྩང་ཡངས་ལྷག་པ་ཁབས་ཤིང་² ॥

ཁྲིས་ཏེ་གྱང་ནས་ཐེང་དུ་མཚང་འདོད་མཆེ་བ་ནོན་པོ་གཙོགས་པའི་

ཁ་ཅན་རི་དགས་དག།

ཁྲོད་ལ་འོས་པའི་བརྟེན་པ་དོན་ལྡན་ཆོག་དག་³་བཞོད་པས་སྐྱབས་ཐེ་

འོག་ནས་འགྲོ་བར་འགུར། ॥ ༡༠ ॥

¹ For རྒྱུ (head) *C* has ཐུད and *D* ཐུད །

² For བཟོལ་བྱ་ (gushing out) *C* has: འཇམས་ནས་ and *D*: བསྐྱུན་ནས་ །

³ *C* omits ཐེང་ །

⁴ For ཡར་ལྷག་ *C* and *D* have: ཐུང་ནས་ (from afar).

⁵ For ཕམ་པུ་འཛིན་པུ་ *C* has: ཐུང་དུ་མཚང་འདོད་ (desirous of pressing oneself upon) and *D* has: མཆོག་འཛིན་འདོད་ (desirous of seizing on the head).

⁶ For ཐོག་ལྡན་ ར་ཆ་ *C* has: དོན་ལྡན་ཆོག་དག་ (significant or profitable speech) and *D*: དོན་ཆོག་མཁས་ལ་ (significant and skilful speech).

⁷ For ར་ཆ་ལ་ *C* and *D* have: རོལ་ནས་ (turning round, coming back).

གཤིངས་ཅན་ནས་འགྱུར་དུ་བ་འབྱུང་དང་ཐུན་པའི་དབྱིབས་ཅན་
 གསལ་བར་ཐུང་སྒྲ་དག་གི་ཚོགས་།
 བྱེད་པ་དང་ལྷན་ཁ་གདངས་འཛོན་པ་གཤིན་ཇེ་འོ་ཞགས་འདྲ་
 ཆེ་ཞིང་གཡོ་བ་དག་།
 སྤྲིལ་བ་ལས་བྱུར་སྒྲར་ཡང་བྱོད་སྒྲོང་བདག་ནི་བྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
 རབྱང་བ་རྩུར་ལེན་པས་།
 རྩུང་ལ་ཐྱང་བའི་རྒྱན་གྱིས་འབྱོར་བ་བྱུང་བ་སྒྲོས་པའི་ཐྱང་བས་
 དཀྱིས་ལྷར་འཛོན་པར་འགྱུར་། ཎ་ །

¹ For आकृति *O* has དབྱིབས་ཅན (having the shape) and *D*: གསལ་བར་ཅན །

² For དུར་ *O* has རྩུང་བ་ (accumulation) and *D*: རབྱང་བར་ (filled up).

³ Gaping or wide-opened. *O* reads གདངས་ །

⁴ For ལྷན་ཁ་ *O* and *D* have: གཤིན་ཇེ (god of the dead).

⁵ For ལྷན་ཁ་ལ་ *O* has: རྩུང་བ་ (ཐྱང་ ?) བདག (self shut up in or devoted to you), *D* has: རྩུང་བ་ལ་ལྷན་ཁ་ བསྟོན་པས་ (applying oneself to you).

⁶ For ལྷན་ཁ་ *O* and *D* have: ལྷན་ཁ་ (devoted).

⁷ For ལྷན་ཁ་ *O* and *D* have ལྷན་ཁ་ །

⁸ For ལྷན་ཁ་ ལྷན་ཁ་ *O* has: ལྷན་ཁ་ལ་ལྷན་ཁ་ (wealth of ornament). *D* renders it thus: ལྷན་ཁ་ལ་ལྷན་ཁ་ (beautified by ornament).

⁹ For ལྷན་ཁ་ *O* has: ལྷན་ཁ་ (wrapped), *D*: ལྷན་ཁ་ཅན (bracelet).

རྩི་བོའི་སྒྲིན་མ་བསྟན་པས་འཛིགས་པ་དག་གིས་རྟོན་ཅིང་འཕྱར་

བས་བྱངས་ལ་ཅེ་དོ་གཟིངས། ॥

གཡེ་ཞིང་སྒྲ་སྒྲིགས་བྲན་ཁོལ་¹ན་པས་ཀྱིས་ཅུབ་མོར་སྒྲ་བྱེད་ཞགས་

བའི་མདུད་པ་དམ་པོས་བཅིངས་ ॥

བཀྱེས་སྒྲིམ་དག་གིས་ཁ་དང་མགྲིན་སྐྱམས་གང་ཞིག་འཕགས་མ་

སྒྲིལ་མའི་ཞབས་ལ་སྐྱབས་འགྱོ་བ། ॥

དེ་ནི་བྱམས་པའི་གཉིན་གྱིས་སྤངས་²ཀྱང་མཐའ་མེད་གྱུད་པ་དེ་དག་

འཕྲལ་དུ་³གཏོང་བར་འགྱུར་ ॥ ༡༩ ॥

¹ For རྩི་བོ *O* has རྩི་བོ་ while *D* more correctly རྩི་བོ་
(a tuft of hair on the head).

² For རྟོན་ *O* has : བྲན་ཁོལ་ (servant) and *D* : རྟོན་ཁོལ་
(servant in a room). རྟོན་ཁོལ་ = བྲན་ཁོལ་ ।

³ For ཅུབ་མོར་ *O* has བཅིངས་ and *D* རྟོན་པ་ཅིང་ (bound).

⁴ *O* reads བྲན་པ་ (praised), *D* བྲན་པ་ (abandoned or deserted).

⁵ For མདུད་ *O* and *D* have འཕྲལ་དུ་ (immediately).

⁶ For བྲན་པ་ *D* has : བྲན་པ་འཕྲལ་ (abandons or dismisses).

ལྷོ་མ་སྒྲུབ་པའི་ལས་ཀྱི་རིམ་པས་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་[དུ་མ]་དག་གི་
ཆས་བྱས་ཤིང་། །

ལེག་པའི་གཞུགས་ཚུལ་སྤྱི་འཚམ་པའི་མཚན་ཆའི་འོད་ཟེར་
ཚོགས་ནི་རབ་དུ་མི་བཟད་ལྟ་ནི།

མི་རི་ལས་བདོན་གྱི་མའི་ཐག་པའི་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲིང་བས་ནས་པར་སྤྲས་
པའི་སྤྱིན་པོ་ནམས་॥

ཕྱིད་ལྷུང་ལས་བདུས་གསང་སྐབས་དེན་པས་མྱིག་པ་ཕྱོགས་པའི་
སྤང་མ་གཞོན་མེད་ཕྱིད་པར་འགྱུར་༥ ༥ ༥

¹ The line is too short by two words. To complete the line we may put ५४ before ५५ for in *D* it is used as an equivalent for अनेक ।

* རྣམ་པའི་ in *C* seems to have been used for མིན་པ་ (wrong, false, unreal) which is rendered in *D* by བདེན་པ་མེད་ |

³ For किरणङ्ग्वरोद्गमराणि *C* has : $\check{\text{र}}\check{\text{े}}\check{\text{त्रे}}\check{\text{ः}}\check{\text{ऋ}}\check{\text{व}}\check{\text{ः}}\check{\text{ऋ}}\check{\text{व}}\check{\text{ः}}$ and *D* : $\check{\text{र}}\check{\text{े}}\check{\text{त्रे}}\check{\text{ः}}\check{\text{ऋ}}\check{\text{व}}\check{\text{ः}}\check{\text{ऋ}}\check{\text{व}}\check{\text{ः}}$ (extremely intolerable or terrible by the excessive lustre or power).

⁴ For प्रेतघ्नो *C* has : *अरे* *अथ* *मर्त्ये* and *D* : *अरे* *मर्त्ये* *यदे* (drawn out from a dead body).

⁵ For हत *C* has: क्षीयन् (robbed, taken away) and *D*: वृत्त (cleansed, removed).

⁶ For རྒྱལ་པོ་ *C* has: བཞུགས་པོ་ and *D*: བཞུགས་པོ་པ་ (unconquerable).

སྒྲ་ཆེན་སྒྲ་སྒྲོགས་ཀར་སྒྲིན་ལུས་ཅན་སྒྲོས་བྱེད་ཅུ་པོའི་རྒྱན་དང་
 ལྷན་པས་སྒྲན་གཏོབས་གིང་།
 མཆོན་ཆ་འདྲ་ཟེར་ནམས་ནི་སྒྲོག་རབ་འགྱུ་ལྟར་རབ་གསལ་མདའ་
 ཡི་ཆར་འབབ་གཡུལ་ངོ་འགྱེད་པའི་ཆོ།
 རྣམ་པར་སྤང་བའི་དགྲ་བོ་དགྲུང་བའི་སྒྲོབས་ནི་རབ་མཆོག་ལྷན་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་བཀག་གུར་པ།
 བྱེད་ཀྱིས་དགྲ་བོ་གསོད་པའི་དཔའ་བོ་གཅིག་གིས་འཕྲལ་དུ་དགྲ་
 ཡི་ས་གཞི་བྱེ་མར་སྒྲོག་། ༧ །

¹ For गजत् *O* has: སྒྲ་ཆེན་སྒྲ་སྒྲོགས་ (roaring like an elephant or a great bull), and *D*: ཆམ་ཆམ་སྒྲ་སྒྲོགས་ (shouting out the sound of *Cham-chem*, i.e., roaring like a thunder).

² For जौमूत *O* and *D* have: ཆར་སྒྲིན་ (a rain-threatening cloud).

³ For मद *O* has: ལྷན་པེད་ and *D*: ལྷན་པ།

⁴ For विद्युत्प्रतीलायमान *O* has: རྒྱལ་པ་འཕྱ་ལྟར་པ་གསལ་ (very bright like the flashing of lightning), *D*: རྒྱལ་ལྟར་འཕྱ་བའི་ (moving quickly like lightning).

⁵ Two syllables excessive in line 2.

⁶ For लङ्घितोऽस्माद्विद्युः *O* has: རྩོད་ཅིས་དགྲ་བོ་གསོད་པའི་ (one who has his enemies slain by thee), while *D* more correctly: རྩོད་ཅི་སྒྲོབ་གསོལ་བའད་ (one having received encouragement and nourishment from thee).

⁷ For धिनष्टि *O* has: ལྷེ་མར་སྒྲོག་ (smashes to dust), and *D*: ལྷེ་མར་སྒྲོག་པར་ལྷེད་ཅིང་ འཕྲལ་པར་ལྷེད་ (smashes the earth making it flash like...).

སྤྱི་སྤྱོད་དག་གིས་རྒྱུ་འབྱེད་པའི་སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་དག་ལས་རྒྱུ་
ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ།

ལ་སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་
ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ།

ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་
ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ།

སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་
སྤྱི་སྤྱོད་ཆ་བས་ཅན་ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ། ༡༠

¹ For ལྟན་པ་ *C* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (after-joint or subsequent connection), and *D* : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (coming forth in stream).

² For ལྟན་པ་ *C* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (great or dangerous ulcer), and *D* : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་.

³ For ལྟན་པ་ *C* and *D* have : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (putrified).

⁴ For ལྟན་པ་ *C* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (entirely relying on), and *D* : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (propitiating).

⁵ For ལྟན་པ་ *C* and *D* : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (medicine).

⁶ For ལྟན་པ་ *C* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (clinging to with devotion) and *D* : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (greatly rejoicing in with veneration).

⁷ For ལྟན་པ་ *C* and *D* have : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (fine gold).

⁸ For ལྟན་པ་ *C* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (similar), *D* has : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (like or similar).

⁹ For ལྟན་པ་ *C* and *D* have : ཐུང་བ་འཛིན་པའི་བརྟེན་པ་ (white lotus).

གང་གི་ན་པའི་སྟོན་ན་སྒྲ་མ་ རྣམས་ཀྱིས་གནང་པའི་མན་ངག་སྟོང་མོ་
མི་གནས་ཤིང་¹ ॥

གྲོས་པའི་ཞོར་དང་བྲལ་བས་མཁས་པའི་ཚོགས་རྣམས་དག་དུ་
སྐྱགས་པ་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་གང་² ॥

དེ་ཡང་བྱིད་ལ་གུས་པའི་ནུས་པས་རྒྱན་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཛེས་
བྱེད་འབྱེད་པར་བཅས་པ་ཡི། ॥

ངག་གི་དབང་ཕུག་གོ་བ་ནས་མི་བདག་འདུན་སར་གྲོལ་པའི་སྤྲེའི་
ཁྲི་དག་འཕྲོག་པར་བྱེད། ॥ ༩༠ ॥

¹ For ཀུན་ *C* and *D* have: སྒྲ་མ་ ।

² For བཤམ་པའི་སྟོན་ *C* has: མན་ངག་སྟོང་མོ་ (alms of oral instructions). *D* has: མན་ངག་སྟོང་མོ་ (སྟོང་ ? Is it for སྟོང་ ?).

³ For བཤམ་པའི་ *C* has: མན་པའི་ (existing permanently or adhering to) and *D* བྱེད་ཞིང་ (falling into).

⁴ For བཤམ་པའི་ *C* and *D* have ཐོབ་པས་ (having been bereft of).

⁵ For བཤམ་པའི་ *C* and *D* have: ཁས་ལེན་ (‘anticipates with the mouth’; assumes).

⁶ ཡས་ in the original is a wrong reading for ཡན་ which is rendered in *C* and *D* as ཡང་ ।

⁷ For རྒྱལ་མཚོ་ *C* has: མི་པདག་འདུན་པར་ (in a royal assembly). *D* wrongly writes མདན་ for འདུན་ ।

⁸ For བཤམ་པའི་ *C* and *D* have: ཐོབ་པ་ (disputant).

ས་གནི་མལ་ཕྱོད་རྒྱུ་བྱི་ཁྲུ་ས་བཞེས་༥ རྟོད་ངོས་༥ རས་རལ་༥ ཡན་ལམ་༥

དག་ནི་ནམ་པར་མངོན།།

ཤིག་གི་ཆོད་པ་རབ་བཞུང་། གཞན་གྱི་བྱོར་བྱེད་མཁུན་དུ་བྱེ་མོང་།

ཟས་ནི་དོན་གཉིས་བ་⁶ །

ཁྱེད་བརྟེན་བཀྱིད་ལ་བཙུན་པས་ན་རྒྱང་མཆོག་གིས་བརྒྱང་བའི་ང་

ཡབ་འཛུལ་གྱིས་རབ་མཛེས་ཤིང་།།

མྱོས་པས་ཁོང་བའི་གཉིས་འབྲང་སོས་གདམས་གདུགས་གཅིག་

བྱེད་དུ་བཏེག་པའི་སྐབས་ཤིང་ལྷོ་ཕྱོད་ལ་འགྱུར། ༥༡ །

¹ For धृजः स्फटित C has: धृज'यज्ञेय (?) , D : धृज'क्षेय (?) ।

² For རྒྱུ་ཁྲིའི་ ལ་ has : རྒྱུ་ཁྲིའི་, and ལ་ : རྒྱུ་ཁྲིའི་ (edge of the waist).

³ For कर्पट *C* and *D* have रूख-रूख (torn cloth).

* For $\text{प्रविष्टन् } C$ and D have: ऽवच्छेदः (completely cutting off).

⁵ For कर्परे तर्पणार्थी C has: $\frac{3}{2} \frac{m}{n} \frac{r}{s} \frac{t}{u} \frac{v}{w} \frac{x}{y}$, D has: $\frac{3}{2} \frac{m}{n} \frac{r}{s} \frac{t}{u} \frac{v}{w} \frac{x}{y}$.

⁶ For આરાધ્ય C has $\mathfrak{m}_C^{\text{an}}$ and D : $\mathfrak{m}_D^{\text{an}}$.

⁷ For સ્રોત *C* has : મહિમ (?) and *D* : વહિમ ।

⁸ For उद्भूत *C* and *D* have: *ཐུན་དྲ་བཞེས་པ་* (lifted up).

གཞི་ལོ་དང་ལས་མཐའ་བཟོ་དང་དབང་པོ་གསེ་བའི་ཐབས་ཀྱི་རྣམ་
གངས་དྲག་གིས་རབ་སྐྱེ་ཞིང་།

སྐྱེ་བ་སྤྱི་མར་རབ་བསྐྱེ་བས་དེ་ནམས་བསལས་པའི་དགེ་འབྲས་
ཞོར་ནི་ཐོབ་པར་མ་གུར་པའི་།

ཞོར་མེད་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བོ་བཀྱེན་པའི་ཡུམ་གུར་ཐོངས་ལས་འདུང་
བར་མཛེད་པ་ཁྱོད་ལས་དོན་།

དོན་དུ་གཉིར་ན་སྤྱིར་ཡང་གསེར་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་གཏོར་དགེ་ས་ལས་
འབྱོན་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་། ३३ །

¹ For སེའུ་ *C* has: གཤམ་ (service), *D* has: ཞབས་འབྲེན་ (following as a servant).

² For ལྷ་མོ་ལྷ་ *C* has: ལས་མཐའ་ (end of work) but *D* has: ལོ་རྒྱུས་ (husbandry or agriculture).

³ For བྱམས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ *C* has: དབང་པོ་གསེ་བ་ (gladdening the senses), and *D*: ཐོབ་པ་རྣམས་ཐོང་བ་ (practising and abandoning).

⁴ For ཕྱི་ལོ་ *C* has: རབ་བསྐྱེ་བ་ (completely achieved) and *D*: ཞེར་སྐྱེད་ (got).

⁵ For དུས་འཛིན་པའི་ *C* has: མོངས་ལས་འདུང་བར་མཛེད་པ་ (causing poverty to be passed over), and *D*: འཕྲ་ལས་འདུང་བར་མཛེད་ (causing censure to be passed over).

⁶ For ལྷ་མོ་ལྷ་ *C* has: དོན་དུ་གཉིར་ན་, and *D*: གསེལ་བ་ བཏམ་པ་.

⁷ For ལྷ་མོ་ *C* has: སྤྱིར་ཡང་ (again), *D*: ཕྱི་ནས་ (from behind).

⁸ For སྐྱེ་བའི་ *C* has: འཕྲོན་པ་ (proceeding from) and *D*: འབྱུང་བ་ (coming out).

འཛོ་བ་ཆད་ལས་འོ་ཚར་གྱུར་ཅིང་གོས་ཟད་ཆུང་མ་དག་གིས་རབ་
 ཏུ་སྒྲིང་པར་བྱེད།

བདག་ཉིད་གསོ་སྤྱོད་རང་གི་སྒྲེ་པོ་བྱ་དང་གྲོགས་པོ་གཉིས་གྲིས་
རིང་དུ་སྤངས་པ་ཡིས་॥

ཁྱེད་ལ་རང་གི་རྒྱལ་བསྐྱལ་ཞུགས་པས་་རང་གི་ཁྱིམ་ཐབ་བྱད་མེད་
གད་བཅི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་ ॥

གཉིད་ལོག་སད་པར་འགྱུར་ཞིང་དྭ་མིག་ཙེ་མོས་མཚམས་བསྒྲེས་
ཁང་ཁྱིམ་རྣམས་ཀྱི་བདག་པོ་བྱེད། ༣༢ །

¹ *D* reads ཆད་པས, *C* ཆད་ལས ।

² For भल्लमानः *C* has : འཕ་ཁུ་སྤྱོད་པ་རྩེད་ (completely purified or reproached), *D* has : སྤྱོད་པ་རྩེད་རྩེད་ (Is སྤྱོད་ for སྤྱོད་ ?) = being scolded.

³ For आत्ममरित्वात् *C* has: यदन्नेदमन्नेत्तु (owing to nourishing one's self alone) and *D* simply: अन्नेत्तु ।

* सहृत् and बन्धु are respectively rendered by सह्य (a companion, fellow-labourer or friend) and बन्धे (kinsman). Compare बन्धुः पित्रमाहृतः ।

⁵ For दूरात् *C* has : र्दिन् and *D*: क्त्विन् ।

⁶ *C* reads ଶ୍ରୀମଦ୍, *D* ଶ୍ରୀମଦ୍ମଦ୍ ।

⁷ For उत्खात *C* has: यत्नेन (?), and *D*: यत्नेन (dug out).

འཁོར་ལོ་ཕྱགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལ་སྟེར་བྱེད་མཚན་བརྒྱན་འོད་
གཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་དང་།

སྒྲིང་ཆེན་གཙོ་བོ་མཆོ་བ་དུག་ལྷན་དྲ་མཆོག་སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་མ་བྱའི་
མགྲིན་ལྷར་འཛོར་།

ནོར་བུ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལྷར་གསལ་དྲི་མེད་ཡོན་ཏན་མཛོད་འཛིན་
མཛོད་ཁངས་དང་།

¹ For དིན་ཅན་ཅུམི *C* has : ཕྱགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྟེར་ (kissing the points of the horizon), *D* : ཕྱགས་རྒྱལ་ལ་ཕེ (filling the quarters or points of the horizon).

² For གཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་ *C* and *D* have : མཚན་བརྒྱན་ (adorned with auspicious marks or characteristics).

³ For འོད་ཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་ *C* has : འོད་ཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་ (emitting great restless ray of light), *D* : འོད་ཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་ (འོད་ཟེར་གཡོ་ཞིང་ཆེ་བ་ ?) .

⁴ For སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ *C* has : སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ (having hair of blue colour), and *D* : སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ .

⁵ The 3rd line is too short by two syllables. The length of the line may be made up by putting འོད་ཟེར་ for འོད་ཟེར་ and adding ལྷན་ after ལྷན་ .

⁶ For སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ *C* has : སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ (bright like the ray of light of the sun), and *D* : སྤྱུ་ཁ་སྤྱེ་སངས་ལྷན་འོད་ཟེར་ (bright and luminous like the sun).

དམག་དཔོན་དཔལ་སྤེལ་ན་པར་བཙོན་ལྷན་འདས་མ་བྱིང་གྱི་

བཀའ་དྲིན་ཆ་གསུམ་ལས་འགྱུར། ༣༠ །

ཚན་དག་མཁའ་འགྲུལ་གྱི་ཞུམ་ལོ་རྒྱུ་ལྟེན་ལ་མཛེས་མས་དུས་བདེ་བ་ཙེ་

དགའ་ལ་ཆགས་པས།།

ལྷ་ལྷ་མ་ཡི་བདེ་བའི་ཉིང་སྤྱད་མགོན་དུ་བྱ་བ་མངོན་པར་གསུང་བ་⁶

རབ་བསྐྱབས་ཤིང་། ॥

¹ For सेनाजौ: has : दमकःदयेक (general) and D : हौकःये (minister or officer).

² For वीरसैन्यः *C* has : दमयः श्रेष्ठक (having fortunate or glorious soldiers), and *D* : द्रुवः श्रेष्ठः दमयः श्रेष्ठक (having brave soldiers).

³ For सञ्ज्ञेत C has : दृग्-बन्ध, D : दृग्-अवेक्षण (bond of time).

* For कान्ता C has: सु.सु.म (or सु.सु.म=a handsome woman); D: सु.सु.म (?).

⁵ For तथोपचार *C* has: यदे'यदे'भेद'बुद्ध and *D*: यदे' यदे'भेद'बुद्ध' (cheerful practice or sincere entertainment).

* For अभिनव *C* has: अद्वैतः परः कथयः (completely conspicuous) and *D* has more correctly: कथयः (new). कथयः in *C* may be a mistake for कथयः .

⁷ In *C* there is no Tibetan equivalent for *क्रौडानुराग* which is rendered in *D* by : རྩོམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལས་པས་ (pursuit after or attachment for amusement).

འཕ་གྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་སྒྲོ་སྒྲུམ་མགོ་དཔུང་པ་གཏུན་གྱིང་དང་འབྲས་

དཔུང་གྱུན་'འོལ་པ་ཅན་།།

བྱོད་ཀྱི་རིགས་ལྷན་རིག་འཛིན་དབང་པོ་མ་ལ་ཡ་ཡི་མེ་དྲུག་ཆལ་དུ་

རང་དགར་འགྲོ་⁵ ॥ 34 ॥

ནུ་མའི་ཐོན་འཁོར་དེ་ལལ་གྱིས་བརྒྱན་མིག་དཀྱུས་རིང་པོ་ན་བའི་

ཡེད་ལ་ལ་འགྲན་ཅིང་།།

¹ For परिहार्य *C* and *D* have: रघुद'भुज (an ornament for the arm).

² For प्रोक्षसत् *C* has: रेषि'प'उठ (causing to appear), and *D*: क्षर्षे'प'थे (moving).

³ ṣiṣṣaḥ (six sciences) in *U* is probably a mistake for ṣiṣṣa (made perfect by sciences, corresponding to the original विद्यालब्धसिद्धिः). *D* has more correctly: ṣiṣṣaḥ (having attained perfection in sciences).

* For मधुवनं C has: मे'मे'वा'ळ'य' and D: मे'मे'वा'ळ'य' मे'मे'वा'ळ'य' (park of flowers).

⁵ For चाति *C* has: २८८५२२३ (goes at pleasure), and *D*: २८८५२३३२३ (being transformed at pleasure .. goes).

⁶ For अन्त (intermediate space) *D* reads: *अनन्त* (beautiful gap, अन for अन ?) ; and *C* *अनन्त* (beautiful circle).

⁷ For आज्ञान्त *C* has : षष्ठ (adorned), and *D* : मरुत (pressed hard).

^a For **ཡམཏ** both *C* and *D* have: དུམ་འི་དེ (long).

ལྷ་མོ་ཡིད་འོང་མ་རྒྱ་ར་བ་དང་ལྷན་ཟེ་འབྲུག་མས་པའི་བྱིས་བྱོས་
བྱང་བ་ཅན།།

བྱིལ་རྒྱུང་སྒྲ་ཡིས་ཁྲིས་འབྲེལ་རབ་དུ་གསལ་བར་ཀང་གཏུབ་⁶
ཡིད་འོང་སྒྲ་སྒྲན་སྒྲེགས་པར་བྱེད།།

འདོད་པས་བྱོས་དགའ་གཞིན་ལྷ་མ་ནམས་གསུ་དང་བཅས་པར་ཁྱིད་
མགོན་ལྷན་པ་དོན་དུ་གཉེར་།། १७ །

རྫོང་བྱའི་ནང་ལོགས་རིན་པོ་ཆེས་སྒྲས་གསེར་གྱི་པདྨ་ལྷན་ཟེ་འབྲུག་
དོ་རྩེ་བྱང་བ་ཅན།།

¹ For देवकन्या: *D* has : ལྷ་མོ་པ་མེ།

² For उदार *C* has : ཡོད་འོང་ (pleasing) and *D* : བརྒྱུངས་པས (stretched or extended).

³ For काञ्ची *C* has : རིལ་རྒྱུང་ (small bells) and *D* : དོམ་པག (girdle).

⁴ For अनुबन्ध *C* has : རྩེ་འབྲེལ (close connection) and *D* : རྒྱུན (the flow or stream).

⁵ For उद्गततर *C* has : རབ་དུ་གསལ་པར (very conspicuous or distinctly audible), and *D* : ལྷན་དུ་དཔངས (very high).

⁶ For चरण *C* has : ལྷང་རྩུབ (?) but *D* more correctly : ལྷང་གཏུབ (foot-ring).

⁷ For प्रार्थयन्ते *C* has : དོན་དུ་གཉེར, and *D* : གསོལ་བ་ འདེབས (make a request).

ཡོངས་འདུའི་སྒྲིལ་བ་ལས་འསྐྱོད་ཀྱི་བཟང་ས་དང་ལྷན་མེད་ཤོག་རུལ་གྱི་
ལྷ་གྲེ་མཐོང་གྲེ་ས་ཏེ། ॥

པེ་མུར་གྱིར་ཕུ་སྒྲུབ་ས་མཁས་རྩེ་ཡི་གྲོང་གི་དཔལ་མ་རྣམས་ཀྱིས་
སྒྲུབ་པར་རབ་བསྒྲུབ་ས་པའི།

དགའ་བའི་སྒྲིང་ཚལ་བཞུད་པ་ཁྱེད་ལ་མཆོད་པ་བཞུད་པས་ཡུན་
རིངས་ཉམས་སྲུ་མྱོང་བར་འགྱུར ॥ ༢༧ ॥

¹ The second line of verse 27 in *C* may be translated thus :—

Spreading aloft a canopy of pollens of the fully blown flowers that possess a good smell coming from the paradise. **ସବ୍ରଦ୍ୟ = ସବ୍ରଦ** ।

In *D* the line runs thus :— **पदस्य २५२० पूर्य मेदं भुवि दमे**
मेघत्रे २५३ इक्ष्मस्य श्रुतिं स्वरेमधरेष्वने । (spreading aloft a
canopy of pollens of sweet-smelling anthers of the
fully blown flowers grown on the celestial tree).
D seems therefore to have adopted the reading :—
चन्मज्जत्यारिजातद्रममधरमधुद्वतधनोवितानाम् ।

² For वीणा C and D: यौभन (guitar). For वेणु C and D: श्लेष्म (flute).

³ For प्रवीण C has: ह्येन'मन् and D : ह्येन'प'मन्'पन् |

* For रमणी *C* has : रमय'अ (she who delights, i.e., a woman); *D* has : रदय'पडि' (she who makes one to rejoice).

⁵ यात्रा यश्चेद् य (walk).

ནང་གི་བྱེད་པ་ཁྱོད་ལ་གཏད་པའི་བསོད་ནམས་མཐུན་པ་འབད་
ཡངས་སུ་སྒྲིག་པ་ཡིས།

གཟུང་ཞེས་པའི་གྲི་ལུང་པ་ཨ་ཀ་རུ་དང་ན་ལ་ད་ཕྱི་འི་འི་ལྷན་མུ།
འདོད་པའི་འི་གས་པས་རབ་འབྱར་བྱུང་མེད་ལྷ་མའི་སྐབས་སྲུ་བ་
ལྷམས་འབྱེལ་གནས་དཔ་འབབ་པ་།

ལྷན་མིག་རྒྱ་ཡིས་རེ་མ་དང་ལྷན་རྒྱ་ཅེ་མཛོས་མ་དག་དང་ལྷན་
ཅིག་ཅེ་བར་འགྱུར་॥ ༣༤ ॥

¹ For अन्तःकरण *C* has: नदःशुद्धेय (lit. an inner doer or instrument, the internal sense-organ); *D*: मेगमः शुद्ध (mind).

² For परिणत O has : पेदस'सु'अन'य (completely

* For त्वक् C has: त्वक् (bark), and D: त्वक् (cinnamon).

* For नरद C has: नरद and D: सुन्दर (a pretty aromatic composite growing on the higher alps).

⁵ For C has: $\frac{1}{2}\lambda$ (wave), and D : $\frac{1}{4}\lambda$ wave.

⁶ For विश्रान्त *C* has: अक्षय'दय'अयस'य (slowly flowing and taking rest); and *D* simply: दय'अयस ।

7 For मन्दाकिनौ C has : अगम and D : अदः ।

* For अमन्दच्छट C has: त्रेऽम'द'भूत (without ray of light).

⁹ For सुन्दरीभिः *C* and *D* have: मङ्गलमङ्गल (beautiful female ones).

ཚོག་མདའི་གཙོ་བོ་དུལ་བའི་ཁྱེད་གྱིས་ཅད་པན་དུད་པ་ནམས་གྱིས་

བཀའ་ལ་ཕུག་བྱས་ཤིང་།

མཐོ་ངེས་སྟེང་དུ་ལྷ་ཡི་སྤང་ཆེན་ཁྱོལ་ཁྱོལ་རྒྱན་གྱིས་སྤྱད་པའི་ལུས་

ཅན་ལ་ཞོན་དེ་།

སྤྱ་ལོང་རབ་རྒྱས་ལུས་ཅན་བདེ་སོགས་ལག་བའི་ཐག་པ་བྲིགས་

གྱིས་རྒྱན་དུ་བསྐྱེལ་བྱུང་བ།

ཁྱིད་གྱི་སྤྱན་རས་ཤོག་པས་དག་བྱས་ལག་པ་དེ་ཇི་ཇི་ལྷན་པས་ལྷ་ཡི་

ས་སྤྱོད་བྱེད་། ༧༩ །

¹ For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་ཡམ་མགོ་ *C* has : ཚོག་མདའི་གཙོ་བོ་ (chief of those whose arrows are words); and *D* : ལྷ་ (chief of gods).

² For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་སྤང་ཆེན་སྤྱོལ་སྤྱོལ་རྒྱན་གྱིས་ *C* has : ཁྱོལ་ཁྱོལ་ཆེན་ཆེས་ སྤྱད་པའི་ལུས་ཅན་ལ་ཞོན་དེ, riding on (the celestial elephant) having a body decorated by ornaments making *khrol khrol* (ringing sounds).

³ For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་སྤང་ཆེན་ *C* has : སྤྱ་ལོང་རབ་རྒྱས་ (hair standing fully erect); *D* : སྤྱ་ལོང་ཆེར་ལངས་པའི་ (hair standing erect in an exceeding measure).

⁴ For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་ *C* and *D* : བདེ་སོགས་ (?) ।

⁵ For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་ *C* has : ཁྱོལ་ལྷ་ཡི་ ।

⁶ For རྒྱལ་ལྷ་ཡི་སྤང་ཆེན་ *C* has : ལྷ་ལ་པ་རྩི་རྩི་ལྷན་པས་ (arm adorned with diamonds or precious stones) and *D* : ལྷ་ལ་པ་རྩི་རྩི་དང་ལྷན་པས་ (Is ལྷ་ལ་པ་ for ལྷ་ལ་པ་?) arm having diamonds hanging on or decorated with it.

གཙུག་གི་རིན་ཆེན་གྱིས་མནན་བཞུགས་བདེ་པར་གཤེགས་པ་
ནས་མཁའི་དཔལ་འབྱོར་ལྷ་བྱེ་ཅན་॥

ཉི་མ་འཆར་ཀྱི་བྱེ་བ་ལྷ་བྱར་རབ་གསལ་འོད་ཟེར་གྱིས་པས་འཛིག་
རྟོན་གསུམ་འགོངས་གིང་॥

བརྟན་པར་གཤམས་བཀྱང་ཞབས་གཅིག་གིས་མནན་ཁུར་གྱིས་
ཚངས་དབང་དྲག་པོ་ཁྱབ་འཇུག་ནས་དུད་པའི་¹⁰॥

¹ *O* has : མནན (pressed) and *D* : བང་ན (filled).

² *D* has : འོད་མཁའ་ལྷ་བྱེ་ཅན།

³ For བཀྱང་ *O* has : འཆར་ཀ and *D* : བར་ཀ (rising).

⁴ For གཤམས་ *O* has : རབ་གསལ and *D* : ཆེས་གསལ
(shining very much).

⁵ For བརྟེན་ *O* has : རྟེན་པ (very bright).

⁶ For གྱི་བྱེ་ *O* has : བདེན་པར (firmly), and *D* : ཆེན་པོ་
(great).

⁷ For བཞུགས་ *O* and *D* have : རལས་བརྟེན་ (right leg
stretched forth).

⁸ For གསུམ་ *O* has : མནན (pressure), and *D* : རྟོན་ལྷ་བས་
(the peculiar manner of stepping).

⁹ For བར་ *O* has : ལྷ་ (burden) and *D* : བཞིན་ (for
ལྷ་ ? weight or heaviness).

¹⁰ For བཞིན་ *O* has : ལྷ་པའི་ and *D* : ལྷ་པ།

ཁྱིེ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་སྒྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པའི་འཛིན་པ་
གཙོད་¹པའི་སྒྲུབ་དུ་འགྱུར། ॥ ३० ॥

ཁྱིེ་བ་དང་བཅས་མཚོན་ཆའི་²འོད་ཟེར་རབ་འབར་'ཕྱག་དབྱུག་ཆ་'
ཡིས་ནས་སྐུའི་ཁྱིེ་སྒྲུབ་པ་ཁྱིེ་སྒྲུབ་པ། ॥

གཙུག་ལྷན་གྱི་འོད་ཟེར་ཆེན་པོ་དཔེ་གི་འོད་ཟེར་ཆེན་པོ་མི་འཕྲོགས་
སྒྲུབ་ལྷན་སྒྲུབ་ནས་སྒྲུབ་པ་འཛིན་བཞག་པ། ॥

¹ *D* has: ཐེ།

² *D* adds ཐུན་ཆེ before གཙོད་ །

³ For བརྟེན་པ་ *C* has: བཙོན་ཆ (for མཚོན་ཆ ? weapon), and *D*: ཕྱག་ཆ (implement).

⁴ For འོད་ཟེར་ *C* has: རབ་འབར་ (fully blazing), and *D*: འབྲེལ་བ་ (connected with).

⁵ For འོད་ཟེར་ཆེན་པོ་ *C* has: ཕྱག་དབྱུག་ཆ (hand which appears like a piece of stick or club), and *D* simply: ཕྱག་ཚེས་ (an assemblage of hands).

⁶ For འོད་ཟེར་ *C* has: གཙོད་པ་ (possessing hood), and *D*: ཐུག་ (serpent).

⁷ *C* reads: མིས་ །

⁸ For འོད་ཟེར་ *C* reads མི་འཕྲོགས་ and *D* more correctly: མི་འཕྲོགས་ (intolerable).

⁹ For འོད་ཟེར་ *C* has: བཞག་ and *D*: བཞག་ (laughter).

གཙུག་གི་རིན་ཆེན་གྱིས་མནན་བཞུགས་པའི་པར་གཤེགས་པ་
ནམ་མཁའི་དཔལ་འབྱོར་ལྷ་བྱེ་ཅན་॥

ཉི་མ་འཆར་ཀ་བྱེ་བ་ལྟ་བུར་རབ་གསལ་འོད་ཟེར་གྱིས་པས་འཛིག་
དྲོན་གསུམ་འགྲངས་ཤིང་॥

བདན་པར་མཉམས་བརྒྱུང་ཞབས་གཅིག་གིས་མནན་ཁུར་གྱིས་
ཚངས་དབང་དྲལ་བོ་བྱུང་འཛུགས་ནམས་དུད་པའི་¹⁰॥

¹ *O* has : མནན (pressed) and *D* : བང་ན (filled).

² *D* has : འོད་ཟེར་འཛུགས་ལྷ་བྱེ་ཅན།

³ For བཞུགས་ *O* has : འཆར་ཀ and *D* : བཏར་ཀ (rising).

⁴ འཛིག་གིས་ *O* has : རབ་གསལ and *D* : ཆེས་གསལ
(shining very much).

⁵ For བརྒྱུང་ *O* has : ཐུན་པ (very bright).

⁶ For བྱེ་བྱེ་ *O* has : བདན་པར (firmly), and *D* : ཆེན་པོ་
(great).

⁷ For རྒྱུ་ལྡེད་ *O* and *D* have : རལས་བརྒྱུང་ (right leg
stretched forth).

⁸ For རྒྱུ་ལྡེད་ *O* has : མནན (pressure), and *D* : མཉམ་ལུས་
(the peculiar manner of stepping).

⁹ For བཏར་ *O* has : ལྷན་ (burden) and *D* : བཞིན་ (for
ལྷན་ ? weight or heaviness).

¹⁰ For བཞིན་པ་ *O* has : ལྷན་པའི་ and *D* : ལྷན་པ་།

ཁྱིད་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱིས་སྤྱིད་པའི་འཛིན་པ་

གཙོད་པའི་སྒྲུབ་དུ་འགྱུར། ॥ ༣༠ ॥

ཁྱོད་བ་དང་བཅས་མཚན་ཆའི་འོད་ཟེར་རབ་འབར་ཕྱག་དབྱུག་ཆ་

ཡིས་ནས་སྐལ་ཤེས་ཁོངས་དག་བྱུབ། ॥

གདུ་བུའི་གདོངས་ཅན་དག་གི་གདོངས་ཀྱི་རྩད་མི་འཕྲོགས་

སྤྱིད་ལྷན་སྤང་ནས་སྒྲུབ་མཛད་བཞུད་། ॥

¹ *D* has : མི།

² *D* adds ལྷན་ཆེ before གཙོད་ །

³ For བརྟེན་པ་ *C* has : བཅོན་ཆ (for མཚན་ཆ ? weapon), and *D* : ཕྱག་ཆ (implement).

⁴ For འཕྲོགས་ *C* has : རབ་འབར་ (fully blazing), and *D* : འབྲེལ་བ་ (connected with).

⁵ For དེའི་ལྷན་ཅན་ *C* has : ཕྱག་དབྱུག་ཆ (hand which appears like a piece of stick or club), and *D* simply : ཕྱག་ཆེས་ (an assemblage of hands).

⁶ For ལྷན་གྱི་ *C* has : གཤེདས་ཅན་ (possessing hood), and *D* : སྐྱལ་ (serpent).

⁷ *C* reads : མིས་ །

⁸ For རྩད་པ་ *C* reads མི་རྩད་ and *D* more correctly : མི་བརྩད་པ་ (intolerable).

⁹ For རྩད་པ་ *C* has : བཞུད་ and *D* : གད་མོ་ (laughter).

མཐོ་རིས་ལ་གནས་ཆངས་དབང་དྲག་པོ་ལ་སོགས་མི་དང་སྒྲ་དང་

གྲུབ་པ་འི་ཟ་བྱ།

ཕྱོགས་ཚོགས་ཁྱབ་པའི་འོད་ཟེར་ལ་བཞུགས་བདེ་གཤེགས་བརྒྱ་

ཕྱག་སྐྱུལ་བ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ།

ངོ་མཚར་འཛིན་དྲན་གསུམ་གྱི་ཕྱག་འོས་བདེན་གཏོ་བཞེད་པའི་

དངོས་པོ་མ་ལུས་ངོ་བོར་རྩོ། 33

¹ For མཐོ་རིས་ལ་གནས་ཆངས་དབང་དྲག་པོ་ལ་སོགས་མི་དང་སྒྲ་དང་ (dwelling in heaven).

² For མཐའ་ཡས་ལ་གནས་ཆངས་དབང་དྲག་པོ་ལ་སོགས་མི་དང་སྒྲ་དང་ (endless). མཐའ་ཡས་ in the original is evidently a mistake for མཐའ་ཡས་ལ་གནས་ཆངས་དབང་དྲག་པོ་ལ་སོགས་མི་དང་སྒྲ་དང་.

³ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (image), and བཞེད་པའི་སྒྲ་ (beautiful).

⁴ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (moveable). བཞེད་པའི་སྒྲ་ in the original is evidently a mistake for བཞེད་པའི་སྒྲ་.

⁵ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (constructed), and བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (remaining or existing).

⁶ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (thing or substance).

⁷ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (without exception or remainder).

⁸ For བཞེད་པའི་སྒྲ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་དག་གི་སྒྲ་ (essence, self).

ལ་ལས་གྱུ་སྤྱོད་ལ་ཁྲིའི་ཚོན་དང་¹ ཉི་ཞེན་² དམར་བ་ཉིད་ལྟར་³ ཤིན་
དུ་⁴ དམར་བ་དང་⁵ ॥

དེ་བཞིན་བཞུགས་གྱིས་སྤྱོད་ཞིང་འོད་ལྡན་⁶ མཐོན་མཐིང་⁷ རྩོམ་མཁས་
བདག་པའི་སྤྱོད་མ་ལྟར་སྤྱོད་དང་⁸ ॥

ལ་ལས་འོ་མའི་གྱུ་མཚོ་བསྐྱབས་པའི་འོད་ལྟར་⁹ ཆེས་ལྷག་དཀར་
དང་གསེར་འོད་ལྟ་བུ་སྟེ། ॥

ཁྲིའི་སྤྱོད་ཚོགས་¹⁰ ང་བ་ཉི་བར་བཞག་པ་¹⁰ དང་འབྲེལ་བྱེད་བས་སྤྱོད་
དང་ཤེལ་བཞིན་ནོ། ॥ ३३ ॥

¹ C has: དང་ (and), and D: འཛིན་ (like).

² For ལྡན་ C has: ཉི་ཞེན་ (charioteer of the sun), and D: ཉི་མ་གཞོན་ནུ་ (the sun-youth).

³ D has: ཆེས་དམར་ལྟར་སྟེ།

⁴ D omits ཤིན་དུ་.

⁵ D has: དམར་བར་ལྟར་སྟེ།

⁶ For ལྡན་ C has: ལྡན་ལྡན་ལྡན་ (oily and luminous), but D literally: དཔལ་ལྡན་ (glorious).

⁷ For མཐོན་མཐིང་ C has: མཐོན་མཐིང་ (the high blue thing), and D: མཐོན་མཐིང་.

⁸ For ལྡན་ C has: ལྡན་ལྡན་ལྡན་ (?) and D more literally: དཔལ་ལྡན་ལྡན་ (stirred-up milk).

⁹ For ལྡན་ C and D have: ལྡན་ལྡན་ (of all sorts).

¹⁰ For ལྡན་ C and D: ལྡན་ལྡན་ལྡན་ (lit. to make use of, that is, application or imposition).

ཀུན་མཁྱེན་ཡི་ཤེས་སྒྲིན་མས་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་གསལ་བྱས་དེ་ཉིད་¹

དག་གི་དཔང་མཆིག་ཟུ ॥

ཀུན་རིག་ཉིད་དམ་དེ་ཡི་སྤྲུལ་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཚོགས་ཀྱི་གངས་

ནི་མངོན་སྲུང་མཁྱེན་ཟུ ॥

བདག་འདྲ་གཏོར་མ་སྟོན་པ་སྟོགས་པ་ལྟ་བུར་ཁ་གདངས་ཀྱ་ཅི་ཅི

བར་འདོན་པ་གང་ ॥

¹ For བློ་ཅིང་ *C* has: མཐའ་ཤུག་ (enlightened or made distinct), and *D*: རྒྱ་ཏུ་མཐའ་བ་ཡི་ (made very distinct).

² For བཤད་ *C* and *D* have: དེ་ཉིད་ (that-ness, essence or truth).

³ For མ་ལྡན་ *C* has: དཔང་ (witness) and *D*: དཔང་ (?)।

⁴ For སྟོན་པ་ཉིད་ *C* has: ལྷན་རྟེན་ཉིད་ (the Omniscient One himself) and *D*: དམ་པ་ཅད་མཆིག་པ་དངོས་ (the real Omniscient One).

⁵ For མ་ལྡན་པ་ *C* has: མངོན་ལུས་ (by one's own personal experience).

⁶ For བཞིན་པ་ *C* has: བཞིན་པ་ལྟོན་པ་ (that which enjoys strewing-oblations, that is, a crow) and *D*: བྱ་རྩིས་ (a crow).

དེ་ནི་མི་བཟད་སྤྱུག་བསྐྱེད་གདུང་བས་ཅན་བསྐྱེད་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་པ་^१

གཞན་གདངས་གི་རྒྱུ་^२ ॥ ३० ॥

བདག་གི་ཞུ་བ་གང་ལགས་དེ་ནི་ནངས་ཀྱིས་དང་པོར་བྱེད་ཀྱིས་བྱད་

བར་དུ་མཐུན་དེ།

འོན་ཀྱང་སྤྱུག་པར་དེ་བཞིན་པའི་སྤྱུག་བྱེད་མི་མཁས་པ་དག་

རང་སེམས་ཚིས་པའི་རྒྱུ།

དེ་ནི་ཤེས་ཅིན་ཡང་གཉིན་འདུན་བྱས་པའི་མདུན་དུ་སྤྱུག་བསྐྱེད་

སྤྱུག་པས་ཚིག་གིས་སྤྱུག་བསྐྱེད་ནི།

^१ For བྱེད་ *C* has : བདུང་བས་ (by affliction), and *D* : རིམ་ཅན་དག་གིས་ (by plague or epidemic).

^२ For གཞན་གདངས་ *C* has : རྒྱུ་པ་ (decline, fall or calamity), and *D* : རྒྱུད་ (string or cord ?).

^३ For རྒྱུ་ཞེས་པས་ *C* has : བཞན་གདངས་མི་རྒྱུ་ and *D* : བཞན་གདངས་རྒྱུ་ཞེས་པས་ । རྒྱུ་ in the original is a mistake for རྒྱུ་ཞེས་པས་ ।

^४ *C* has : ཅན་པས་ and *D* : ཅན་གྱི་ (intrinsically).

^५ For རྒྱུ་པ་ལྷན་པའི་བཞིན་ *C* has : རྒྱུ་པ་ལྷན་པའི་བཞིན་ (more than that speech), and *D* : དེ་བསྐྱེད་པའི་བཞིན་པའི་ । *C* and *D* have དེ་ for རྒྱུ་ । The original reading was therefore རྒྱུ་ and not རྒྱུ་པ་ ।

^६ For རྒྱུ་པ་ *C* has : རྒྱུ་པ་ (act of accomplishing), and *D* : རྒྱུ་པ་ (manner).

^७ For རྒྱུ་པ་ *C* has : མཉེན་འདུན་ and *D* : མཉེན་འདུན་ (kinsman or friend). The reading མཉེན་ is to be preferred.

དུག་བཞིན་སྐྱབས་པར་གྱུར་ན་སྤྱིང་ཡང་སིང་ཞེས་བྱེད་ཅིང་རྣམ་པར་
གནས་པར་ཚོར་བ་བཞིན། ॥ ३༡ ॥

དག་ལེགས་ཀུན་དཔའི་བྱ་མཚོར་རྩ་བའི་ཆ་གས་གསལ་མ་བསལ་
བའི་གཟིགས་པར་སྦྱལ་དུ་གསོལ། ॥

ཡེ་ཤེས་ཉེར་བསྟན་དག་གིས་བྱས་པར་མཛད་ཅིག་ཤུགས་ཁྲེས་སྤྲུག་
ལྷན་ནང་གི་སྐྱེན་པ་སོལ། ॥

¹ For མཐུན་པ་ *C* has : རྣམ་པར་གནས་པར (complete position or rest), and *D* : ཉིད་དུ་འཇུག་ནས་རྟེན་མར་གནས (from the state of change dwells in that of rest in the self).

² For དཔལ་འཛིན་པ་ *C* has : རྩ་བའི་ཆ་གས་གསལ་མ་ and *D* : རྩ་བའི་ཆ་གས་གསལ་མ (a conspicuous digit of the moon). The suffix མ is to be preferred as the original is in the feminine gender.

³ For སྐྱབས་པ་ *C* has : དག་པོའི་ཐུགས་ཀྱིས་ཐོས་པར་སྐྱབས་པ་ (please to grant me your cool sight); and *D* : རྣམ་པར་མཛད་ཅིག་ཐོས་པར་སྐྱབས་པ་ (grant me your gratifying sight).

⁴ For ཐུགས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ *C* has : ཐུགས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ (O one possessing thick mercy), and *D* : ཐུགས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ཆེན་ (O one possessing mercy in an exceeding measure).

གང་ཕྱིར་འགྲོ་བ་དག་ན་ཁྱོད་བསྟོན་ཐུ་ཡིས་ཡིན་ནི་དག་པར་བྱས་
བཞི་བོ་ལ་ ॥

སྐྱེ་དག་ན་མས་ཀྱི་དག་ལེགས་གནས་ནི་དོན་ཡོད་ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
བསྟོན་ཅམ་གཅིག་བྱ་མཐོང་ ॥ ༣༩ ॥

ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཚལ་གྱི་ཆ་ཅམ་བསྟོན་ནས་བདག་གིས་འདི་ཅས་
ཞེས་པར་མ་ངས་བའི་ ॥

¹ For དཔེ་བློ་བྱས་པའི་མཚན་གྱི་ *C* has: ཡིད་ཅི་དག་པར་བྱས་པ་
ཁོ་མོ་ལ་ (in me rendered pure in the mind), and *D*:
ཡིད་དག་པར་བཞིན་པ་བདག་ལ་ (in me having the mind made
pure).

² For རྒྱལ་མཚན་གྱི་ *C* has: དག་ལེགས་གནས་ནི་ (the abode
of prosperity), and *D*: བདེ་བ་རྒྱུས་གནས་ནི་ (abode of
heaped bliss).

³ For རྩེ་གྱི་ *C* has: མཐོང་ and *D*: ལགས་པར་བྱམས་པ།

⁴ For ལྡན་པ་གྱི་ *C* and *D* have: ཆ་ཤིང་ (a part, a little).

⁵ *C* reads ལྡན་ and *D*: ལྡན་།

⁶ For རྒྱལ་མཚན་གྱི་ *C* has: འདི་ཅི་མ་ཞེས་པར་མ་ངས་པའི་ and
D: འདི་ཅི་མ་ཞེས་པར་མ་ངས་པའི་ ("this much—so called—un-
true," that is, of uncertain measure or immeasurable).

བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་(དངར་བ་)རི་མུང་

གྲོལ་བའི་བར་དུ་སྦྱངས་བྱ་བ་॥

གང་མོའ་དེ་ཡིས་འཛིག་རྟེན་འདི་ནི་འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་

ཕྱག་ཞབས་མཐོམ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི།

བདེ་ལེགས་དྲགས་ཅན་བདེ་གཤེགས་སྤྲས་བོའི་ས་གནི་བདེ་བ་ཅན་

ཞེས་བྱ་དེ་མུར་བསྟོན་ཤིག་॥ 30 ॥

¹ For དུཧྲཱ་ཏྲྀ་བཱ་ཤྲྀ་ *C* and *D* have: བཟ་ཤིས་འདོད་པ་ (lucky or blessed desire).

² The second line in verse 37 in *C* is too short by two syllables: *D* adds དངར་བ་ meaning "sweet" corresponding to the original མཐུར་ after འབྲས་བུ་ to complete the line.

³ For གཤམ་ཕྱི་ལོ་ *C* has: ཐོག་བའི་བར་དུ་ (in the interval of deliverance) and *D*: མ་ཐོག་བར་དུ་ (until deliverance).

⁴ For མཐོག་མོ་ *C* has: སྦྱངས་བྱ་བ་ (to be practised or experienced) and *D*: འཛིན་པའི་པ་ (enjoyable).

⁵ For སྦྱ་ *C* and *D*: མང་།

⁶ For སྦྱ་མཐོག་མོ་ *C* and *D*: བཟ་ཤིས་ཀྱི་བདེ་ལེགས་དྲགས་ཅན་ (marked with the blessed *svastika* or lucky configuration).

⁷ For མཛུ་ *C* has: ས་གནི་ (ground or estate), and *D*: ཐོང་ཆེར་ (city).

⁸ For གཤམ་ཕྱི་ལོ་ *C* and *D*: མུར་ (quickly).

ཐོང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོན་པ་པུ་དྲ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་སྐུན་པའི་
བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་ཐོགས་སོ།།

' The concluding remarks in *D* are as follows:—
རྩེ་བརྩེན་ལམ་མ་སྟོན་པའི་བསྟོན་པ་མེ་དོན་ཐོང་བ་འཛིན་པ་ཞེས་ཐུ་བ་
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་མཛུགས་པའི་བཤེས་གཉེན་ཞེས་ཐུ་བ་ཐུང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་ཐུང་པ་རྩེ་བརྩེན་ཏུ་ཐུང་པས་མཛད་པ་ཐོགས་སོ།། རྩེ་བརྩེན་གྱི་མཛུགས་པོ་
ཀ་ན་ཀ་བ་མ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྩེ་བ་པ་ཆོས་ཤིམ་ཐམས་ཀྱི་བསྟོན་པ་ལས། ཐོང་
ཏུ་པུ་དྲ་ཆེན་པོ་མ་ཉི་ཀ་སྟོན་ཏུ་ཞུ་ནས། ཐུག་ལོ་རྩེ་བ་ལ་ཐུ་དྲ་ཆེན་པོ་
ཆོས་རྩེ་དཔལ་ཀྱིས་རྩེ་བ་ཐོས་ཏེ་དཔལ་པར་ཐུས་སོ།།

ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོད་པ།

ཡུར་ཤར་ཉི་མ་སྒྲུང་བ་དམར།།

ལྷ་མཆོག་གྱི་གཙུག་ནིར་བྱ་དམར།།

དེ་འབྱུང་ཁ་རྩ་དེ་ལ་ནི།།

ཚོས་སར་གྱིས་ནི་བསྐྱས་པ་འདྲ།

འཕགས་མ་བྱེད་ཀྱི་ཞབས་གཉིས་ལ།

གཤམ་པའི་ཕྱལ་མོ་དབུ་བྱུན་གྱིས།།

དེ་མཛོས་མགོ་ཡིས་ཕྱག་འཛམ་ལོ།།

ཉེས་བྱུང་དུས་སུ་སྐྱབས་ས་མ།།

དེ་ནི་སྒྲོལ་མ་བྱིད་ཡིན་ནོ།།

བསྐྱེད་སར་མེ་ཏོག་སྤེང་བ་འདིས།།

མཚོད་ལ་བདག་གིས་ཕྱག་འཆལ་ལོ། ། ༡ །

བརྒྱལ་མི་ནུས་པའི་རྒྱལ་བསྐྱལ་མེ།
 དེ་ལ་དྲུག་དུ་ལྷན་སྦྲུང་གནས།
 སྐལ་བ་མ་ལྷན་འགྲོ་ས་གང་།
 མོངས་པ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱ།
 དེ་ལྟར་དྲུག་དུ་སྦྲས་ནས་ནི།
 དོན་མེད་བདག་ནི་སྟོབས་རྒྱུ་མོང་།
 མཁའ་ལ་ཉི་ཐུང་དཔལ་ལྷན་གྲགས།
 དེ་ནི་གཞན་གྱི་སྒྲུབ་བྱོས།
 དེ་བྱོས་ལོང་བའི་སྟོན་པ་ལྟར།
 མཐོང་དོན་འདོད་ཀྱང་གཞན་ཁྱིད་མེད།
 སྤྲིག་པ་འཛོམས་མ་ཁྱིད་ལ་ནི།
 བདག་ནི་སྟོབས་མཐོང་འདོད་ལགས་སོ། ༡ །
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྦྱོལ་བའི་ཕྱིར།
 དེ་ལ་སྦྱིང་ཇི་མི་མཛད་དམ།
 མ་ལྷན་པར་ནི་སྦྱིང་ཇི་མཛད།
 དེ་ཁོངས་བདག་ལྟ་ཡོད་གྱུར་ན།
 ཁོང་ལ་སྦྱིང་ཇི་མཛད་པ་བཞིན།
 བདག་ལ་དེ་བཞིན་མཛད་འཆལ་ལོ།
 རུས་པ་མེད་པས་མི་མཛད་དམ།

བྱིད་བཞིན་ལུས་ལ་གཉིས་པ་མེད།
 འགྲོ་བ་ནམས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཐུན་པ།
 དེ་འཛོམས་པ་ལ་ཉི་མ་འདྲ།
 དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་སྤྱད་པ་བདག།
 མི་དག་ལས་ནི་མ་ཚོག་པས།
 ངན་ལས་བྱས་པས་བདག་ནི་འགྲོད། ༣ །

སྐལ་ངན་བདག་ལ་སྐལ་བ་མེད།
 ཉི་མ་ཤར་ཡང་ཐུན་པ་གནག།
 ག་ཆའི་ཚུན་ཤིན་དུ་བསེལ།
 དེ་ཕྱིར་འགྲམ་དུ་བསྐྱད་ཀྱང་ནི།
 སྐྱེས་ཡང་བདུང་གྱུ་མ་ཆེད་དོ།
 རིན་ཆེན་སྒྲ་ཚོགས་ཡོད་པའི་སྤྱིང་།
 བོད་ནམས་ཀྱིས་གང་ཁང་པ་ལ།
 དེར་འདུག་ཀྱང་ནི་བདག་ཐོངས་བས།
 བཅོམ་ཐུན་འདས་མ་བྱིད་ལ་ནི།
 མགོན་འདོད་ཀྱང་ནི་མགོན་མེད་བདག།
 འཛིག་དེན་ཀུན་གྱི་ཡུམ་གཅིག་མ། ༤ །

མ་ལ་དྲག་དུ་བྱས་ནས་ནི།
 ལུབ་མའི་རོན་དུ་བྱ་སྟོང་ན།
 དེ་ལ་མ་ཡང་སྟོ་བར་འགྱུར།
 མི་ཆེད་ཉིན་རེ་སྟོང་གྱུར་ན།
 ས་ཡང་བྱ་ལ་ཁོ་བར་བྱེད།
 འཛིག་དྲིན་གསུམ་གྱི་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱང་ནི།
 བྱིད་ཀྱི་འབྲས་བྱ་གང་བར་བྱས།
 དཔག་བསམ་གྱིང་གི་ཡལ་ག་མཚོག།
 དེ་ནི་སྟོལ་མ་བྱིད་ཡིན་ནོ།
 བསམས་ཅད་ལ་ནི་མ་ལུས་པ།
 སྤྱིན་པ་བྱིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་བྱས། ༥ །
 ཉོན་མོངས་ཀུན་གྱི་མེ་དེས་ནི།
 བདག་གི་ལུས་འདི་དྲག་དུ་ཚོག།
 ས་འོག་སྤྱུག་བསྐྱེད་དེ་ལ་ནི།
 བདག་གི་ལུས་འདི་ལུབ་ཅམ་ན།
 མེས་ས་ཅན་ནམས་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ནི།
 དུག་པོ་འཕེལ་བར་གྱུར་ཅམ་ན།
 བྱིད་ཀྱི་དམ་བཅས་ཞལ་བཞེས་པ།
 བདག་གི་སྟོང་དུ་གྱུབ་པར་མཛོད།

རྒྱུ་མེད་སངས་རྒྱུ་པའི་སྟོན་ལམ་ནི།
 བདག་གི་སེམས་ལ་ཤར་བའི་དུས།
 སྟོལ་མ་ཕན་འདོགས་མཛད་པར་ཞུ། ༥ །
 ལག་བསྐྱེད་བསྟོན་པའི་ཚོགས་བཞེད་ཅིང་།
 རོན་དུ་བྲག་པོ་བྱས་པའི་ས །
 གཞན་ལ་ཞུས་ཀྱང་དོན་འགྲུབ་པོ །
 ཁྱིད་ལྟ་བུ་ལ་བདག་གིས་ཞུས །
 ཀྱི་མ་སྟོལ་མ་ཁྱིད་ཀྱིས་ནི །
 བདག་སྤང་པར་ནི་མི་གཤེ །
 ཁྱིད་ཀྱི་སྦྱོན་གྱིས་གཞིགས་ཅམ །
 མང་འདོད་ཐུགས་ཅད་ཉིད་པར་འགྱུར །
 མི་བདེ་མི་བཟོད་སྦྱུག་བསྐྱེད་ནི །
 ཡང་འགྱུར་དོགས་ནི་མི་འགྱུར་ངོ ། ༦ །
 བདག་ནི་སྟོལ་ཅན་ཡིན་གྱུར་ན །
 དད་པ་ཤིན་དུ་འཕེལ་ནས་ནི །
 ཁྱིད་ལ་དད་པ་སྟེ་མི་གཤེ །
 མིང་ཐོས་པ་འམ་བྲན་པ་ཡིས །
 ཁྱིད་ཀྱི་སྟོལ་པ་དབང་མེད་འཕྲོག །
 བདག་དོན་ཁྱིད་ཀྱི་སྤངས་པ་དེ །

བདེན་པར་བདག་ལ་གསུང་བར་ཞུ།
 བྱིད་ནི་བདེན་པར་གསུང་ཐུགས།
 སྤྱིང་ཐེ་ཆེ་བའི་སྤྲེལ་པ་ཡིས།
 ཅན་པ་མ་གྱི་བར་དུ་ནི།
 སྤྲེལ་གྱིས་པན་འདོད་ཆེ་བུ་བྱེད། ॥ ༨ ॥
 རྒྱ་མ་མེར་སྤང་བྱུང་སོགས།
 ངན་པ་དེ་ནམས་ཀྱིས་བྱིར་ནས།
 རེ་མོས་བྱིར་བས་དལ་སྐབས་མེད།
 བཞས་པའི་སྤྱོད་རྒྱུ་མོ་བཞིན།
 སྐད་ཅིག་དལ་བ་མེད་པས་ནི།
 སྤྱོད་མའི་ཞབས་ཀྱི་བརྒྱ་ལ།
 བདག་གིས་མཆོད་སྐབས་མ་ཆེད་དོ།
 དེས་ནི་ཡི་གེ་དུ་ཆོག་འདོན།
 དེ་བདོན་པས་ནི་པན་འདོགས་རེ། ॥ ༩ ॥
 དུས་མཐའ་རྒྱུང་གི་གཡས་སུ་འབྱེད།
 དེས་ནི་གཙུག་པའི་ཆུ་རྒྱུ་ལྟར་ལྟུང་།
 བཞི་ཞིང་འགྲུལ་བའི་རོལ་བས་འཁྲུག།
 དེ་གྲུབ་དཔའ་རྒྱུ་ལྟར་འགྲུག་དུ་ནི།
 བཟང་བས་པས་སྤྲོ་བྲགས་སྐད་མདངས་ཅན། ॥

འཛིགས་བྱེད་གྱ་མཚན་དེ་ལས་ནི །
 བྱ་ཆག་ལུ་བ་པའི་སྐབས་དེ་ལ །
 སྟིང་ཇིང་སྟེང་ལ་བཞུགས་པོ་བཞུགས །
 སྟེང་ཅིག་བྱ་མེད་བཅས་པོར་བྱུར །
 ལྷ་མོ་བྱེད་ལ་བཞུགས་པ་ཡིས །
 བདེ་བར་གྱ་མཚན་པར་བསྐྱེད་ལོ ། ༡ །
 སྟིན་ནམ་སྟེང་ཞིང་དུ་བའི་ནང །
 དེ་ལ་མེ་ལྷ་མོ་ཅན་གྱི་མེ །
 མེ་ལྷ་མོར་འབར་བྱིས་དུ་ནི །
 དལ་ནས་མལ་དུ་ཉལ་བའི་མིས །
 བྱེད་ལ་རབ་བདུན་ཐལ་མོ་སྐྱར །
 སྟེང་ཅིག་གིས་ནི་སྟོག་བྱང་ནས །
 ལྷ་ར་བར་སྟིན་ཆར་གྱིས་ནི་བསྟེར ། ༢ །
 སྟེང་བྱེད་སྟངས་ཆེན་འབྲས་གཉིས་ལ །
 འཛིག་པའི་ཆུ་ལ་རེག་ནས་ནི །
 བྱང་བའི་ཐེང་བ་བཞིན་དུ་ཐལ །
 དེ་ནས་སྟེང་གི་ནི་སྟེང་སྟོགས །
 ལྷ་དེ་ཐོས་ནས་ཞེ་སྟེང་ལས །
 སྟངས་ཆེན་འབྲས་དུ་བྱང་མཚན་ནས །

ཁྲིས་ནས་མཆེ་བས་མི་བདེག་ནས ॥
 འོད་ལི་ལ་ནི་བསྟན་པ་བཞིན ॥
 ཁྲིད་རྩན་ཅམ་གྱིས་འཆི་བ་བསྟོག ॥
 ཡར་ལོག་བཞུལ་ནས་རིན་ཆེན་རྟེན ॥
 དེ་ཐུང་མཁར་དུ་བསྟན་དུ་ཕྱིན ॥ ༢༢ ॥
 མི་མེད་ཐུང་བ་ནགས་གསེབ་དུ ॥
 འིན་དུ་ནོ་བའི་མཆོན་ནམས་ཀྱིས ॥
 བརྒྱབ་ནས་ཡོད་པ་མི་རོའི་མགོ ॥
 དྲི་ཤུལ་ལ་གསལ་དེ་རོ་མང ॥
 དེ་འདྲ་ནགས་གསེབ་ཕྱིན་ཅ་ན ॥
 རལ་གྱི་ཕུབ་དང་གཟུང་ནས་ནི ॥
 མདའ་གཞུ་བཀང་ནས་བྱུང་བ་ནམས ॥
 ཟུར་མིག་ལྟ་ཞིང་ཁྲིས་ནས་བྱུང ॥
 སྒོལ་ནས་བདེག་དུ་བྱུང་ཅམ་ན ॥
 ཁྲིད་བསམས་སྟེ་མེད་སྟུ་གས་བྱིས ॥
 ཁྲིད་མིང་གསེལ་པོར་བྱིས་མ་ཐག ॥
 དཔལ་ལྷན་ཁྲིས་དུ་བསྟན་ཕྱིན་ནོ ॥ ༢༣ ॥
 ཀླང་བ་སོར་མོ་རབ་ནོ་བས ॥
 རོ་རྩེ་ལྟ་བུས་རབ་དུ་བཞེས ॥

སྒྲིམ་ཐུང་ཆེན་མགོ་ཁྲིམ་ཐུང་ ॥
 འཛིགས་ཐུང་སེངྒེ་ཐུང་ཅམ་ན ॥
 བྱིད་བོས་བསྟོན་པ་བཟློན་པ་ཡིས ॥
 བྱིད་ནས་སེངྒེ་ལོག་ནས་ཐལ ॥ ༡༥ ॥
 ཏུ་བ་འཁྱིལ་བ་འཛིགས་པའི་གཟུགས ॥
 འཛིགས་ཐུང་གཤིངས་ཐུང་ཤིན་ཏུ་འབར ॥
 ཏུ་ཏུ་ཡུ་ཐུང་ཁྲིམ་ཐུང་པ ॥
 ལྷེ་ཆེན་ཕྱོག་པ་སྤུལ་ཁྲིམ ॥
 གཤིན་ཐུང་ཞགས་པས་བསྒྲིག་པའི་མི ॥
 སྒྲིག་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་ཐུང་ ॥
 དེ་ཏུ་སྒྲིམ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྒྲུགས ॥
 གུས་པར་དད་པར་བྱིད་ལ་བྱས ॥
 སྤུལ་དེ་ཙུ་ཏུ་ཐུང་བར་གྱུར ॥
 མེ་ཏོག་མཆོད་པའི་མི་དེས་ཐོབ ॥ ༡༦ ॥
 དཔོན་གྱིས་མིག་མཚས་མགུལ་དོགས་གྱིས ॥
 དེས་བྱིད་དམག་དཔོན་རིམ་པ་ཡིས ॥
 ཐལ་པས་བསྒྲིགས་ནས་སྒྲུགས་ཏུ ॥
 ཏུ་བ་མོས་བཀལ་ནས་བྱིད་ཅམ་ན ॥
 ཁྲིམ་པོ་དེ་ནི་ན་ཆེ ॥

ཅ་ཅ་སྒྲ་བ་གཏོང་འདོད་ནས །
 ཉེ་བ་གཉིན་ནམས་ཀྱིས་ནི་བོར ། .
 ཉེ་གས་ནས་སྒོས་ནས་མཐུ་སྐམས་པ །
 སྒྲ་བ་བསྐལ་མཐའ་མེད་བྱང་ཙམ་ན །
 བཀ་གིས་སྒྲོལ་མའི་ཞབས་ལ་སྐྱབས །
 སྐད་ཅིག་གིས་ནི་གོལ་ནས་ཐར ། ༡༩ །
 སྐྱུ་མ་བྱས་པའི་གཟུགས་མི་ལེགས །
 མི་རོའི་སྐྱུ་མ་བྱས་པ་དེས །
 ཐེང་བ་མང་བས་སྒྲེ་ལ་བཏགས །
 སྐྱས་ཀྱང་དགག་དུ་མི་ཉུས་པ །
 དེ་བྱང་དུས་སྒྲ་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱབས །
 དེ་བཟོད་ཙམ་གྱིས་སྒྲིག་པ་དག །
 སྒྲིན་པོའི་བྲན་པ་མེད་ཙམ་ན །
 དེ་ནམས་ཀྱིས་ནི་སྐྱང་བར་བྱེད ། ༢༠ །
 འབྲུག་བྱང་བ་ཡི་སྒྲིན་གྱི་གཟུགས །
 ང་གྱུ་འཛིགས་པ་རྩང་བོ་གསུམ །
 དེས་ནི་སྐྱན་པ་གནག་པ་ལ །
 སྒྲོག་བཞིན་མཚོན་ཆ་སྐྱང་བ་ཡིས །
 མདའ་ཡི་ཆར་པ་བྱང་ཙམ་ན །

འཕམ་པའི་དུས་སྤུ་བསྐྱོར་ནས་བཀའ། ॥
 ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ཆེང་ག་ནམས་ཀྱིས། ॥
 ཁྱོལ་མ་ཁྱེད་ཀྱིས་སྟོབས་བྱིན་པས། ॥
 དཔའ་བོ་གཅིག་གིས་དེ་ནམས་བཅོམ། ॥
 རས་རིས་ནམས་ནི་རང་དབང་བས། ॥ ༡༥ ॥
 སྤྱི་ལ་པས་གང་བ་མཛོ་བོའི་གཞུགས། ॥
 ལུས་པོ་སྤངས་ནས་ནམ་དང་ཁྱེད། ॥
 རུ་མེད་དེ་ནམས་འཛིན་པ་ནི། ॥
 ཅ་ཤ་སྤྱུགས་པ་ཕྱག་པ་ནས། ॥
 འབྲུ་ནམས་ཀྱིས་ནི་ཟེས་པ་ན། ॥
 སྟོལ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཞབས་བཞུགས་ནས། ॥
 དུས་དུ་ཁྱེད་ལ་མོས་གུས་བྱས། ॥
 མོས་གུས་དེ་རང་སྤྱོད་དུ་གྱུར། ॥
 བསེར་གྱི་ཁ་དོག་ལུས་གྱུར་ནས། ॥
 བདུ་དཀར་པོ་གྱུས་པའི་སྤྱན། ॥
 དེས་ནི་གཞུགས་པའང་ལུས་ཐོབ་པོ། ॥ ༡༦ ॥
 སྟོབ་དཔོན་ནམས་ཀྱིས་བཀའ་དེ་ལ། ॥
 རྒྱ་བ་སྟོན་དུ་མ་རུང་བས། ॥

ཐོས་པའི་ནོར་ནི་ཐོངས་པར་གྱུར །
 བཤེས་གཉིན་གསེབ་དུ་སྒྲགས་པ་དེ །
 ཁྱོད་ལ་མོས་གསུམ་བསྟོན་བགྲིས་པས །
 གསུང་ལྷན་སངས་ཁྱིའ་ཐོག་པར་བྱེད །
 དེ་འཕྲོགས་པ་ཡང་ཀྱལ་པོའི་མདུན །
 གྲུག་ཆ་སྒྲ་ཚོགས་བདགས་ནས་ནི །
 གསུང་གི་དབང་ཕྱུག་སངས་ཁྱིའ་ཐོག ། ༣༠ །
 ས་ལ་ཉལ་བས་རྒྱལ་མས་ཁྱིའ་ཐོག །
 ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་དུ་བར་གྱུར །
 དུག་པོ་གོས་ཀྱི་ལུས་མ་བྱུང །
 ཉག་དུ་ཤིག་དང་སྒོ་མ་གསོད །
 གཞན་གྱི་མདུན་དུ་ཐོར་གོག་འཛིན །
 ཉག་དུ་སྒྲོངས་མོ་བྱེད་པ་དེ །
 སྒྲོལ་མ་བྱེད་ལ་སྒྲུབས་ཅམ་ན །
 དེས་པར་མཛེས་མ་གྲོད་མས་ནི །
 ང་ཡབ་མཛེས་པས་གཡབ་པར་བྱེད །
 སྒྲུབས་ཆེན་གླང་པོ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས །
 བདག་པོར་གྱུར་ནས་གདུགས་གཅིག་པ །
 རས་དེས་ཅམ་གྱིས་ཀྱལ་པོར་གྱུར ། ༣༡ །

གཞན་གཡོག་ལས་དང་ཡོན་ཏན་དང་ ॥

ཚོང་དང་ཐབས་ཀྱིས་ཞོར་ཚལ་བ་ ॥

ཚོ་སྒྲ་མ་ཡིས་དག་བའི་ཞོར་ ॥

རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ཞོར་མེད་པ་ ॥

སྤྱ་ལ་བསྐངས་ཀྱང་ཆེད་པ་མེད་ ॥

ཀྱུ་མ་བྱིད་ལ་བསྐངས་ཅས་ན་ ॥

ས་གསེབ་དུ་ནི་ཞོར་ཆེད་ནས་ ॥

མི་དེ་ལྷུག་པོར་གྱུར་པར་བྱང་ ॥ ༢༢ ॥

འཚོ་བ་མེད་པས་ངོ་ཚ་ཆེ་ ॥

གོས་མེད་པས་ནི་རྩང་མས་བཞུལ་ ॥

ཐོངས་པ་ཡིན་པས་གཉིན་གྱིས་བོར་ ॥

སྤྱར་དགོས་མནོན་ས་ཐག་རིངས་སུ་ ॥

ཀྱུ་མ་སྒྲོལ་མ་བྱིད་ལ་ནི་ ॥

རང་གི་སྤྱུག་བསྐལ་བཅུན་ཅས་ན་ ॥

དྲ་ནས་སྒྲིག་པ་ས་ལ་བཞོལ་ ॥

དེ་བཞོས་ས་ཡང་བྱིས་བསྐྱོར་ནས་ ॥

རང་ཡིད་འོང་བ་གྱུལ་བའི་ཁབ་ ॥

བྱིས་དེར་གཉིད་ནི་ལོག་པ་ལས་ ॥

ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོན་པ།

མཛེས་མ་ནམས་ཀྱི་ལག་བརྒྱན་གྲག།
 དེས་ནི་གཉིད་ལོག་སད་པ་རྟེན། ༢༢ །
 ཕྱོགས་བཅུར་གུར་པའི་འཁོར་ལོ་ནི།
 ཤིན་དུ་འོད་ཟེར་ལྷན་པ་དག།
 མཚན་ཉིད་ལྷན་པའི་བྱད་མེད་དང་།
 མཆེ་བ་དུག་ཡོད་སྒྲང་པོ་ཆེ།
 མ་ཕྱའི་སྒྲིལ་ཁ་དོག་ལྷན།
 དེ་ལྟར་སྒྲོ་བ་དྲ་བཟངས་དང་།
 རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཉི་མའི་འོད།
 དྲི་མ་མེད་པའི་གཉིད་གྱིས་བཀང་།
 དམག་གི་དཔའ་བོ་མང་བ་དང་།
 སྒྲོལ་མ་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀའ་དྲིན་གྱིས།
 འཁོར་ལོས་སྒྲུར་པའི་གྲུལ་པོར་གུར། ༢༣ །
 མ་ལ་ལ་ཡི་ལྷམ་ར་བྱ།
 རོར་བྱ་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་དོ།
 དེ་ལ་ཅན་དན་ལ་སོགས་བསྐྱས།
 ལྷ་མོ་ནམས་ཀྱང་འཚོགས་བྱས།
 འགྲོན་སར་མཆོད་པ་བྱས་པ་བཞིན།
 ཤིན་དུ་ཆགས་ནས་ཅེད་མོ་བཅེས།

སྒྲོལ་མ་བྱིད་ཀྱི་རིག་པ་གྲུབ །
 རིག་པ་འཛིན་པའི་སྒྲོལ་དབང་བའི །
 རལ་གྱི་འོད་ཟེར་ལྗང་གསུམ་ནི །
 ལག་བཟང་དེ་ལ་ཐོག་པ་དེ །
 ཡང་ནས་ཡང་དུ་གསོར་བྱེད་བ །
 གཟུགས་བཟང་སྒྲོལ་ནི་ཐོབ་པར་འགྱུར ། ༢༣ །
 ལྷ་དྲིལ་ཐེང་བས་མཛེས་པར་བཏགས །
 དེ་བཏགས་ནུ་མའི་བར་དུ་བྱུང །
 རྣ་བར་ཨུ་དྲུལ་བཏགས་པ་དེ །
 མིག་དང་གང་ཟག་འགྲུམ་པ་འདྲ །
 ཐོར་ཚུགས་མཚན་ར་བ་བཏགས །
 དྲི་ཞིམ་བྱང་བས་བོར་མ་རུས །
 ཀེད་པར་གཡེར་ཁ་མཛེས་པར་བཏགས །
 ཞབས་གཉིས་ལེགས་པ་དེ་ལ་ནི །
 སིལ་སིལ་སྒྲུ་དང་གཡེར་ཁ་བཏགས །
 སྒྲོལ་མ་བྱིད་ལ་བསྐྱབས་ཅན་ན །
 འདོད་པའི་སྒྲོལ་དགའ་བ་ཅན །
 དེ་ཕྱད་སྒྲོལ་མོ་བསྟེན་བཀྱར་བྱེད ། ༢༤ །

རྫོང་འགྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིས་བསྐྱོར ॥

གསེར་གྱི་བདུ་དེ་ལ་ནི ॥

གཤམ་ར་དོ་རྩེ་ལ་ལམ་འབར ॥

པ་ར་རྩེ་ཏའི་ཤིང་དེ་ནི ॥

ཆུང་ཟད་བཀུག་པ་བྲི་ཞིས་དམར ॥

དེས་ན་ཁྱེ་དེ་བཞིན་དུ་བྱུང ॥

དམ་བུ་ར་དང་ང་ལ་སོགས ॥

ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྟན་བར་བསྐྱབས ॥

སྒྲོལ་མ་ཁྱོད་ཀྱིས་བཀའ་རིན་གྱིས ॥

ལྷ་ཡི་ལྷུས་རར་ཡུན་རིངས་རྩེས ॥

བདེ་བ་ཤིན་དུ་ཉམས་སུ་བྱོང་ ॥ ༣༧ ॥

གཤུར་དང་ནི་ཀ་གོ་ལ ॥

ཨ་ཀ་ཅུ་དང་སྒྲོས་དང་བྲི ॥

དེ་རྣམས་བདགས་ནས་ཆུར་བསྐྱེས་པས ॥

བྲི་ཞིས་ཆུ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་བདེག ॥

ལྷ་མོའི་ནུ་མ་གཉིས་ཀྱི་བར ॥

ལྷ་ཡི་གཙང་པོ་ཆུ་མགྱོགས་དེས ॥

པར་དེག་ཆུར་དེག་རྩེད་མོ་བྱེད ॥

ལྷ་མོ་མཛེས་པ་དེ་རྣམས་དང་ ॥

ཁྱོད་ཀྱི་བཀའ་རིན་བསོད་ནམས་ཀྱིས།

རྩ་ཡུལ་དུ་ནི་ཅེད་མོ་སྟོང་། ༡༤ །

མཐོ་རིས་ཀནས་པའི་རྩ་ནམས་ཀྱིས།

གུས་པས་བཀའ་ནི་སྦྱི་བོས་ལེན།

དེ་ལེན་ཕྱག་ནི་བྱས་ནས་སུ།

སྒྲུང་བོ་ཆེ་ལ་ཞོན་པ་ལ།

རྒྱན་ཆ་བདགས་པའི་གསལ་ཇི་དེས།

ལག་པ་གཉིས་ལ་གདུབ་བྱ་བདགས།

དེས་ནི་ལྡ་ལི་བསྐྱེད་ས་ཅས་ན།

བཀའ་མི་ནུས་པ་བ་སྦྱ་ལྡང་།

དོ་ཇི་པ་ལས་ལག་བརྒྱན་བདགས།

ཁྱོད་ཀྱི་སྦྱན་གྱིས་གཞིགས་ཅས་ན།

རྩ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱ་ཕྱིན་ཐོབ།

རྩ་ཡི་ས་རིས་བསྐྱེད་བ་བྱེད། ༡༥ །

སངས་རྒྱས་བཟུན་པ་དེ་ལ་ནི།

རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་སྦྱི་བོར་གནས།

ནམ་མཁའ་དཔལ་གྱི་སྒྲ་རིས་ཁྱབ།

ཉི་མ་ཤར་ཀའི་འོད་འདྲ་བ།

དེས་ནི་འཛིན་ཏེན་གསུམ་པོ་བཀའ་ ॥
 གཡོན་བསྐྱུས་གཡས་བརྒྱུང་ཞབས་གཅིག་གིས་ ॥
 དེ་མཉན་བཀུག་པ་ཚངས་པ་དང་ ॥
 དབང་ཕུག་ཆེན་པོ་ཁྱབ་འཇུག་གོ་ ॥
 བྱེད་ཀྱི་སྒྲུ་ནི་བསྐྱེམས་བགྱིས་པས་ ॥
 སྤྱིད་པའི་འཛིན་པ་ཕྱིས་མི་འབྱུང་ ॥
 སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ཆད་ནས་ཡོད་ ॥ ༣༠ ॥

ཁ་ཅིག་གིས་ནི་འདི་ལྟར་མཐོང་ ॥
 ཉགས་ཚལ་ཕུག་གིས་མཚོན་ཆས་བརྒྱུང་ ॥
 ཤིན་དུ་འཛིན་པ་སྟོབས་པོ་ཆེ་ ॥
 ཉམས་མཁའ་ཁྱབ་པར་ལག་གཏུང་བུ་ ॥
 དེ་ཉམས་འཛིན་པ་ཆེ་སྒྲུལ་དུ་མཐོང་ ॥
 ཀྱེ་མའོ་ཁྲིས་ནས་སྒྲག་པར་བྱེད་ ॥
 སྟོན་པའི་སྒྲུ་ནི་ཤིན་དུ་འཛིན་པ་ ॥
 མ་རུངས་པ་ཡི་སྟོན་པ་བྱེད་ ॥
 རོ་ལངས་དྲིང་དྲིང་གཤམ་ནི་བརྟུང་ ॥
 འཛིན་པ་ཆེན་ཅིང་མོ་སྒྲུ་ཆེན་སྒྲག་ ॥ ༣༡ ॥

ཁ་ཅིག་གིས་ནི་མཐོང་བ་ལ་ ॥
 སྟོལ་མའི་བ་སྐུ་དེ་དེ་ལས་ ॥

འཛིག་ཏེན་པ་དེ་འཛོ་བར་བྱེད །
 བདེ་བར་གནས་པ་ཚངས་པ་དང་ །
 ལྷ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་ །
 དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ལྷ་ཡ་སོགས །
 ལྷ་དང་མི་དང་གྲུབ་ཐོབ་དང་ །
 ཇི་ཟ་གཞོད་སྦྱོན་སྦྱུང་ནམས་དང་ །
 རྩོགས་སྤྱ་རྒྱ་བའི་འཁོར་ལོ་ཡང་ །
 བ་མེད་བདེ་ག་ཤེགས་ཁྱིམ་དེར་གནས །
 གྲུ་མ་རབ་དུ་རྒྱུ་འབྱུང་ཆེ །
 འཛིག་ཏེན་གསུམ་གྱིས་ཕྱུག་བྱས་པ །
 གྲུ་མ་འབྱུང་ནི་འབྱུང་གནས་པ །
 ལྷ་ཚོགས་ལྷ་མེད་དངོས་པོ་ནི །
 གྲུ་མ་སྦྱོང་མ་ཁྱེད་ཡིན་ནོ། ༣༩ །
 ཁ་ཅིག་གིས་ནི་མཐོང་བ་ལ །
 རྒྱ་སྦྱིགས་དང་ནི་སིན་དུ་ར །
 དཀར་དམར་ཁ་དོག་ཉི་མི་ལྟར །
 དཔལ་ལྷན་ཨིན་ནི་ལ་འདྲ །
 ཁ་ཅིག་གིས་ནི་མཐོང་བ་ལ །
 འོ་མའི་རྒྱ་མཚོ་དུབས་དཀར་འདྲ །

ཁ་ཅིག་གིས་ནི་གསེར་འདྲ་མདོག་༥
 བྱིད་ཀྱི་གཟུགས་ནི་སྤྲ་ཚོགས་མཐོང་༥
 ཤེལ་དང་འདྲ་བར་གང་འདོད་གཟུགས་༥ ༣༩ ༥

ཡི་ཤེས་མར་མོ་ཐམས་ཅད་མཆིན༥
 དེས་ནི་ཐམས་ཅད་གསལ་བར་མཐོང་༥
 དེ་ཉིད་མཆིན་པ་དབང་གོ་གཅིག་༥
 རིས་པར་བྱིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི༥

གངས་ལས་ཐམས་ཅད་མཆིན་པས་ཤེས་༥
 ཡང་ན་དེ་ཡིས་སྤྲས་ཀྱིས་མཆིན༥

བདག་གིས་ཁ་གདངས་བྱས་ནས་ནི༥
 བྱ་རོག་ཁ་འདྲའི་སྤྲ་དང་ནི༥

སྤྲ་བ་སྤྲལ་ཚད་པས་བྱས་ཅས་ན༥

དེ་སྤྲས་ན་ཆ་བྱང་ཅས་ན༥

བདག་གིས་ཤེ་རོག་སྤྲ་བཞིན་བདོན༥

གཞན་གྱི་སེམས་ལ་གཞན་གང་གྱུ༥ ༤༠ ༥

བདག་གིས་ཞུས་པའི་དོན་འདི་ནི༥

མ་ཞུས་གོང་དུ་སྤྲ་བར་མཆིན༥

བྱིད་ཀྱི་མཆིན་པ་དེ་ལ་ནི༥

བདག་གིས་ཞུ་བ་དོན་མེད་གློང་༥

འོ་ནའང་རང་སེམས་དགའ་བའི་དོན།

ཉི་པའི་གཉིན་གྱི་མདུན་དུ་ནི།

དུག་དག་སྒྲུགས་པ་སྒྲུས་པ་བཞིན།

སྒྲུག་བསྐྱེད་དོན་དེ་ཤེས་ཀྱང་ནི།

རང་སྣྱང་ཡང་ཞིང་བདེ་བ་བཞིན། ༣༡ །

ཕན་འདོགས་དགའ་བ་གྲུ་མཚོ་ཉིད།

རབ་དུ་གསལ་བ་རྒྱ་བའི་ཆ།

ཀྲེ་མ་མཛེས་མས་འཕྲིགས་པར་བྱ།

གདས་ས་ངག་ཡེ་ཤེས་གནང་བར་བྱ།

སྣྱང་ཆེ་ཆེན་མོ་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས།

ཐུན་ནག་སེམས་ནི་གསལ་བར་མཛོད།

ཁྱོད་ཀྱི་བསྟོན་པའི་ཆུ་དེས་ནི།

བདག་གི་སེམས་ནི་གཙང་བར་བཀྲས།

ཕན་ནས་བྱང་ས་གཅིག་ཉིད་དོ།

བསྟོན་པ་འདིས་ནི་འགྲོ་བའི་དོན།

འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ཡོད་པར་མཐོང་། ༣༢ །

རབ་དུ་བསྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་ཆ།

བདག་གིས་བསོད་ནམས་བཤད་མི་ཤེས།

ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོན་པ།

བསོད་ནམས་དེ་ཡི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི།

འཛིག་དེན་པ་ཀུན་དོན་གྲུབ་ནས།

གྲོལ་པའི་བདེ་བ་སྤང་བར་ཤོག།

སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་མཐུལ།

དེ་ཡི་མཚན་མ་བཟུང་ཤིས་ཀྱིས།

དེ་བཀའ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནི།

བདེ་བ་ཤེགས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་རིས་ཡིན།

བདེ་ནས་བདེ་ཅུ་འགྲོ་བ་ཀུན།

སྤྱད་བར་སོང་ནས་བདེ་བར་ཤོག། ༣༧ །

མེ་དོག་ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོན་པ།

སྟོབ་དཔོན་ཐམས་ཅད་མ་བྱེན་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛེད་པ་

ཐོགས་སོ།

NOTE.

Page	४२	for	གྲུལ	read	གྲུལ ।
"	४३	"	ལམའ	"	ལམའ
"	४७	"	བརྒྱམས	"	བརྒྱམས ।
"		"	གང་	"	གང ।
"		"	ང་བའི	"	ང་བའི ।
"	५०	"	ལམར	"	ལམའ ।
"	५१	"	འཇམ་མཇུ་	"	མཆོཏ ।
"	५२	"	རི་དགས	"	རི་དགས ।
"	५३	"	ཞིང	"	ཞིང ।
"		"	གཞུགས་ཅན	"	གཞུགས་ཅན ।
"	७०	"	བརྩོན	"	བརྩོན ।
"	७१	"	རིན	"	རི ।
"		"	བདེ	"	བདེན ।
"	७७	"	མཐུ་	"	མཐུ་ ।
"	८२	"	འབྲུམ་	"	འབྲུམ་ ।

བསོད་ནམས་དེ་ཡི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི།

འཛིག་རྟེན་པ་ཀུན་དོན་གྲུབ་ནས།

གྲོལ་པའི་བདེ་བ་སྦྱང་བར་ཤོག།

སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་མཐིལ།

དེ་ཡི་མཚན་མ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས།

དེ་བཀའ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནི།

བདེ་བ་ཤེགས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་རིས་ཡིན།

བདེ་ནས་བདེ་ཅུ་འགྲོ་བ་ཀུན།

ལྷུང་བར་སོང་ནས་བདེ་བར་ཤོག། ༡༧ །

མེ་དོག་ཐེང་བ་འཛིན་པའི་བསྟོན་པ།

སྟོབ་དཔོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་

རྫོགས་སོ།

NOTE.

Page	१३	for	ཤྱལ	read	ཤྱལ ।
"	१३	"	ལམའ	"	ལམའ
"	१७	"	བདབས	"	བདབས ।
"		"	གང	"	གང ।
"		"	ང་བའི	"	ཅུ་བའི ।
"	५०	"	ལམར	"	ལམའ ।
"	५१	"	འིགས་པ་	"	སྐྱེའུ་པ་ ।
"	५३	"	རི་དགས	"	རི་དྲགས ।
"	५८	"	ཞིང	"	ཞིང་ ।
"		"	གཞུགས་ཅན	"	གཞུགས་ཅན ।
"	१०	"	བཙོན	"	བཙོན ।
"	१८	"	རྩོན	"	རྩི ।
"		"	བདེ	"	བདེན ।
"	१७	"	མཇུག	"	མཇུག་གི ।
"	५३	"	ཅུ་མཇུག	"	ཅུ་མཇུག ।

TRANSLATION.¹

1

Reverently bowing my head weighed down already by the coronet formed by my joined palms, O noble Saviouress, refuge of the distressed, do I worship both thy feet which seem just dyed as it were with lac by reason of the gleam arising from their contact with the glorious splendour of the lofty gods' crest-jewels resembling in their ruddy brightness the light of the infant sun.

2

Hapless that I am, with my body inextricably plunged in the fire of misery, utterly at a loss to know whither to turn, afflicted in my folly on account of the futility of my frequent attempts to do something or other, I who have oftentimes heard of thee from others, now, following another's lead, take refuge in thee who destroyest sin, linked as I am to the hope of regaining my light, even as a blind man turns his face towards the sky to behold the splendour of the sun and the moon.

3

Thy mercy flows in sooth to all creatures without distinction, and I too am assuredly included

¹ I am under a great obligation to my esteemed friend Mr. Hari Nath De. M.A., M.R.A.S., accomplished Librarian of the Imperial Library, Calcutta, for collaborating with me in the preparation of the English translation of the difficult and obscure Sanskrit original.—S. C. VIDYABHUSANA.

therein, being numbered among them. Unequalled is thy might even as the orb of the radiant sun, dispelling the darkness of the sins of all this universe. Nevertheless, I indeed am miserable, fie on me! whose evil actions have ripened into such evil results.

4

Fie! fie on me! unfortunate that I am, whose darkness is not dispelled even by the brightness of the sun, I who am thirsty even on the edge of the bank of the Himalaya-born stream which is as cool as a piece of ice, who am penurious even (when placed) in the depth of the cavern of gems situated in the vicinity of the high road in the Island of Gems, and am helpless even though I have chosen thee, who art the sole upholder of all the universe, for my helper.

5

Even a mother feels vexed at a son repeatedly crying to be suckled, even a father is worried at prayers for unworthy objects made to him daily, but thou who art the principal shoot of the great wish-yielding tree whose mighty fruit is the desire of the three worlds, thou, I say, grantest to all beings the boons that they crave without ever being altered in feeling.

6

“Whosoever is scorched by the torrent flames of misery, his Saviouress shall I be”—this determination of thine do thou fulfil in my case, plunged as I am in the abyss of misery.

As long as the miseries of living beings increase, being difficult to remove, so long indeed flows thy mercy on those whose minds are rapt in meditation of the vehicle of the Perfectly Wise.

7

Upon one thus crying with raised hands for succour, through pretext of uttering a hymn in thy praise, even an outsider would not think it proper to look down with indifference, much less would one like thee, O mother. Seeing the success of other suitors, I am filled with desire to obtain from thee fulfilment of my request for a desired boon, while I am greatly burning with an unbearable and ceaseless internal fever which has been brought on by sorrow.

8

If I am a sinner whence increases this great devotion of mine for thee? Thou alone forcibly removest all sins by the fact of thy name being heard or uttered or meditated upon. So tell me, O truth-telling one, wherefore in my case thou shirkst thy task of removing sins? Say, does a doctor, who is very kind-hearted, refuse treatment to a patient even though the latter be sure to succumb?

9

Since it does not fall to my lot even for a moment to worship thy lotus-like feet, for that reason especially let this humble, sorrow-laden, poetical composition of mine ensure fulfilment of my longings, seeing that I am one carried away simultaneously or suc-

cessively by my own wicked faults, such as duplicity, envy, pride, etc., even as a camel belonging to a monastery is the common drudge of many persons.

10

From the monster-laugh in the form of the loud noise on the shore, caused by the dashing of the raging surge which agitates itself as it moves on, whirled by the storm raised by the world-ending deluge, forthwith, O Goddess, the shore of the ocean is reached with ease by shipwrecked passengers bowing to thee when they are in imminent peril of drowning, wailing piteously and emitting futile cries of despair.

11

They who rest on their beds in a house in which has entered with speed a conflagration, terrible with the blaze of sparks which rise in waves high up to the interior of the mansion of the sky that is formed by the contact of clouds, which are conglomerations of smoke—even those in such a plight are saved in a twinkling by thee with the rapidity of a lightning-flash illumining the clouds with its rapid play, when with folded palms raised to their heads in token of humble prayer, they supplicate to thee with voice choked with tears.

12

He who is swung about in the cradle formed by the two rising tusks of an elephant filled with the fire of hostile rage excited by rival elephants whom he challenges with loud roars, while bees string them-

selves into a garland round his two valley-like cheeks that overflow with streams of ichor—even one in such a plight, thinking of thee, defies death cheerfully as if he were seated on the top of a castle built on a huge mountain summit.

13

Thou compellest to thy service even brigands that have terribly frowning glances and are puffed up with pride as their hands brandish sharp-edged swords in lonely forests fraught with the dire festivities of lances and heavy maces smiting human heads. Thy name is the abode of luck written as it is legibly and unmarked with the pen of cares.

14

One, who utters a worthy hymn fraught with meaning in thy praise, is avoided in fear by a lion of sharp fangs and terrible jaw, even though it be about to pounce on him with anger—a lion whose dire neck-joints have their terribly bristling mane washed with the blood issuing from the head of mad elephants mangled by the teeth and sharp nails of the lion striking as hard as thunder.

15

A serpent whose form is as black as a curling mass of smoke, whose terrible mouth is dilated through the act of constant hissing, whose huge vibrating tongue is as it were the noose of the god of death—even such a serpent renounces its evil nature and yearns to recount thy excellences over and over again,

and with its mind devoted to thee attains the beauty of a garland of blue lotuses, each of which is encircled with a row of bees delirious with delight.

16

Whoever has his hair dishevelled at the hands of royal military officers frightened of their master's frown, or is bound in the hard fetters of unbearable slanders noised abroad by babbling servants rushing up and down, his throat and lips being parched with hunger and thirst, forthwith doth he rid himself of that dire calamity by taking refuge at the noble feet of Tārā, what though he be forsaken by his dearest friends!

17

Terrible with the excessive splendour of thy resplendent weapons which are of power to quell the pride of the manifold false decorations effected by a series of works brought into existence through power of magic, the demons wearing garlands made of masses of entrails from dug-up corpses, confer on him whose sins have been removed by the recollection of the charms derived from thy Tantras, a protection which no foe can take away.

18

In the field of battle darkened by streams of ichor flowing in rivers from the cheeks and forehead of elephants whose forms are like those of rumbling clouds—the field which is brightened by the splendour of weapons which flash like lightning—the field where showers of arrows are constantly raining, the single-handed warrior hemmed in on all sides by the

mighty arms of mortal enemies, suddenly crushes his world of foes, if he is filled with courage by thee.

19

Of those who are faithfully attached to the service of thy feet, like patients making use of medicinal drugs, the limbs become resplendent as gold and the eyes dilated like lotuses even though their bodies are eaten up by vermins moving about the interior of their mouths and in their entrails or attached to their flesh and skin, melting with pus and horrible impurities, the effect of diseases consequent on a life of wickedness.

20

He in whose bowl of hearing the mendicant dole of learning imparted by teachers has not found a resting place, and who is reduced to speechlessness in the assemblies of the learned through his lack of the wealth of instruction received—even such a one, having obtained, through the might of his devotion to thee, the mastery of speech elevated by the wealth of embellishments in the shape of figures of speech of all sorts, dethrones his adversaries in royal courts.

21

He who is embrowned by dust through sleeping on the ground, whose body is bare owing to the rag that covers his loins being tattered, who for the sake of a morsel of food in a potsherd squeezes out the lives*

* The allusion is to the custom of employing low-class men to kill lice and other vermins to be found in bedsteads, which are generally placed out of doors for this purpose. In up-country the cry *Khatmal khilaoge* is well known.

of lice in front of another man's house—such a one, strenuously worshipping thee, becomes lord of the earth, which is hardened by the tusks of rut-blinded elephants whose charming smile is indicated by the waving chowries borne by noble damsels and on whom is raised one sole royal umbrella.

Worn out by a frequent recourse to the ways and means of service, agriculture, artisanship, flattery and barter, unsuccessful in obtaining wealth which is the auspicious fruit of merit acquired in a previous birth, paupers become again and again masters of wealth in the shape of store of gold disgorged by the earth if they pray for wealth to thee who transcendest fate and art the mother of the hapless.

One who is disconcerted through discontinuance of service, chidden by his wife whose dress is reduced to tatters, avoided from a distance through selfishness by his own kinsmen, sons, friends and relatives, as soon as he acquaints thee with his misery, becomes lord of edifices, the precincts of which are worn out by edges of horses' hoofs and is awakened from sleep by the tinkling of the armlets of the women of his seraglio.

Through a particle of thy grace, O Blessed One, he becomes possessor of a (chariot the) wheel (of) which skims the circle of the quarter, of a spouse emitting

a resplendent sheen and adorned with (all good) marks, of a lordly elephant possessing sixfold teeth, of a lordly steed with hair dark like the bright hue of a peacock's throat, of a spotless gem bright as the sun's ray, of a treasurer with full treasury, and of a general with a heroic army.

25

One who has obtained success in thy lore enters the vernal garden of Malaya mountain as the lord of Vidyādhara, while his lady-love has placed a sign (indicative of the trysting place) on a gem slab fragrant with the exudation of sandals, and has, in token of sincere devotion, prepared a fresh hospitable reception that he may find pleasure in sporting with her; and the bracelet encircling his fat and lofty arm, darkened by the reflection of his sword, shines forth.

26

To thee as to their lord devoutly pray the love-intoxicated celestial damsels whose necklaces reach far down to the lower extremity of their bosom, whose long eyes surpass the red lotuses (hanging) from their ears, while through the gentle fragrance of the Mandāra flowers, adorning their long braided locks, bees are intoxicated, and the tinkling of the large anklets round their legs is louder than the succession of noise made by their waist-girdles.

27

One who has worshipped thee, ever experiences the joy of a journey to the Nandana garden which con-

tains filaments of diamond, lotuses of gold growing on tanks covered with gems, which is canopied with flower-dust raised by female bees from lofty Pārijāta trees, and which resounds with the music made by celestial damsels proficient in playing on lutes and flutes.

28

Those in whom the strength of fervent piety has reached a state of ripeness while their hearts are devoted to thee, sport with beauteous (celestial) damsels in water-sports carried on amidst loudly splashing waves in the river Mandākinī, the ripples of which rest in the eddy-like hollows between their lady-loves' breasts towering through the pride of love, and the waters of which are rendered fragrant by exudation of camphor, cardamom, bark of clove trees, *agaru*, sandal, and *nalada* root.

29

He who is purified by a glance of thine protects the world of gods with his arms resplendent with diamond, his erect horripilating form encircled by the hollow between the dangling chain-like arms of Śaśi, his body borne in the centre of heaven itself on a divine elephant adorned with the accoutrements of war, his orders obeyed by the principal deities with their crowns bent in homage.

30

The fear of rebirth for those who are subject to birth is destroyed by meditating on thy form which is,

as it were, the canopying beauty of the sky where the Sugatas are seated on seats formed of crest-jewel ornaments, which fills the three worlds with bright rays from myriads of uprising suns, and which makes Brahmā, Rudra, Indra, and Viṣṇu bend down with the weight of one foot doubled up in proud martial attitude.

Some see thy form as full of anger shrouding the interspaces of the sky with a portion of thy arm resplendent with the rays emitted by weapons (held thereby), having restless and terrible hooded serpents for thy armlets, fearful on account of the tumult of horror-striking sports prompted by the intoxication of the joy produced by the loud clappings of Vetālas at the time of their terrific dance, and terrible drum-beatings and foe-disconcerting laughter.

Some see thy form which commands the reverence of the three worlds as endowed with an infinity of natures made out of moveable and immoveable constituents, as possessed of diverse aspects owing to its creation of innumerable hundreds of Sugatas stationed in an abode encircled by the wheel of the quarters, and as having serpents, Gandharvas, Siddhas, men and gods such as Brahmā, Indra, and Rudra, undisturbed, either abiding on the surface of the earth or in the expanse of the sky springing up from the pores of every hair of thine.

Some see thy form as red like the sun or as redder than gleam of vermilion or lac dye; similarly others see it as green-like fragments of leaves pounded by a bright and thick sapphire stone, while others again see thy universal form diversified by a difference of condition as like crystal or like gold or whiter than milk churned from the milk ocean.

The sole realiser of all knowable truths demonstrated to him by the lamp of omniscience or the all-knowing offspring of such a one, realises face to face the tale of thy excellences, whereas the lament which one like me pours forth with opened mouth like the cry of a crow—that lament is for the purpose of solacing a mind afflicted with the pain brought on by the fever of sharp misery.

What I intend to tell thee, that is well known to thee beforehand; the excessive labour to relate it is merely for the purpose of satisfying my foolish mind; but by pouring forth one's sorrow in words as though it were a poison before an affectionate friend, though he be already aware of it, a miserable man obtains ease by unloading his heart.

O thou who art the lunar digit, shining on the sea of the joy of bliss, deign thou to cast a glorious glance

of thine; grant thou, O thou of deep mercy, nurture through instructions of wisdom; destroy thou mental darkness, seeing that my mind being washed by the water of thy praises, there has been seen (by me) a place of bliss whence the mere praising of thy excellence in this world becomes an infallible remedy for mankind.

In virtue of the merit acquired by me through hymning a portion of thy multitudinous excellences—a merit the quality of which is immeasurable, which is sweet of taste owing to its rendering fruitful the desire for the attainment of virtue and which is to last till salvation is attained—may this world forthwith reach that land of Sugata's sons which bears the name of Sukhāvatī and is characterised by the auspicious *svastika* mark imprinted on the sole of the feet of the revered Lokeśvara.

INDEX
OF
TIBETAN WORDS WITH THEIR SANSKRIT
EQUIVALENTS.

ग

Words.			Page
गुर्त्तुके'मर'दरे'क'प	८१
गुर्त्तु सव्व	१०
गुर्त्तु'दु'म'ल्लो'द'उ'द' उव'क्षित	१०
गुर्त्तु'द'म'ल' आनन्द	८७
गुर्त्तु'म'ल्लो'क' सव्व'क्ष	८१
गुर्त्तु'द'म'ल्लो'क' सव्व'विदु	८१
गुर्त्तु'द' सव्व'स्मिन्	१३
गुर्त्तु'द' सव्व'भ्यः	११
गुर्त्तु'द' अपि	...	१३, १०, १५, १७, ५१	
गुर्त्तु	...	१७, १५, ५५, ७७, ७३, ७०, ७८	
गुर्त्तु'द' १३, १५, १८, ५०, ५७, ५१, ५७, ५८, ५०, ७७, ७७, ७८			
गुर्त्तु'द' अहो	१०
गुर्त्तु'द' कुम्भ	५३
गुर्त्तु'द' नाग	८३
गुर्त्तु'द' धवल	८०

Words.				Page
དུུས	27
དུུས་རིང་པོ་	आयत	28
དུུས་	बलय	29
དུུས་པ་	अमित	30
དུུས་པ་	रुद्र	31
དུུས་	आज्ञा	32
དུུས་	प्रसाद	33
དུུས་	रचित	34
དུུས་	रचना	35
དུུས་	रचित	32, 33
དུུས་	पुण्याई	36
དུུས་	खस्तिक	36
དུུས་	धौत	37
དུུས་	कपण	37
དུུས་	बुध्	38
དུུས་	उत्खात	39
དུུས་	ओतव	39
དུུས་	वाह्यमान	40
དུུས་	उत्खात	40
དུུས་	बलियत	41

Words.

Page

སྐྱེ་བཅས་ ཀུར་	୭୮
སྐྱེ་བཅས་པར་གྱུར་ན་ འདྲིའི་ཡིན་	୮୭
སྐྱེ་དགྲ་ བྲམ་	୮୮
སྐྱེ་བ་ འཇམ་	୭୭
སྐྱེ་བ་ལ་བདེན་ འཇམ་མཁའ་	୮୭
སྐྱེ་བོ་ འཇམ་	୭୭, ୭୮
སྐྱེད་ཚལ་ འཇམ་	୭୭
སྐྱེ་ཁྱིམ་	୮୮
སྐྱེ་བ་མེད་ཅིང་ འཇམ་	୮୮
སྐྱེ་བར་ ཁེད་	୮୮
སྐྱེད་ཅེད་ འཇམ་	୭୭
སྐྱེན་ ཁེད་	୮୮
སྐྱེན་མེད་ འཇམ་	୮୮
སྐྱེ་བ་མེད་ འཇམ་	୮୮
སྐྱེ་བ་མེད་ འཇམ་	୮୮

ཁ

ཁ་ འཇམ་	୮୮, ୮୯
ཁ་ འཇམ་	୮୮
ཁ་ འཇམ་	୮୮

Words.				Page
स'व हिम	१८
स'श्च श्याम	७३
स'स्रिभ गृह	७३
स'स गेह	१८
स'स वेष्ट	८०
स'स'लेक अभ्युपैति	८८
सुमस	१८, १७
सुभ भर	७८, ८०
सुभ भार	१८
सि'स पूर्य	७३
सि'स सन्धि	८३
सि'वो'ल मयि	८८
सि'वो'ल'ग'स अस्मि	१७
सि'स गर्भ	८०
सि'स'द'ग अन्तराल	८७
सु'स'दु विशेषेण	८८
सु'स'द'स विशेषात्	१८
सु'व आप्त	८७
सु'व'द आपि	७३
सु'व'द'र आक्रामि	८३

Words.				Page
མཁའ་ཆེན་	57
མཁའ་འགྲུ་འཕྲུལ་	12
མཁའ་འགྲུ་	58
མཁའ་འགྲུ་	58
འཁོར་པར་བགྱིད་	12
འཁྱིལ་	51
འཁྱིལ་	58
འཁོར་པ་	50
འཁོར་པ་	12
འཁྱིལ་འཁོར་	12
འཁྱིལ་	58
འཁྱིལ་འཁོར་	12
འཁྱིལ་	12

ག

གཟུང་	12
གང་	12, 58
གང་	12, 58
གང་	51
གང་གི་	58

Words.				Page
གང་ཕྱིར ཡམས་ལྟ	୮୮
གང་པ ཕུལ་མཆུག	୫୭
གང་ཞིག ཡ:	୫୧
གང་ལྟགས ཡན	୮୫
གངས་ཡུལ	୫୭
གངས་ཚུན་ལས་བྱུང་བཅུག རྒྱུ་ལྟར་ཡ:	୧୭
གད རྒྱུ་ལྟར་ཡ:	୧୭
གཡ་དེ ཡན	୧୭
གྱི	୧୭, ୧୫, ୧୮, ୫୭, ୫୮, ୫୯, ୬୦, ୭୨, ୭୭			
གྱིས	... ୧୨, ୧୫, ୫୭, ୫୮, ୫୯, ୬୦, ୭୧, ୭୨			
གྱས་མཆུག	୫୮
གྱས་དང་བཅས་པ རྒྱུ་ལྟར་ཡ:	୭୫
གྱས་པ མཆུག	୧୭, ୫୭
གྱས་པས་མཆུག	୧୨, ୧୩
གྱོ་མཆུག རྒྱུ་ལྟར་ཡ:	୫୧
གྱོ་མཆུག་པས་བྱུང་བཅུག རྒྱུ་ལྟར་ཡ:	୫୮
གྱོས་མཆུག	୭୨
གྱི	୧୨, ୧୩, ୧୭, ୧୮, ୫୮, ୬୦, ୭୧, ୭୫, ୭୭			
གྱིས	୧୨, ୧୭, ୧୮, ୧୯, ୫୭, ୬୦, ୭୨, ୭୧, ୭୭			
གྱུར	୭୭

Words.			Page
વક્રુદસ'ઠેક'યો મોટુ	૪૭
વક્રુજ આજ્ઞાન્ત	૪૪
વક્રુજ અલંકૃત	૪૩
વક્રુસ'ય પ્રોત	૬૬
વક્ષોસ સ્ફુટિત	૪૦
વક્ષોસ'ય માચમાન	૮૭
વક્ષ્મણ'યરે દત્તમાધુર્ય	૪૪
વક્ષ્મે'ય ઝર્ક્	૧૬
સર્ગુ'ય લોલ	૧૭
સર્ગો શિરઃ	૧૭, ૬૧, ૬૨
સર્ગો'ય ઉપરિ	૬૩
સર્ગોજ'ડુગ્રસ નાચીદાત્વ	૪૮
સર્ગોજ'સ'ઠેક'સો અનાથ	૪૮
સર્ગીજ કણઠ	૬૪
સર્ગીજ ગલ	૪૩
રુગુ'ય લોલ	૪૭
રુગુ'ય ચલત્	૬૮
રુગોદસ'મીદ આપૂર્ણમાન	૮૦
રુમોસ'કસ સોતત્	૬૩
રુગુ'યરે ચોલાયમાન	૬૪

Words.				Page
शुभ्र	४७
शुकेन विपुल	४८
शुभ्रके अन्वि	८७
शुभ्रके सिन्धु	८७
शुभ्रिमास लाक्षा	८७
शुभ्रस्य मद	८२
शुभ्रस्य प्रमद	८२
शुभ्रकेन आरात्	८३
शुभ्र विभूषा	८७
शुभ्र उद्भवण	७८
शुभ्र अलङ्कार	८८
शुभ्र अवतंस	८०
शुभ्रश्रीशम्भु अवतंस	८०
शुभ्र पूर्यमाण	८७
शुभ्रस्य स्कीत	८२
शुभ्रस्य पटुतर	८०
शुभ्रस्य पुष्टि	८७
शुभ्र हेतु	८६
शुभ्र अन्न	८६
शुभ्रस्य हेतोः	४४

ਸੁੰਨ ਵਲ	੬੬
ਸੁੰਨ ਧਾਰਾ	੬੭
ਸੁੰਨਕਮਾਸ ਸਨਤ	੭੭
ਸੁੰਨਕਮਾਸ ਅਨੁਬੰਧ	੬੮
ਸੁੰਨਕੁ ਅਵਿਰਲ	੭੮
ਸੁੰਨ ਬੁਝ	੬੮
ਸੁੰਨ-ਸਰ-ਸੁੰਨ ਨਿਬੁਝੇ	੬੨
ਸੁੰਨ ਮਾਧਾ	੭੮
ਸੁੰਨ-ਸ ਮਾਧਾ	੬੬
ਸੁੰਨ-ਤਿੰਗ-ਸ਼ਾਤ	੭੮
ਸੁੰਨ ਨਾਦ	੭੬, ੭੬
ਸੁੰਨ ਸ਼ਾਟ	੭੮
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਚਾਟ	੬੭
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼-ਸ਼ੇਸ਼-ਸਰ-ਸੁੰਨ ਰੁਧ	੭੬
ਸੁੰਨ-ਸਰ-ਸੁੰਨ ਆਸਿਧਨੇ	੬੭
ਸੁੰਨ-ਸੁੰਨ ਵਿਖਿ	੬੬
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼-ਤਿੰਨ ਨਦਤਿ	੭੬
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼-ਸ ਅਟ	੭੮
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼-ਸ ਰਟਿਨ	੬੭
ਸੁੰਨ-ਸ਼ੇਸ਼-ਸਰ-ਸੁੰਨ-ਸ ਕੋਲਾਫਲ	੬੨

Words.

Page

སྒྲོགས་མཁམས་ རྒྱུ་	22
སྒྲོག་མ་ རྒྱུ་	24
སྒྲོག་མ་ རྒྱུ་	12, 54
སྒྲོག་མ་ རྒྱུ་	12, 14

50

ང་ཉིད་ རྒྱུ་	14
ང་ལྟུང་ རྒྱུ་	16
ངག་གི་དབང་ཕྱུག་ རྒྱུ་	50
ངན་པས་ རྒྱུ་	12
ངལ་བ་ རྒྱུ་	25
ཏུ་བ་ རྒྱུ་	10
ཏུ་བའི་བཞིན་ལྟན་ རྒྱུ་	12
ཏེས་པར་ རྒྱུ་	12
ཏོ་བོ་ རྒྱུ་	22
ཏོ་བོར་ རྒྱུ་	22
ཏོ་མཚར་ རྒྱུ་ (wonderful)	22
ཏོ་མར་གྱུར་ཅིང་ རྒྱུ་	22
ཏོ་འཛིན་ རྒྱུ་	50
ཏོགས་ རྒྱུ་	12

Words.

Page

વત્તેસા ઉપગૂઢ	૬૪
વત્તેસા'હા'ભ મગવતિ	૪૮
વત્તેસા'હા'ભ'દસા'ભ મગવતી	૪૮
ઉત્તેસા'વ આગમ	૪૩

ક

ક યણ	૮૭
ક'ઉત્તેસા અવયવ	૮૮
ક'પસા અંશ	૪૮, ૪૮
ક'પસા કલા	૮૭
કપા મિત્ર	૪૮
કપાસા આસક્ત	૬૮
કપાસા'વ પ્રસક્ત	૬૮
કપાસા'વ અનુરાગ	૪૮
કદ હેદ	૪૩
કસા'કેસા'હા'હા'પાસા ગર્જત્	૬૭
કસ વર્ષ	૬૭
કસ'પાસા અંશ	૪૮
કસ'પાસા જીમૂત	૬૭
કસા નેપથ્ય	૬૬

Words.				Page
कु सखि	७५
कु उदक	७५
कु जल	१७
कु सलिल	७५
कु अभः	५१, ७८, ८८
कुगतिर अम्बि	५०
कुपे नदी	५७
कुर्द्वेज जलद	५१
कुन्ध युवति	७०
कुन्ध भार्या	७३
कुन्धकेष वरयुवति	७०
कुसुद्विषास कच्छ	१८
के पृथु	५१
केस उर	७३
केलेन उर	५८
केस महा	११
केसो महत्	१७
केसो महा	८३
केसह्म अधिक्तर	८८
केने आक्रन्द	१५, १७

Words.

Page

ཆོས་ཀྱི་ བསྟན་	52
མཆོ་བ་ རྒྱུ་	52
མཆོ་བ་ རྒྱུ་	72
མཆོག་ རྒྱུ་	77
མཆོག་ རྒྱུ་	77
མཆོག་ རྒྱུ་	SL, 70, 72
མཆོད་པ་ རྒྱུ་	78
མཆོད་པ་ རྒྱུ་	77
མཆོད་པར་བསྟོན་ རྒྱུ་	72
འཆར་གྱི་ རྒྱུ་	77, 80
འཆར་གྱི་ རྒྱུ་	80
འཆི་བདག་ རྒྱུ་	57
འཆི་བར་འགྱུར་ རྒྱུ་	72

ཇ

རྒྱུ་ རྒྱུ་	72
རྒྱུ་ རྒྱུ་	75
བརྒྱུ་ རྒྱུ་	70
བརྒྱུ་ རྒྱུ་	85
འཆི་བར་འགྱུར་ རྒྱུ་	70, 80

Words.

Page

འཛིག་རྟོན་དབང་ཕུག་	लोकेश्वर	८७
འཛིག་རྟོན་གསུམ་	त्रैलोक्य	११, ८३
འཛིག་རྟོན་གསུམ་	त्रिलोक	८०
འཛིག་ས་པ་	भीत	५१
འཛིག་ས་པ་	भय	८१
འཛིག་ས་རུང་	विकट	५३
རྟོན་རྟོན་པ་ན་	अनुसृत्य	५१
རྟོན་འབྲེལ་	अनुबन्ध	५८, १५
རྟོན་པ་	भर्तु	५१
འཛིག་རྟོན་	लोक	८७
འཛིག་པ་	विशत्	५०
འཛིག་པ་	प्रवृत्ता	१३
འཛིག་ས་	हन्ती	१३
རྟོན་པ་	पारि	११
རྟོན་པ་ལས་འབྲོ་	पारिजात	११

१

ཉམས་	क्षत	१३
ཉམས་སུ་		११
ཉམས་སུ་ཁྱེང་བར་འགྱུར་	अनुभवति	११

Words.				Page
ཉལ་བ་	विश्रान्त	50
ཉི་མ་	तिग्मांशु	१८
ཉི་མ་	भास्वत्	७३
ཉི་མ་	दिवस	१८
ཉི་མ་	अर्क	१७, ८०
ཉི་མ་མོ་མོར་	प्रतिदिवस	१४
ཉི་ཁོན་	अरुण	८०
ཉི་ཁྲོ་	चन्द्रार्क	१३
ཉིད་	एव	१८, १९, १७
ཉིད་	ता	52
ཉིན་ཕྱིད་	दिवस	5१
ཉི་བར་བཞག་པ་	उपेक्षा	८०
ཉི་བར་བདེན་པ་	उपसेवा	5८
ཉིར་བཅུང་	उपगूढ	5१
ཉིར་བླངས་	उपात	७७
ཉིར་བསྐྱོན་དག་	उपदेश	८७
ཉིར་སྤྱད་	उपचार	७८
ཉིས་བྱས་	दुष्कृत	१८
གཉིད་	निद्रा	७३
གཉིས་ཀྱི་	उभय	5७

གཉིས་འབྲུང་	द्विप	57, 70
གཉིན་	बन्धु	54, 72
གཉིན་འདུན་	बन्धु	45
བརྟེན་བཞུགས་པ་	आराध्य	70
བརྟེན་	भक्ति	54
རྟེན་	लमे	70
རྟེན་པ་	प्राप्त	75
སྒྲན་པར་	माधुर्य (= मधुर)	77
སྒྲིང་	हृदय	47
སྒྲིང་རྩེ་	लक्षण	70
སྒྲིང་རྩེ་	छपा	74

5

5	70, 74, 50, 57, 50, 70
5	70
གཏང་པ་	गत	74
གཏམས་	धन	70
གཏོར་	विधि	77
གཏོར་མ་	बलि	44
གཏོབས་ཤིང་	बद्ध	57

Words.

Page

གཏོང་མ་སྟོང་པ་	वलिभुज	८४
བདག་པ་	दल	८८
བདང་སྟོང་པ་	उपेक्षा	१९
བདབ་	दत्त	१०
བདུད་	भुज	१२
བདུང་བྱས་	आवद्ध प्रणाम	९०
བདུས་	प्रोत	९९
བདུས་	उद्धार्थ	९९
བདེག་པ་	उत्क्षिप्त	१७
བདེན་	स्थिर	८३
བདེན་པར་	प्रौढ	८०
བདེན་པ་	आलम्बि	९१
བལྟས་	ईक्षित	९२
གཏོང་བར་འགྱུར་	त्यजति	९४
བདེན་པར་བཤུད་	अये	१३
བལྟ་བ་	आलोक	१३
བསྟོད་	स्तोत्र	८८
བསྟོད་ནས་	संस्तुत्य	८८
བསྟོད་པ་	भुतिपद	९०
བསྟོད་པ་	भुति	१९

Words.				Page
ཐོས་ གྱུ་	୪୭
ཐོས་ནས་ གྱུ་	୪୩
ཐོས་པ་ གྱུ་	୫୦
མཐའ་དལ་ མཆོག་	୪୦, ୪୪
མཐའ་མེད་ དུང་	୫୪
མཐའ་ཡས་ ལྷན་	୮୩
མཐའ་ བཞུ་	୮୦
མཐུ་ རྒྱལ་	୭୮
མཐོ་པ་ ལྷན་	୫୭
མཐོ་ངོས་ ལྷན་	୭୦
མཐོ་ངོས་ ལྷན་	୮୩
མཐོ་ངོས་ལྷན་ལྷན་	୮୩
མཐོང་ དུ་	୮୮
མཐོང་ རྒྱལ་	୮୩
མཐོང་ལྷན་ རྒྱལ་	୪୫
མཐོན་མཐོང་ ལྷན་	୮୮
མཐོན་མཐོང་ ལྷན་	୮୮
མཐོན་པ་ ལྷན་	୭୭
མཐོན་ལྷན་ ལྷན་	୫୦
མཐོན་ལྷན་དེ་ ལྷན་	୭୭

६

Words.

Page

དག १३, १८, १९, १५, ५०, ५१, ५२, ५३, ५४, ५५, ५६,
 ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२, ६३, ६४, ६५

དག་ལྟ་མཉམས་པ་ ... ५५

དག་པ་ཤིང་པ་ ... ५५

དག་པ་ཤིང་པ་ཤིང་པ་ ... ५५

དག་པ་ཤིང་པ་ ... ५७

དང་ १८, १९, १९, ५२, ५३, ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ५९,
 ६०, ६१, ६२

དང་ ཅུ་ ... १८, १९, ५८

དང་ཅུ་ ཅུ་ ... १८

དང་ཅུ་ཅུ་ ཅུ་ ... १९

དང་ཅུ་ ཅུ་ ... ५५

དང་ཅུ་ཅུ་ ... ५८

དང་ ཅུ་ ... ५९

དང་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ ཅུ་ ... १९

དང་ཅུ་ ཅུ་ ... ५९

དང་ཅུ་ཅུ་ ཅུ་ ... ५९

དང་ཅུ་ཅུ་ཅུ་ ཅུ་ ... ५८

Words.			Page
हु	४१, ५०, ५१, ५७, ७७
हुंय धूम	५०, ५७
हुंय अनेक	५५
हुंय'दमा अनेक	४८
हुमा विष	८७
हुंय नमत्	७७
हुंय'दि विनमत्	८०
हुंय'य लिङ्ग	४१
हुंय'सु शकल	४७
हुंय'य विनय	७७
हुंय सङ्केत	७७
हुंय'माउमा तुल्यकाल	४८
हुंय'मदय सङ्केत	७७
हुंय'मभ्र तुल्यकाल	४८
हुंय'मप्रद कल्याण	४७
हे तां	५४, ८७
हे सः	५७
हे'दमा ते	४४
हे तद्	८४, ८५
हे'हि तत्त्व	८४

Words.

Page

དེ་དག་ བཅུ་	੨੩
དེ་ནི་ ཡང་	੨੪
དེ་ནི་ ས་	੨੫
དེ་ནི་ ས་	੨੬
དེ་བཞིན་ བཅུ་	੨੭
དེ་ཡི་ བཅུ་	੨੮
དེ་ཡིས་ བཅུ་	੨੯
དེ་ལྟ་ན་ཡང་ བཅུ་	੩੦
དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ བཅུ་	੩੧
དེ་ལྟར་ བཅུ་	੩੨
དེ་ལྟར་ན་ཡང་ བཅུ་	੩੩
དེ་སྟེང་ བཅུ་	੩੪
དེའི་ བཅུ་	੩੫
དེའི་དོན་དུ་ བཅུ་	੩੬
དེ་ལྟ་མོད་ བཅུ་	੩੭
དེ་ལྟ་ བཅུ་	੩੮
དེ་ནི་ བཅུ་	੨੨, ੨੩, ੨੪, ੨੫	
དེ་ནི་ལྟར་ བཅུ་	੨੨, ੨੩	
དེ་ནི་ལྟར་ལ་ བཅུ་	੨੩	
དེ་དུ་ལྟར་ བཅུ་	੨੪	

Words.			Page
རོན་དུ་གཉེར་ན་ अभ्यर्थ	७७
རོན་མ་མཆིས་པས་ वैयर्थ	१२
རོན་མེད་ वन्ध्य	१७
རོན་མེད་མ་ अवन्ध्य	१७
རོན་མོད་ अमोघ	८८
རོན་ལྡན་ दिग्धार्य	५३
རོན་ཤེས་ཟློན་ ज्ञातार्य	८५
རོར་བ་ लल्ल	१८
རྒྱལ་པོ་ कराल	५०
རྒྱལ་པོ་ རྩུམར་	८३
རྒྱལ་པོ་ རྩན་	८०, ८३
རྒྱལ་པོར་ उत्ताल	८३
རྒྱལ་མོད་ རྩལ་	८३
རྒྱལ་ས་ आक्षय	५१
རྒྱལ་པ་ स्मृति	१७, ५५
རྒྱེ་ गन्ध	७८
རྒྱེ་ परिमलामोद	७५
རྒྱེ་ मधु	७७
རྒྱེ་མེད་ अमल	७३
རྒྱེ་བ་ गन्धर्व	८३

Words.				Page
ਤ੍ਰਿਭਿਰ ਸੁਰਮਿ	੭੮
ਤ੍ਰਿਪ੍ਰਸਾਦ ਕਾਸ਼ੀ	੭੯
ਤ੍ਰਿਪਾ ਬਟ	੭੩
ਤ੍ਰਿਪਾਸ ਦਰਪ	੮੨
ਤ੍ਰਿਪਾਸਾਦ ਦਰਪ	੭੮
ਤ੍ਰਿਪਦਸ ਘਾਤ	੮੮
ਤ੍ਰਿਪਦਸ ਘਾਦਾਧ	੮੪
ਤ੍ਰਿਪੁਸੁ ਵਲਧ	੭੨
ਤ੍ਰਿਪੁਪਾਸ ਆਤਪਤ੍ਰ	੭੦
ਤ੍ਰਿਪੁਦਾਦ ਨਰ	੧੭, ੮੯
ਤ੍ਰਿਪੁ ਮਝੀਰ	੭੯
ਤ੍ਰਿਪੁਦਾਦ ਵਲਧ	੮੮
ਤ੍ਰਿਪੁਦਾਦ ਕਟਕ	੮੭
ਤ੍ਰਿਪਦਸਾਗ ਫਲਾ	੮੭
ਤ੍ਰਿਪਦਸਾਦ ਫਲਿਨ	੮੮, ੮੭
ਤ੍ਰਿਪੁਸੁ ਵਲਧ	੮੭
ਤ੍ਰਿਪੁਦਾਦਾ ਅਵਸ਼	੧੩
ਤ੍ਰਿਪਾ ਮਾਂ	੧੮
ਤ੍ਰਿਪਾ ਆਤਮਾ	੮੮
ਤ੍ਰਿਪਾ ਅਫ	੧੮

[illegible]

Words.				Page
ཕྱུམ་ བུ་ལི	୭୦, ୭୭
ཕྱུམ་ མི་ལཱ་	୭୧
ཕྱུམ་ ཅུ་པལ་	୮୦
ཕྱུམ་ཆེ་ རྒྱུ་རྒྱུ་	୭୧
ཕྱུམ་ཆེ་ བུ་ལྷ་	୫୩, ୭୫
ཕྱུམ་ཆེ་ལྷ་ལྷ་པ་ རྒྱུ་རྒྱུ་	୭୧
ལྷ་ལྷ་	...	୪୧, ୫୦, ୫୧, ୭୩, ୭୫, ୭୭, ୭୮		
ལྷ་ལྷ་པ་	୭୧
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ གུ་ལྷ་ལྷ་	୫୦
ལྷ་ལྷ་ རྒྱུ་ལྷ་	୮୧
ལྷ་ལྷ་ པལ་	୪୩, ୫୮
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ པལ་ལྷ་	୪୭
ལྷ་ལྷ་པ་ པལ་	୪୭, ୫୦
ལྷ་ལྷ་པ་ ལྷ་ལྷ་	୫୫
ལྷ་ལྷ་པ་ ལྷ་ལྷ་	୪୦
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ པལ་ལྷ་ལྷ་	୪୩
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་	୮୭
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ལྷ་	୭୦
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ལྷ་	...	୪୩, ୪୪, ୪୫, ୭୩, ୮୫		
ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ལྷ་	୪୪

Words.

Page

ཐུག་བསྐྱེད་ཐུག་པ་ ཅུ་མོ་

...

..

༣༥, ༤༩

ཐོར་སྒོ་ བུ་མོ་

...

...

...

༤༩

ན

ན

...

...

༡༤, ༢༧, ༤༧, ༤༩

ན་ལ་དྭ་ བུ་མོ་

...

...

...

༧༤

ན་གས་ཚེ་ལ་ ཡུ་མོ་

...

...

...

༤༩

ནང་ གཙུ་

...

...

...

༤༠

ནང་ རུ་མོ་

...

...

...

༤༠

ནང་གི་ ཡུ་མོ་

...

...

...

༢༧

ནང་དྭ་ གཙུ་

...

...

...

༣༥

ནང་དྭ་ བུ་མོ་

...

...

...

༣༩

ནང་ལོ་གས་ ཡུ་མོ་

...

...

...

༧༤

ནང་ས་གྱིས་ བུ་མོ་

...

...

...

༤༩

ནང་ས་གྱིས་དང་པོར་ བུ་མོ་

...

...

...

༤༩

ནང་གི་ ཡུ་མོ་

...

...

...

༤༧

ནང་གི་བྱེད་པ་ ཡུ་མོ་

...

...

...

༧༤

ནང་ བུ་མོ་

...

...

...

༤༩

ནང་པ་ བུ་མོ་

...

...

...

༣༤

ནང་གིས་ བུ་མོ་

...

...

...

༣༧

Words.

Page

གནས་ཤིང་	विश्रान्त	50
བསྐྱོན་	प्रहार	51
བསྐྱོན་པ་	प्रहार	52
མཉན་	क्रम	50
མཉན་(?)	आटोप (?)	52
ན་བ་	ओत्र	50
ན་བ་	अवण	54
ན་ག་	पूय	54
ནམ་གྱིས་	विक्रिया	54
ནམ་གྱིས་ཀྱི་	पर्याय	57
ནམ་པར་གནས་པར་	स्थिता	57
ནམ་པར་ཏུ་བཞི་	विश्रिति	54
ནམ་པར་མཛོན་	उद्घाटित	50
ནམ་པར་གྱི་	लिङ्ग	50
ནམ་པར་སྤང་བ་	विद्विषत्	57
ནམ་པར་སྤྲོས་	विरचित	55
ནམ་འགྱུར་	विद्यत	55
ནམ་འགྱུར་བ་	विनिपतित	52
ནམས་

17, 12, 13, 14, 15, 16, 50, 51, 54, 55,

57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,

Words.

				Page
རྫོན་པོ་	तीक्ष्ण	53
སྒྲ་ཚལ་ས་	विश्व	८८
སྒྲ་ཚལ་ས་ངོ་པོ་	विश्वरूप	८८
སྒྲ་ང་བ་	आलोक	१७
སྒྲ་མ་ཞིང་	सान्न	८८
སྒྲ་མ་ཞིང་འདྲ་ལྡན་	सान्नेन्द्र (?) (oily and luminous)	८८
སྒྲིད་	पात्र	59

པ

པ་ཁི་ཏ་ཚེན་པོ་	महापण्डित	9८
པ་དྲ་	कमलिनो	७5
པ་དྲ་	अज	१9
པ་དྲ་དཀར་པོ་	पुण्डरीक	5८
པར་		१७, १४
པི་ཤང་	वीणा	७७
པལ་ག་བསམ་	कल्प	१४
པལ་ང་	साक्षी	८४
པལ་འ་པོ་	वीर	5७
པལ་ལ་	श्री	१७, 53
པལ་ལ་	लक्ष्मी	१3

५

Words.				Page
५ पिता	४४
५३५ पण्य	४८
५३५३५ अग्रष्टया	८८
५५ गृहा	४८
५५३ फत्कार	८८
५३५३५३५ सम्पद्	४७
५५ स्फोट	८३
५५३५ ताल	८३
५५३५ पात	४८
५५३५ आषट्	४३
५५३५ दैव	४७
५५३५३५ कार्पण्य	४८
५५३५३५ गद	८८
५५ दोम्	८७
५५३५३५३५ वन्दित	४८
५५३५३५३५ नमः	४७
५५३५३५ वन्द्य	८३
५५३५ भूयः	४७

Words.

Page

ରକ୍ଷାନ୍ତୁ ସମଦି	୬୪
ରକ୍ଷାନ୍ତୁ ପ୍ରସମ୍ଭ	୬୭
ରକ୍ଷାନ୍ତୁ ହଠାତ୍	୪୭
ରକ୍ଷାନ୍ତୁ ସଦ୍ୟ:	୬୦
ରକ୍ଷା ଜାତ	୭୭
ରକ୍ଷାଭିନ୍ନ ସମ୍ପର୍କ	୬୦
ରକ୍ଷାଗାମ୍ୟ ଗୁଣ	୬୭

ସ

ସଂସ୍ଥା ଗୋଷ୍ଠ	୮୨
ସମାକ୍ଷେପ ସମ୍ପଦ	୮୨
ସମାକ୍ଷେପ ମଦ	୮୨
ସୁ ପ୍ରଜ୍ଞ	୪୪
ସୁ ସ୍ମୃତ	୭୨
ସୁମା କୁହର	୬୮
ସୁନ୍ଦର ଦିବ୍ୟ	୭୬
ସୁନ୍ଦର ଅଳି	୬୦
ସୁନ୍ଦର ଲୋକସ୍ଥ	୬୭
ସୁନ୍ଦର କାନ୍ତା	୭୮
ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀ	୭୨, ୭୩

वेद	४७
सु'च व्यापार	४८
सु'चर जनयितु'	४९
सुखस'य खिगध	८९
सुखस'यदि खिगध	९४
सुख छत	४३, ८८
सुख'पिद' छत	९९
सुिद'य मघ	४४
सुिद' भू	४७
सुिद' सम्भूय	९०
सुिद' उद्गमगत	८३
सुि'य कोटी	८०
सुि'समा'सिद'यर निर्विशेषं	४३
सुिद'य'द'द'स'न व्यापार	९०
सुिद'यर'द'सुिद' आवहन्ति	९९
सुिद' दाम्य	९३
सुिद'सि'य चेट	९४
सुिद'य विरह	९९
सुिद'य लिखित	९३
सुि'वे वितान	७७, ८०

Words.

Page

ରସନା'ସୁ'ହାନ୍ ସଫଳା	୧୪
ରସେଇ ଯୁକ୍ତି (connection)	୮୮
ରସେଇ'ବନା ମେହାତ୍	୮୮
ରସେଇ ଅଟବୀ	୫୨
ସଂହସନା ବୌଦ୍ଧ	୭୮
ସଂହସନା ବେଳା	୧୭
ସ୍ମର ଜନିତ	୫୭
ସ୍ମରନା'ସୁ'ସ ମୋଗ୍ୟ	୮୭
ସ୍ମର ପ୍ରତ	୧୨
ସ୍ମର ବ୍ରତ୍ତି	୭୨

ଅ

ଅ ନ	୧୭
ଅ ଅ	୧୭
ଅ ମାତା	୧୪
ଅ'ଦେଶ'ସ ଅନିୟତ	୮୮
ଅ'ହ'ର'ସ ମନ୍ଦାର	୭୫
ଅ'ଦ୍ୟା'ସ'ନାମ ନବୁ	୧୨
ଅ'ସୁ'ସ ଅସେଷ	୮୨
ଅ'ସୋ'ସ ଅପ୍ରାଣୁତ	୧୮

Words.				Page
མིན་ན་ བ	୧୫
མུན་ འཕྲུལ་ཀར་	୧୯, ୬୭
མུན་པ་ འཕྲུལ་ཀར་	୬୯
མུན་པ་ བྱའུ་	୧୯, ୮୭
མེ་ བརྒྱུ	୧୨, ୧୪, ୬୭
མེ་དོག་ རྩུམ་ (i)	୭୭
མེ་དོག་ རྩུམ་	୧୨
མེ་ལྷ་ག་ སྐྱུ་ལྷ་	୬୦
མེད་ན་	୧୪
མེད་	୮୨
མུམ་སྐྱ་པ་ བེམ་	୬୮
མུང་ རྩུལ་ཀར་	୮୭
མུང་ རྩུལ་ཀར་	୮୭
མུང་པར་འཕྲུལ་	୭୭
མུས་ མེད་	୭୬
མུས་ མེད་པ་	୭୬
མུས་པ་ རྩུལ་	୬୭
མུས་པ་ མེད་	୬୨, ୬୯
མུས་པེད་ རྩུལ་ཀར་	୬୭
དམར་ བེམ་	୧୭

Words.				Page
दसमादर्थे सेनानी	७८
दसकपल दीन	१०८
दसकपल किरण	८८
दसकपल राग	१११
दसकपल जौहिय	८८
दसकपल शिखिन्	७३
दसकपल खुर	७३
दसकपल मृद	१३
दसकपल धिक्	१८
दसकपल धिग् धिक्	१८
दसकपल व्यगद	८८
दसकपल भिषक्	१८
दसकपल मन्दाकिनौ	७८
दसकपल मू	८३
दसकपल मू	८४
दसकपल अलङ्कार	१११
दसकपल प्रणिधि	१८
दसकपल लेखनी	८३
दसकपल रटित	८४

Words.

Page

ཅེ་བར་འགུར་ ཀློན་པོ་	74
ཅེ་མོ་ མཁའ་མཁའ་	57
ཅེ་མོ་ མཁའ་	72
ཅེ་རབ་ འཁུར་	57
ཅེ་མ་ འཁུར་	55
ཅེ་མ་ འཁུར་ འཁུར་	70
ཅེ་མ་ འཁུར་ འཁུར་	77

ཅེ

ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	70
ཅེ་མེ་ འཁུར་	70, 72
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	54
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	54
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	72
ཅེ་མེ་ འཁུར་	75, 76
ཅེ་མེ་ འཁུར་	52
ཅེ་མེ་ འཁུར་	76
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	75
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	76
ཅེ་མེ་ཅེ་ འཁུར་	75

Words.

Page

འཛུགས་པ་ བླ་མ་	50
འཛོེན་ རུ་ཁྱིའི་	72
འཛོེན་ རུ་ཁྱིའི་	72

ཐེ

མཛེད་ ལུ་	75
མཛེད་ཅིག་ ལུ་	77
མཛེད་པ་ཐོག་མའི་ སྐུ་མཁའ་མཁའ་	80
མཛེས་པ་ བེ་མཁའ་	81
མཛེས་ཕྱིན་ ལུ་	82
མཛེས་མ་ ལུ་	77
མཛེས་མའི་ ལུ་	77
མཛེད་ ལུ་	72
མཛེད་ ལུ་	77
མཛེད་འཛོེན་ ལུ་	72
འཛོེན་ ལུ་	72
འཛོེན་ ལུ་	77
འཛོེན་པ་འི་ ལུ་	77
འཛོེན་པ་འི་ ལུ་	77, 70
འཛོེན་འཛོེན་ ལུ་	82

Words.

Page

ଋଷି ଶ୍ରେ	୭୦
ଋଷିଂସୁ କର୍ପର	୭୦
ଋଷିଂସୁ ବାପୀ	୭୫
ଋଷିଂସୁ ଶାନ୍ତିଂସୁ ସମୁଦ୍ର	୪୫
ଋଷିଂ କୋଟ	୫୭

୩

ଋଷିଂସୁ ଶାନ୍ତି	୫୦
ଋଷିଂସୁ ଶାନ୍ତି	୫୪
ଋଷିଂସୁ ମନ୍ଦ	୪୭
ଋଷିଂସୁ ମନ୍ଦ	୪୭
ଋଷିଂସୁ ପାଦ	୪୭, ୫୮, ୫୯
ଋଷିଂସୁ ଶରଣ	୫୪
ଋଷିଂସୁ ପାଦୌ	୪୨
ଋଷିଂସୁ ଶାନ୍ତି	୭୭
ଋଷିଂସୁ	୭୨
ଋଷିଂସୁ ବିଷୟମାନ	୫୫
ଋଷିଂସୁ ଆବେଶ	୭୨
ଋଷିଂସୁ ଶେଷ	୫୭
ଋଷିଂସୁ	୪୮

Words.				Page
ཞེས	୧୩
ཞེས་ཀྱི་ཕལ་ལྷན་	୮୭
ཞེས་ཏེ་འཕྲིན་ཆུང་	୭୭
བཞུགས་པ་དཔལ་ལྷན་	୮୬
བཞུགས་པར་	୧୩, ୭୦
བཞུགས་ཀྱིས་འཕྲིན་	୮୭
བཞུགས་པའི་འཕྲིན་	୧୬
བཞུགས་པའི་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་པེའི་མེ་	୧୬
བཞུགས་པའི་པེའི་མེ་	୧୩
བཞུགས་པའི་མེ་	୬୧
བཞུགས་པའི་མེ་	୭୬
བཞུགས་པའི་མེ་	୬୬
བཞུགས་པའི་མེ་	୮୭
བཞུགས་པའི་མེ་ (as it were)	୮୭
བཞུགས་པའི་མེ་ (like)	୮୭
བཞུགས་པའི་མེ་	୮୭
བཞུགས་པའི་མེ་	୧୮
བཞུགས་པའི་མེ་	୮୩
བཞུགས་པའི་མེ་	୮୦

Words.

Page

वाञ्जना'तः आकृति	५८
वाञ्जना मधुर (P)	७७
वाञ्जना (वाञ्जना'तः) यद्	५२
वाञ्जना'तः वदत्	७०
वाञ्जना'तः यद्	४३
वाञ्जना'तः यद्वा	४३
वाञ्जना'तः शिल्प	७७
वाञ्जना'तः अस्त	४७

२

वा	४५
वा च	४७
वा क्षीर	८८
वा पाताल	४४
वा कर	४८
वा लक्ष्मी	४३
वा दुग्ध (lustro)	८८
वा आभा	८८
वाञ्जना'तः किरण	५५, ५७, ७३, ८०, ८७	
वाञ्जना'तः मयूख	७३

Words.

Page

འོད་ཟེར་ གམ	LS
འོད་ཟེར་ ཀར་ལུ་	VS
འོད་ལྡན་ གླིང་	LS
འོད་ཀྱང་ ཀྱི་	LS
འོས་པ་ འཛིན་	VS

ཡ

ཡང་ འཕྱི	VS, VS, VL, VS, LS
ཡང་ ཅ	VL
ཡང་ ཡུན་	VS
ཡང་དག་ སྐྱེ་	VS
ཡང་སང་ཞེས་བྱེད་ཅིང་ ལུ་ལྟ་	LV
ཡངས་ སྐྱེ་	VS
ཡངས་ འཕྱི	VS
ཡངས་སྐྱེ་དང་ལྡན་ འཕྱི	VS
ཡངས་ལྡན་ འཕྱི	VS
ཡན་ལག་ འཕྱི	VS
ཡན་ལག་སྐྱེ་ འཕྱི	VS
ཡི་	VS, VS, VS, VS, VS, VS
ཡི་གེ་ འཕྱི	VS

Words.

Page

གཡོ་ཞིང་ བཟུགས་	54
གཡོ་ག་ སེའུ་	77

3

རང་ སྒྲིང་	44, 72
རང་གི་སྒྲིང་ སྒྲིང་	72
རང་དགའ་ སྒྲིང་	50
རང་སྒྲིང་ སྒྲིང་	45
རབ་སྒྲིང་ སྒྲིང་	77
རབ་གཞི་ སྒྲིང་	70
རབ་གསལ་ སྒྲིང་	40
རབ་དུ་	52
རབ་དུ་དགའ་བ་ སྒྲིང་	54
རབ་དུ་བཞིན་ སྒྲིང་	40
རབ་དུ་གསལ་བར་ སྒྲིང་	75
རབ་བསྒྲིང་ སྒྲིང་	77
རབ་སྒྲིང་ སྒྲིང་	70
རབ་དུ་དགའ་བ་ སྒྲིང་	57
རབ་དུ་མི་གསལ་ སྒྲིང་	40
རབ་དུ་མི་བཟུགས་ སྒྲིང་	55

Words.

Page

རི་བླ་སྤྱུ་དགྲ་ རྟག་ཅི་ཕུ	53
རི་ལུ་ གཅི་ཆ་	54
རིང་དུ་ ལུ་ལ་	72
རིང་པོ་	74
རིང་སྤྱུ་པོ་ རྟེན་	52
རིན་ཆེན་ རྟེན་	70, 71
རིན་པོ་ཆེ་ རྟེན་	75
རིམ་ རྟེན་	76
རིམ་པ་ རྟེན་	55
རིམ་པར་ རྟེན་	76
རྩ་	70
རྩལ་པ་ རྟེན་	54
རི་བ་ རྟེན་	72
རི་ལོ་དོ་ རྟེན་	74
རི་ རྟེན་	70
རི་ལངས་ རྟེན་	72
རི་ལ་བ་ རྟེན་	70

ལ

ལ

72, 73, 70, 74, 53, 57, 54, 52, 50, 72,
73, 70, 74, 77, 74, 70

अ अभि	50
अ'अ'दमा'गीस एके	12
अ'अस एके	10
अ'अस केचित्	12, 10
अ'सो'मास प्रभृति	14, 12
अमा बाहु	15
अमा कर	52
अमा'य दोस्	10
अमा'य प्रकोष्ठ	10
अमास असि	14
अमास	51
अ'उमा'सि'य'यि असङ्गत	12
अ'म'द'मा'यु यङ्गः	12
अस मार्ग	12
अस'सू' प्रतोली	10
अस	17, 10, 50, 55, 54, 17, 12, 10
अस कर्मे	55
अस'म'य' कर्मान्त	17
अ'सि सिन्दूर	10
अ'यि लवङ्ग	14

Words.

Page

ལུས་ བུ	੧੩, 57
ལུས་ མྱེན་	57, 70
ལུས་ བུ་	57
ལུས་ མྱེན་	57, 70
ལོག་	72
ལོག་ནས་ ལུ་	52
ལོག་པའི་ མིལ་	55
ལོང་ མཐོང་ (bristling)	70
ལོང་པ་ མཐོང་	70
ལོན་པའི་	੧੭
ལྷོང་ བུ	੧0
ལྷོང་པའི་ མཐོང་	੧0

੨੧

ལ་ བུ	57
ལས་ཆེན་ མཐོང་	52
ལིག་ བུ	70
ལིང་ བུ	੧੧
ལིང་	52, 57, 70, 70	
ལིན་པའི་ བུ (greater)	50

Words			Page
ཤེན་དུ་ཡང་ཡང་ ལྷུ་ལྷུ་	୪୭
ཤེན་དུ་ལྷུ་རིང་མ་ ལྷུ་ལྷུ་	୪୭
ཤུགས་ བེག	୪୯
ཤུགས་ གའ	୫୦, ୫୧
ཤུན་པ་ ལྷུ་	୭୮
ཤེལ་ ལྷུ་	୮୦
ཤེལ་པའི་ ལྷུ་	୮୦
ཤེས་ཀྱི་ ལྷུ་	୮୪
ཤེས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫
ཤེས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫
ཤེས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫

ས

ས་ ལྷུ་	୮୫
ས་ ལྷུ་	୮୫
ས་ ལྷུ་	୮୫
ས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫
ས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫, ୮୬
ས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫, ୮୬
ས་ལྷུ་ ལྷུ་	୮୫

ས་འོག་དག་ན་གནས	भृतलस्य	८३
ས་ཡི་སྤྱུམ	जातरूप	८८
སངས	७३
སང་པར	प्रबोध	७३
སིལ་སིལ་སྒྲ	क्याक्या	७३
སྒྲ	७८
སོངླེ	सिंह	८०
སོངླེའི་ཁྱི	सिंहासन	८०
སེམས	चेतस्	८५
སེམས་ཅན	सत्त्व	१३
སེར་སྒྲ	मात्सर्य	१८
སེལ་པར་བྱེད	अपहरसि	१७
སོ	दन्त	८७
སོ	दण्ड	७०
སོ་ཆོག་ས	कर्मान्त	७७
སོལ	धंसय	८७
སྒྲ་དུ་སེད་པ	असह्य	१७
སྒྲས	सुत	८१
སྒྲས་པོ	सुत	८०
སྒྲིད་པ	भव	८७

Words.				Page
श्रीरंयौ रक्षम्	६६
श्रुतं स रक्षा	६६
श्रीवा दह्ये	४७
श्रीवा'कवाश जन्तु	६८
श्रीवा'कवाश'इसाश'गु प्राणिनां	४६
श्रुतं	८७
श्रुतं'यत् भूयः	६७, ७७
श्रीवा'दयैर्	७७
वाशत् प्रहृत	६९
वाशत्'दयैर् उच्चैः	४६
वाशत्'हृवाश मन्त्र	६६
वाशत् भव	४८
वाशत्'य तृणा	७६
वाशत् व्यक्त	४७
वाशत् भास्वत्	७३
वाशत्'यै स्फुट	६३
वाशत्'घट स्फार	६८
वाशत्'घट स्फुट	६९
वाशत्'घुश प्रकटित	८४
वाशत्'श प्रकटा	८७

Words.

Words.				Page
मन्त्रि दह्ये	१७
मन्त्रिणाञ्ज ज्वलित	१४

५

कुक्षिनामुम हङ्गार	५१
कु अमर	७७
कु मरुत्	८३
कु सुर	१०१, ७७
कुर्त्तु देवी	५०
कुर्त्तु देवकन्या	७५
कुर्त्तुपद अतिरेक	८५
कुर्त्तु (together)	७८
कुर्त्तु विश्रान्त	५७
कुर्त्तु तत्पर	५९

७

कुर्त्तु अगुह	७८
कुर्त्तु कुवलय	५९, ७४
कुर्त्तु हला	७८

INDEX

OF

SANSKRIT WORDS WITH TIBETAN SYNONYMS.

अ

Words.					Page
अ ङ	१४
अंश कःपुन	१४
अंश कःपुन	१४, ३२
अंशलेष	३२
अक्षयकाञ्चन	२६
अक्षर यीमो	१४
अक्षि मीम	१६, २६, ३५
अक्षोभ्य	४०
अखिल स्त्रोम'मिद'उद	१६
अखिल स्त्रोम'मिद	१६
अगतिक	३०
अगद स्त्रोम	२६
अगदवर्गगुटिका	२६
अगुह ज'ग'रु	३७, ३८
अय म'रु (उ)	१६
अय म'रु	६

Words.					Page
अयवल्ली	१०
अथ झीग'प	७
अङ्ग यङ्ग'प	२८
अङ्ग लुग'	२६, ३८
अञ्च लो' (bristling)	३८
अञ्जलिपुट प्र'प'प'प'	१७
अटवी अ'प'प'	१६
अटवी क'प'प'प'	१६
अट्ट लो'प'प'	१६
अणिम	२२, ४५
अतिक्लामणी अ'प'प'प'प'प'	२६
अतिरेक ल'प'प'	४६
अदः र'प'प'	४६
अद्वयरूप	४४
अद्वितीय र'प'प'प'	७
अद्वैत	३७
अद्वैततत्त्व	३५, ४७
अधम प्र'प'	१४, १५
अधार्मिक	१३
अधिकतर क'प'प'	४३

Words.					Page
अधिमृत्ति	४३
अधिष्ठातृ	ཞེན་ཏེ	३८
अध्यवस्यन्	བརྩོན་པ་ས	२८
अध्येषणा	१२
अध्येषणा	१
अनतिचिर	ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་མ	१
अनन्त	མཐའ་ཡས	७२
अनवद्याङ्गी	३५
अनाथ	མགོན་མ་མཆིས་སོ	८
अनियत	མ་ངེས་པ	४८
अनियतेयत्त	འདི་ཅུམ་ཞེས་པར་མ་ངེས་པ	४८
अनुकम्पा	བརྟེན་པ	१०
अनुकरणाध्वनि	१७
अनुगम	२६
अनुबन्ध	གྱུན་ཆགས	२६
अनुबन्ध	རྗེས་འབྲེལ	२६, ३५
अनुभवति	ཉམས་སུ་སྤྱོད་བར་འགུར	३६
अनुराग	ཆགས་པ	३३
अनुरूप	རྗེས་སུ་འཆོམ་པ	२३
अनुस्मृत्य	རྗེས་བྲན་པ་ན	१८

Words.				Page
अनेक दुःख	२३
अनेक दुःख'दया	२४
अनेक दया	२३
अन्त सखे'व	१८
अन्त खे'द'मि'र	३५
अन्त क'द'मि'र	३६
अन्तः क'द'मी	१२, ४७
अन्तःकरण क'द'मी'मु'द'य	३७
अन्तःपुर त्रि'स'स्र'व	३१
अन्तरात्मा	३७
अन्तराल मि'द'स'द'य	४१
अन्त शु'भ	२४
अन्य मि'द'य	२८
अन्यकार सु'ख	८, २४
अन्यकार सु'ख'य	२१
अन्य मा'ज'क'द'य	१२
अन्ये मा'ज'क'ग्री'स	४३
अपहरति सो'म'य'द'मु'द'य	१३
अपि	१०
अपि उ'स'अ'द'	१४

Words.

Page

འཕྱི ཡང་	ཉ, ༩, ༡༩, ༣༡, ༨༩	
འཕྱི ཀྱང་	ལ, ༥, ༡༢, ༡༩, ༢༢	
འཕྱུར་མེད་	མཉ
འཕྱུར་མེད་ མ་སེལ་	༥
འཕྱུར་མེད་ རབ་དུ་མི་གསལ་	༥
འཕྱུར་མེད་ གཞོན་མེད་	༢༨
འཕྱུར་མེད་ སེལ་མེད་པ་	༢༨
འཕྱུར་མེད་ ཐོབ་པར་མ་གཏུག་པ་	༢༩
འབུམ་ རོན་མེད་མ་	༢༨
འབུམ་ མི་མཁས་པ་	༨༩
འབུམ་ པད་	༢༨
འབྱི རྒྱ་གཞིར་	༡༩
འབྱི གྱུ་མཚོ་	༨༩
འཕྱུར་མེད་	༩
འབྱི ཡ་	༡༩
འབྱི་ཞུ་	༢༠
འབྱི་མཁའ་	༡༩, ༢༠
འབྱི་མཁའ་ མཚོན་པར་	༡༢
འབྱི་མཁའ་ མཚོན་པར་བཞུགས་	༡, ༨
འབྱི་མཁའ་ མཚོན་པར་རོན་གཞིར་	༩

Words.

Page

अभ्यर्थ्य	གཤམ་པ་བདག་པས	25
अभ्यर्थ्य	དོན་དུ་གཉེར་ན	25
अभ्यास	གོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད	26
अभ्युपैति	ཁས་ལེན	26
अभ्र	སྒྲིན	27
अमन्दच्छट	ཟེར་མ་དང་ལྡན	30
अमर	ལྷ	36
अमल	རྫི་མེད	37
अमोघ	དོན་མེད	40
अन्धः	རྩ	17, 33, 49
अयं	འདི་ནི	47
अरति	མི་དག	10
अरति	མི་དགའ	12
अरतिभू	13
अरि	དག	24
अरि	དག་པོ	24
अरुण	ཉི་ཁོན	33
अरूपधातु	42
अर्क	ཉི་མ	1, 34
अर्थ	དོན	1, 18, 24, 46

Words.				Page
अथीं नैक'वाउरे'व	२८
अर्हति देस'व	१२
अलकक झुवाउं	१
अलङ्कार शुभ	२७
अलङ्कृत वशुभ	३२
अलि सुद'व	२१
अवतंस शुभ	३६
अवतंस शुभ'मि'स'सक'न	३६
अवति झुं'मु'न	३८
अवपात	२६
अवयव क'उ'न	४८
अवलोकितेश्वर	४५, ४६
अवश्यम् न'नै'स'म	७
अविद्या	१५
अविरल शुभ'रु	३८
अशेष न'सु'स	४२
अश्व ५	३२
अष्टमहाभय	४, १५, २४
अष्टमहासिद्धि	३३
असह्यत् न'न'उ'म'स'न'प'नि...	५

Words.

Page

असत् दम'प'म'यिन्	६
असह्य श्रु'तु'भेद'प	१२
असह्य चञ्चे'ल्ल'म'भेद	१२
असि र'म'ग्री	१६
असि ल'म'ग्री	१३
अस्मि सि'व'ल'म'ग्री	१३
अस्य प्र'म'ग्री	२०, २६
अहं द'भेद	१०
अहं द'म'ग्री	७
अहार्थ सि'द'भेद'म'ग्री	४१
अहार्थचर्थ सि'द'भेद'म'ग्री'भेद	४१
अहो ग्री'म'ग्री	७
अज्ञाय भु'द	४८

आ

आकृति म'द'भेद'म'ग्री'भेद	२१
आकृति द'भेद'म'ग्री'भेद	२१
आकृत्य द'म'ग्री	२०
आक्रन्द क'द'भेद	१२, १६
आक्रान्त म'द'भेद	३५
आक्रामि प्र'म'ग्री	४२

आचार श्रुति	२६
आज्ञा वगा	३८
आटोप (?) ऋक् (?)	१
आडम्बर ऊँचा	२३
आतपत्र मातृवा	२८
आतिथेय	३४
आत्मभरि वदमाँद-माँ	३०, ३२
आत्मा वदमा	२१
आत्मोपज्ञ वदमाँद-लमा वले	१०
आनन्द गुण-वगा	४७
आपद् यो-स	१, ४
आपित्सु अँ-व-दँ	२०
आपित्सु ऋ-व-दँ	२०
आपूर्यमाण अ-व-दँ-यि-	३६
आप्त श्रुति	४८
आवद्धप्रणाम वदु-वृ	१७
आत्मा वेद	४३
आभोग श्रुति-वगा	४२, ४३
आमुक्ति श्रुति-वदि-व-दु	४८, ४९
आम्नाय ऋ-व-गा	२७, २८

Words.				Page
आयत यन्त्र	२६
आयत द्वात्रिंशद्	३५
आयतान् यन्त्राणां द्वात्रिंशद्	२६
आयाति अग्रे	८
आयुः कः	२८
आरम्भ कुरु	२३
आरम्भ कुरुष्व	५
आरात् श्रुतं कुरु	२०
आराध्य वक्ष्ये वक्ष्ये	२८
आर्त्तः	१०
आर्थः अर्थः	४८
आर्थतया	४९
आर्था अर्थः	१, ४, २२
आर्थः अर्थः	१
आलम्बि वक्ष्ये	१८
आलीढ गणनां श्रुतं	४०
आलोचकास्तौ	२०
आलोकः वक्ष्ये	५
आलोकः श्रुतं	१
आवर्त्तः अग्रे	२१, ३८

Words.

Page

आवर्त्त अविम'वर्त्त	३७
आवहन्ति त्रु'व'र'व'सु'र	२४
आवृत्त अवि'व'र	२०
आवृत्त त्रु'व'र'व'सु'र	३१
आवृत्त त्रु'व'र'व'सु'र	१७
आशा दे'व	५
आसक्त कर्मा'स	२६
आसन सि	२७
आसनगत व'व'व'र'व'सु'र	३६
आस्ताल व'व'व'र'व'सु'र	४१
आस्य म	२०
आस्ताद सु'र	४८
आस्तमान व'व'व'र'व'सु'र	१८

इ

इति त्रु'व'र	१०
इति दे'व'र	१२
इन्दीवर	३५
इन्द्र दे'व'र	४०, ४२
इन्द्रनील म'व'र'व'सु'र	३३, ४३
इम म'व'र'व'सु'र	२०

Words.

Page

इयत्ता २५'३५'३५'५	४८
इव वल्लि (as it were)	४६
इव वल्लि (like)	४६
इव वल्लि ३	१४

इ

इच्छित वल्लि	१६
इच्छित वल्लि	४८
इच्छित वल्लि	३१

उ

उय वल्लि	४१
उयै: वल्लि	१२
उच्छित वल्लि	४०
उच्छित वल्लि	१७
उच्छित वल्लि	२२
उच्छित वल्लि	४१
उच्छित वल्लि	२३, २४
उच्छित वल्लि	४१
उच्छित वल्लि	३७
उच्छित वल्लि	२०
उच्छित वल्लि	२२

Words.

Page

उत्क्षिप्त गुरु-वस्त्रोद-हित	१६
उत्क्षिप्त वस्त्रोद-हित	१६
उत्खात वस्त्रोद-हित	३१
उत्खात वस्त्रोद-हित	३१
उत्तम रस-वस्त्र	३७
उत्तमाङ्ग यन्त्र-वस्त्रोद-हित	१
उत्ताल रस-वस्त्र	४१
उत्तीर्णते रस-वस्त्र-वस्त्र	१६
उत्तुङ्ग रस-वस्त्र	१८
उत्तुङ्ग रस-वस्त्र	३८
उत्तुङ्ग रस-वस्त्र	१७
उत्तुङ्ग रस-वस्त्र	१६
उदक रस-वस्त्र	३७
उदयगिरि	४०
उदर रस-वस्त्र	३५
उद्गम	४३
उद्गमगत रस-वस्त्र	४२
उद्गीत रस-वस्त्र	१७
उद्गीर्ण रस-वस्त्र	४६
उद्गीर्ण रस-वस्त्र	४१

Words.				Page
उद्घाटित क्ख'प'स'स'...	२८
उद्घाम र'व'गु'स'...	३८
उद्घत क'व'स'उ'...	२६
उद्घत'र' र'व'दु'ग'स'प'...	३५
उद्घार्थ' व'दु'स'...	२४
उद्घृत' स'प'र'स'...	३६
उद्घृत' ग'र'प'...	२८
उद्घट' क'र'...	२२, ४२
उद्घव' र'प'...	१७
उद्घव' र'व'...	१७
उद्घासित' स'...	३८
उद्घुषण' ग'...	३८
उद्घान्त' र'व'...	१६
उद्घान्त' ग'र'...	१६
उद्घान' क'...	३६
उद्घाज'त' प'...	३६
उद्घगत' र'...	७
उद्घगू'र' व'...	२२
उद्घगू'र' क'...	२२
उद्घचार' क'...	३३

Words.				Page
उपचित	བསམས་པ་	२६
उपज्ञ	११
उपठौकित	२८
उपदेश	ཉིང་བསྟན་དག	४७
उपधा	ཉི་བར་བཞག་པ་	४३, ४४
उपमा	२७
उपरि	མགོ་ལ	२०
उपरि	མྱིང་དུ	२०
उपल	རྫོང་	४३
उपविष्ट	འདུག་ཅིང་	१८
उपसेवा	ཉི་བར་བདེན་པ་	२६
उपहृत	२८
उपहृत	གནང་བ་	२७
उपाख्य	ཞེས་ཀྱ	४८
उपागति	३०
उपात्त	ཉིང་བླངས་	२६
उपात्त	རབ་བསྐྱབས་	२६
उपाधि	४४
उपाध्याय	२८
उपाय	ཐབས་	२६, ३०

ओ

Words.				Page
ओघ ङ्गण	१०, ४८
ओष्ठ ण	२२

क

कच्छ कृष्णद्वीप	८
कट अमल	१८
कट अमल'प	१८
कटक र्स	१८
कटक पा'प'पु	१८
कटक	१६, २३
कटकभट मञ्जि'रस (?)	२२
कटाक्ष कुर'सि'प	१६
कटि' स्नेह	२८
कटितटी	२६
कटु दम'पे	२२
कणिकांश	४५
कण्ठ मन्त्रि'न	२२
कण्ठचन्द्रक	३३
कथं हि'पु'र	१३

Words.				Page
कनक वासरे	३६
कन्दर्प अर्द्ध	३७
कफोणि	३८
कमलिनौ पुन	३६
कर प्रथ	१
कर अर्द्ध	८
कर अथ	१६
करभ हर्ष	१४
करवच् अर्द्ध	८
कराल पुनर्ष	१७
करिन् अर्द्ध	३८
करणा पुनर्ष	७, ४७
कर्पट अर्द्ध	२८, २६
कर्पर अर्द्ध	२८, २६
कर्पर अर्द्ध	२८
कर्पूर वासुर	३७, ३८
कर्म्म अथ	२३, ३०
कर्म्मन्ति अथ	२६, ३०
कर्म्मन्ति अर्द्ध	२६
कला अर्द्ध	२७, ४७

Words.				Page
काले के	२५
काश्मीर	२
काश्मीरिक	५०
किं उ	१२
किं नम'उद'	१३
किं किं उ'न'उ	५
किञ्जल्क उ'दु	३६
किन्तु देव'गुद'	४६
किरण दे'न'उ	२३, २४, ३६, ४१	
किरण दे'न'म'उ	३२
किरण नम'न (red)	४३
किरीट	३६
कौनाथ न'पैक'ई	२१, २२
कुच कु'म	३७, ३८
कुटिल सि'म	१६
कुन्ताघात	२०
कुम्भस्थल	१६
कुवलय कु'न'म	२१, ३५
कुम्भ म'द	२०
कुण म'ई'द'	१०

Words.

Page

कुल मर्दन्तमा

... ..

४७

कुशलमूल

... ..

१३

कुसुम मेर्मा

... ..

१

कुहर सुभा

... ..

२६

कुहर क्षिप्य

... ..

३७

कूल दैमा

... ..

८

कूलकाच्छ ...

... ..

९

कृत गुण

... ..

५, ४७

कृत गुणमिद

... ..

२३

कृत्वा मयिदयस

... ..

३६

कृपण मयिदय

... ..

२६, ३०

कृपा क्षिद्वे

... ..

१३

कृपीट ...

... ..

४१

कृषि ...

... ..

१०

कश्चित् मयस

... ..

४२, ४३

कलि ठठ

... ..

४१

केश ठठ

... ..

२२

केश ठठ

... ..

२२

कोटि ठे

... ..

१८, ४०

कोटी मुय

... ..

३६

Words.				Page
कोट्ट ईद	१८
कोट्ट नामर	१८
कोट्टाङ्गस्थान	१९
कोलाहल क्षोभास'प'र'पु'न'प	४१
कोष मर्दे	३२
कोषभट् मर्दे'द'र्दे	३२, ३३
कोष्ठक	३१
क्रम रिस'प	२३
क्रम मर्क	४०
क्रमात् रिस	१४
क्रमात् रिस'प'र	१४
क्रिमि	२६
क्रीडन्ति उ'वर'द'गु'र	३७
क्रीडा उ'	३७
क्रीडा उ'द'प'र	३३
क्रीडापुष्करिणी	३६
क्रुध्यन् प्रो'स'दे	३०
क्रोध प्रो'प	६
क्रोध सुमा'प'सु'प	१०
क्रोध उ'र'म'दे'स	१०

Words.				Page
क्षणं क्षणं	१४
क्षणेन क्षणं	१७
क्षतं क्षणं	५
क्षतं क्षणं	२६, ३०
क्षतनयनं क्षणं	५
क्षान्ति	१०
क्षाम क्षणं	२२
क्षीरं क्षणं	४३
क्षुधं क्षणं	२२
क्षुब्धं क्षणं	४३
क्षोद क्षणं	३७, ३८
क्षोद क्षणं	४३

ख

खण्डं क	४१
खिन्नं क्षणं	५
खिन्नं क्षणं	२६
खिन्नं क्षणं	५
खुर क्षणं	३१
खुर क्षणं	६

ग

Words.				Page
गगन सागर	१७
गगन कस'सागर	१७, ४२
गण कौशल	४४
गणना बबुल'व	२१
गणना बबुल'के	४४
गत गङ्ग'व	३७
गतग्राम	१८
गति अग्र'व	५, ६
गतिगमन अग्र'गुल'अग्र'व	५
गतिगमन अग्र'व'अ'गुल'	५
गद धौ'की	२६
गङ्ग'गद धौ'की	१७
गन्ध द्वि	३७
गन्धर्व द्वि'	४२, ४३
गर्जत् कल'के'अ'अ'गुल'	२४
गर्जत् कल'के'अ'अ'गुल'	२४
गर्भ सि'स	१७
गर्भ क'	१७
गर्भ क'	८

Words.				Page
गल मयिर्क	३२
गलरचका	३३
गिह् कौमा	३८
गिरौष्ट	५०
गीर्वाण कौममद	३८, ३९
गुटिका रीत्यु	२६
गुण यिर्क	२१, ३२, ४४, ४७, ४८	
गुणौध यिर्क कौमम	४८
गुह ब्रिम	२७, २८
गुहा सुमा	८
गृह प्रिम	१७
गृह मरुप्रिम	३१
गेह मरुप	८
गोष्ठ कौमम	२७, २८
ग्रन्थि मरुप	२२
ग्रह मरुप	७
ग्रह मरुप (मरुप?)	१९
ग्रहण मरुप	७
ग्रामणी मरुप	३८, ३९
ग्लान कप	१३

घ

Words				Page
घन मादसस	२८
घन झीमा'झ' (thick)	४७
घनकरणे पुमास'हेस'झीमा'झ'	४७

च

च ५८'	१३, २४, ४३
च ५८'	१४
च ८४	१३
चक्रा ८५८'८५	३२
चक्रा ८५८'८५ (assemblage)	४२
चच्चव् मा'८५'८५	२२
चटव् मा'८५'८५	१६
चतुर्दोप	३३
चतुर्दोपक	४३
चतुमारि	४१
चन्दन उ'८५'८५	३३
चन्दनाद्रि	३४
चन्द्रक	३३
चन्द्रातप	३६
चन्द्रार्क ८५'८५	५

Words.

Page

चर माये	४२
चरण वनस	२२, ४८
चरण गेद	३५
चर्या झुन	४१
चलत् माये बिद	१६
चलत् दमाय द	२६
चामर द'अव	२८
चामीकर मासिर	२६
चारु	१
चाळीं रव'मईस	२८
चित्र द'मळर (wonderful)	४२
चित्र झु (image)	४२
चिन्ता वसम'द	१६
चिन्तामणि	२
चिर युक्'रिस	३६
चिह्न द'वास	४८
चीवर	२
चुम्बि झुन	३२
चूडा माहुमा	१, ३६
चूर्णवासस्	३८

Words.

Page

चेट गोमिथ	२२, २३
चेट गुणमिथ	२२
चेतस् शिखर	४४

छ

छटा रे	३७
छमन्	२४
छेद क	३०

ज

जगत् अश्वि	७
जगति अश्वि-दमा	४७
जगध रे	२६
जन क्षिप	२६, ३०
जननी धूम	२६
जननी धूम-मार्ति	१२
जनयितुं पुत्र	१२
जनित क्षर	१८
जनित वक्षि	४४
जन्तु क्षिप-कमल	२६
जन्म क्षिप	२६
जन्मभाज क्षिप-व-वर्द्ध	४०

Words.				Page
जल कु	१६
जलक्रीड़ा	३७
जलद कु'द्वेक	१७
जव पुमस	१७
जात अमुर'किं	३१
जात अक्षे	३६
जातरूप सा'ये'सुम	२६
जातु क्क'अद	६
जायते अमुर	२६
जिनरक्षित	१, ५०
जीमूत ऊर'क्षि	२४, २५
ज्ञात ऐश'त्रि	४६
ज्ञातार्थ ऐ'ऐश'त्रि	४६
ज्ञान ऐ'ऐश	४४, ४७
ज्ञेय ऐश'सु	४४
ज्वर मा'द'व	१२, १३, ४४, ४५
ज्वलन अव'सुद	१७
ज्वलित वसु'मास	१०
ज्वलित अव'र	१०
ज्वाला रव'अव'र	१७

Words.	ड			Page
डमरुक उद-देउ	४१
	त			
तक्षक	४१
तट दैस	१६
तटी दैस	२८
तत्त्व दे-छेद	३७, ४४
तत्पर छु-द-क-प	२१
तत्पर छेद-छेद	२१
तत्परात्मा छेद-वदना-छु-दे-प	२१
तत्परात्मा छेद-छेद-वदना	२१
तथा दे-वर्जित	४३
तथागत	४३
तथापि दे-छु-द-क-प	७
तथापि दे-छु-द-क-प	७
तथा वदेक-वदि	३३
तथा-कथा वदेक-वदना-क	१३, १४
तद् दे	४४, ४६
तद् दे-वदना	७
तद् दे-छु-द-क-प	१३

Words.				Page
तद् देवि	१४
तदर्थं देवि देवैः	१४
तत्रु श्रुत्वा	५, १०, १८
तन्त्रं श्रुत्वा	२४
तन्त्री प्रमाद	२४
तरं प्रोक्तु (greater)	४३
तरं वदन्त्यानि	४६
तस्या मासः	३५
तर्पणं च	२८, २९
तल मध्व	४८
तव प्रे	१
तव प्रे	७
तव प्रे	२१, ४७
तस्य देवि	१०
तां प्रे	२७
तां दे	४८
तां देव	२२
ताम् दम	१
तारणी श्लोम	१०
तारा श्लोम	१, २२, ४८

Words.

Page

तारिणी स्त्रियां	२, ४, ५०
ताल योमाङ्ग	४१
तावक	४४
तावत् द्वेष्टे	१०
तिग्मांश्च द्वेष्ट	७
तिग्मांश्च द्वेष्टे	७
तीक्ष्ण क्विप्	२०
तीर अन्तः	१६
तीर्थ	२७
तीव्र द्वेष्टे	४४
तुरग द्वेष्टे	३१
तुलित अन्तः	१८
तुल्यकालं तुल्यमात्रेण	१४
तुल्यकालं तुल्यमात्रेण	१४
तुल्यं तुल्यं तुल्यमात्रेण	३५, ३७
तुल्यं (= दत्ततुल्यं) तुल्यमात्रेण	३६
द्वेष्ट स्त्रियां	२२
द्वेष्टा	१५
द्वेष्टन्तं स्त्रियां	८
ते द्वेष्टे	६

Words.				Page
ते त्रि	१६
तेन दे-यिष	४८
त्यक्ता दे-य	१३
त्यजति माहे-य-अगु	२२
त्यजति श्रे-य-अगु	२२
त्रस्यन् क्षमा-श्च	२०
त्रि मासु	३६
त्रिगण्ड	२५
त्रिजगद्	११
त्रिदशालय	३६
त्रिभव	४
त्रिमदमद श्रे-य-अगु	२४, २५
त्रिलोक दे-य-अगु	३६
त्रिलोक्य दे-य-अगु	६, ४२
त्वं त्रि-गुण	४६
त्वं त्रि	६
त्वक्-प्र-य	३७
त्वक्-य	२६
त्वक्तः त्रि-य	१२
त्वद् त्रि	२५, ३६, ३७, ३८, ४७, ४८

Words.

Page

दर्पं द्रुमास	१६
दर्पं द्रुमास'य	३७
दल वदमास'य	४३
दलित वउमास	४३
दण्डन र्श	२८
दण्डभूमिश्चर	४५
दस्यु ऊँसा'गुञ्ज	१६
दह्यो वस्ये	१२
दह्यो श्रेया	१२
दान कुँसा'य	१८
दाननिर्भरिणी	२५
दाम व्रमा'य	३८
दामदोला	३६
दारुण क्षि'त्र	४१
दास	२३
दास्य व्रज	१६
दिक् द्रुमास	३२, ४२
दिक्चक्र द्रुमास'ऊँसास	४२
दिग्धार्थं दैव'भुञ्ज	२०
दिनमणि	४०

दिवस ११३	८
दिवस ११४	८
दीन दमक'प'र	१४
दीप ११५	४४
दुःख क्षुमा'व'ह'य	५, ६०, ३१, ४४, ४६	
दुःखी क्षुमा'व'ह'य'द'क'प'र	७, ४६
दुःखिष्ठ १२५	२२
दुग्ध १२६ (lustre)	४३
दुरन्त म'प'र'म'दे	२२
दुरित क्षिमा'प'र	२४
दुर्मग क्षमा'प'र	५
दुर्लभ क्षमा'प'र'द'क'प'र	५
दुर्विदग्ध क्षमा'प'र'द'क'प'र	७
दुर्विदग्ध क्षमा'प'र'द'क'प'र	७
दुष्कृतं १२७	७
दूरात् ३८	३०
दृष्ट म'प'र'द'क'प'र	४७
दृष्टि क्षुमा'प'र'द'क'प'र	३८
दृष्टि क्षमा'प'र'द'क'प'र	४७
देवकन्या १२८	३५

Words.

Page

देवी ह्यो	१६
देहि सुधनुर्गर्भो	४७
दैव शोऽस	२६, ३०
दैव अशु	२६
दोना त्रिमास	१८, ३८
दोष श्लेष्	१४
दोस् अमा'य	३८
दोस् शुभा	४१
द्योतायमान सव'अशु'भ'र'सव'मासाय	२४
द्योतायमान अशु'भ'रि	२४
द्रुम शेर'मा (?)	३६
द्विप मा'श्रि'स'अशु'भ'	१८, २८
द्विरेफ सु'भ'	३५
द्विषत् द'मा'यो	२५
द्विष्ट शू'भ'	४१
द्वीप श्रु'भ'	८, ६
द्वेष श्रे'शू'भ'	१८

ध

घत्ते अ'श्ले'ष'भ'र'अशु'भ'	२१, २८
घन क'र	२७

Words.				Page
धनविहारा	३४
धरा देविका	१
धर्मकाय	४२
धर्माकार	१
धवल दगद	४३
धात्री धुम	८
धाम देवदेव	४२
धाम पालि	१६
धारणीमन्त्र	३३
धारा धुव	२४
धिक् क्षन्	७, ८
धिगधिक् क्षन् क्षन् पालिनाम्ने	८
धी क्षि	१०
धूम दुःख	१७, २१
धूलि दुःख	२८
धूली दुःख	३६
दृढ मन्द	१०
दृढ मर्द	१०
धौत दगुम	२०
ध्वंसय क्षोभ	४७

ज्जान्तं कुण्ड

...

...

...

७, ४७

न

न क्ष

...

...

...

१४

न क्षी

...

...

...

२७

न क्षे

...

...

...

६

न क्षेत्त

...

...

...

१२

नख क्षेत्त

...

...

...

२०

नदति क्षेत्त

...

...

...

१२

नदी क्षेत्त

...

...

...

२४

ननु क्षेत्त

...

...

...

७

ननु क्षेत्त

...

...

...

७

नन्दन क्षेत्त

...

...

...

३६

नमः क्षेत्त

...

...

...

१

नमत् क्षेत्त

...

...

...

३८

नयन क्षेत्त

...

...

...

५

नर क्षेत्त

...

...

...

१६, ४२

नरद क्षेत्त

...

...

...

३७

नलद

...

...

...

३८

नव क्षेत्त

...

...

...

१

नाम क्षेत्त

...

...

...

४२, ४३

Words.				Page
नाडी कुं	२६
नाथोक्त्य सप्तोक्त्युत्पत्ति	८
नाद क्ष	१२, ३५
नाम सिद्ध	१३
नाम सत्त्व	१३, १६
नाम्ना	१४
नायिका	२८
निकार कर्मस्य	२६
निचय कर्मस्य	२४
विज्जा पाणि	३१
निधि पाणि	२६
निबद्ध सत्त्वस्युत्पत्ति	५
निधतवेदनीय	३०
नियुक्ते क्षोभ्यस्युत्पत्ति	१६
निर्धन कर्मस्य	२६
निर्माणा क्षुब्धस्य	२३, ४२, ४३
निर्माणाकाय	४०, ४२, ४३
निर्वान्त अष्टोक्त्यस्य	२६, ३०
निर्वान्त अष्टोक्त्यस्य	२६
निर्विशेष सुप्रमाणस्य	७

Words.

Page

निवसन गोक्ष	३०
निष्कृषित	२७
निष्पत् २२२	२४
निष्पन्द मायो'व'से'उ'द'	१६
निष्पन्द मायो'से	१६
निष्पन्दीभूत	३०
नील श्रु	४३
नुति व'श्रु'द'प	१, १२
नुतिपर व'श्रु'द'प	१६
नूपुर	३५
नृप शि'व'द'मा	२७
नेपथ्य ठस	२३
नौका सु	१६
न्याय	६

प

पटतर क्रु'स'प	३६
पथ्य स'क'प	१३
पद ऊँमा	१२, १४
पद मा'क'स	१६
पद ग'द'प	१६

Words.			Page
पयोधर	३८
पर पाञ्च	५, ६, २८
परगति पाञ्चग्राह्योऽयं	६
परिणत प्येनसंस्तुञ्जीयं	३७
परिणाह	४३
परिभव त्रिपाञ्च	१०
परिमलामोदं	३५
परिसमाप्त सार्द्धं पाञ्चमासो	४८
परुषं कुर्वते	१०
परेभ्यः पाञ्चभ्यः	५
परेषां पाञ्चदशकृत्	१२
पर्याय कृत्पाञ्चदश	२६
पवित्रं दश	४७
पवित्रीकृतं दशपदं	४७
पश्यन् सार्द्धं पाञ्च	१२
पश्यन्ति सार्द्धं	४१
पातं प्येनं	३८
पातालं प्येनं	१०
पात्रं कुण्डं	२, २७
पादं पञ्च	१७, २६, ४०

Words.

Page

पादौ भवस'दम	१
पाप क्षीमा	५, २६
पाप क्षीमा'प	१३, २१
पापहन्त्री क्षीमा'द्वैत'स	५
पापी क्षीमा'उत्त	१३
पारि क्षीमा'प	३६
पारिजात क्षीमा'प'द्वैत'स	३५, ३६
पाश भवस	२१, २२
पाश भवस'प	२२
पाशजला	३६
पिता प	६
पिनष्टि पु'स'र'क्षीमा	२५
पुट क्षुद्र	१
पुण्डरीक पद्म'द'ग'र'प	२६
पुण्य वसिष्ठ'क'स'स	२६, ३७, ४८
पुण्याह व'ग'प'स	४८
पुत्र पु	६
पुनः प'द'	१२
पुनः पु'द'	३६
पुनः पु'द'पु'द'	२८

Words.				Page
पुनः सन्तु	२८, ४६
पुष्टि कृत्वा	४७
पूजा सहेतु	१४
पूत द्वागु	३८
पूति रुद्र	२६
पूय क्वा	२६
पूर द्वागु	२१
पूर क्वा	२१
पूर्य सिद्ध	३२
पूर्यमाण कृत्वा	१८
पूर्यमाण द्वागु	१८
पृथग्जन	४२
पृथु के	१८
प्रकटा वासना	४७
प्रकटित वासनागु	४४
प्रकोष्ठ द्वागु	३८, ३९
प्रखर द्वागु	२०
प्रजा कृत्वा	४७
प्रज्ञादृष्टि	१५
प्रणय	३०

Words,

Page

प्रणयविनिमय	ཤུད་པ་རྣམས་སྤོང་པ	२६
प्रणयविनिमय	དབང་པོ་གསོལ	२६
प्रणिधि	སྤོན་ལམ	१०, ११
प्रतपति	རབ་དུ་བཞིན	७
प्रतपति	བཞིན་ཅིང་	७
प्रति	ལྷ་པོ་	१८
प्रतिग्रज	གླང་ཆེན་ལྷ་པོ་	१८
प्रतिज्ञा	དམ་བཅས	१०
प्रतिदिवस	ཉི་མ་སོ་སོར	६
प्रतिनिधि	མཚུངས་པ	२६
प्रतोलौ		६
प्रतोलौ	ལམ་སྤང་	८
प्रत्याचष्टे	ལྷོག་ཕྱད	१८
प्रत्येकबुद्ध		४५
प्रथम	དང་པོར	४६
प्रथमतर	ནངས་ཀྱིས་དང་པོར	४६
प्रदिंषत्	རབ་གཏོན	२८, २९
प्रबल	རབ་མཆོག་ལྷན་པ	२५
प्रबोध	སང་པར	३१
प्रभाव	མཐུ	३७

Words.			Page
प्रभृति अर्थात्	१४, ४२
प्रमद क्रियायां	४१
प्रमद वार्ता	४१
प्रमाण	४५
प्रमाणपुस्तक	४५
प्रमाणात् अर्थात्	४८
प्रयुक्त रस-वस्तु	६
प्रवचन	२
प्रवर अर्थात्	१
प्रवीण क्रियायां	३६
प्रवृत्ता अर्थात्	७
प्रवृत्ता रस-वस्तु	७
प्रसक्त रस-वस्तु	२६
प्रसक्त क्रियायां	२६
प्रसभ्य अर्थात्	२५
प्रसाद वार्ता	३२
प्रस्थानचिह्न	११
प्रहत वार्ता	१६
प्रहत वार्ता	१६
प्रहत वार्ता	१६

Words.

Page

प्रहरण अर्द्धक २३, २४, ४१
प्रहार वस्तु १६
प्रहार वस्तुस्य २०
प्रहृष्ट स्वतुदमादय १८
प्राक् प्रम २६
प्राणिनां शोभाकमलकमलशृ १०
प्राप्त क्रिय १२
प्राप्त प्रोच १२
प्राप्तवन्ति प्रोचयन्मन्त्र २६
प्राप्य प्रोचय २७
प्रार्थना देवमार्ति ६, १२
प्रार्थयन्ते देवमार्ति ३५
प्राप्त मन्द १६
प्राप्तप्रहार २०
प्रेक्षस्वरूप १८
प्रेत मित २४
प्रेष्य २३
प्रेष्यीभूय ३०
प्रीत मन्द २४
प्रीत मन्त्रस्य २४

Words.

Page

प्रोद्यत् रवः अग्राह्य	१७
प्रोद्यत् रवः मास	३६
प्रोद्यद्वात अह्नः	३६
प्रौढ वदन्धर	४०
प्रौढ ईदसः नृपाय	१६

फ

फणा मादेदसः	४१
फणिन् मादेदसः उक्	२१, ४१
फल अग्रस	२६
फल अग्रसः सु	६, ४८
फलार सुदन्त	२१
फलारपूर	२२
फूत्तति	२२

ब

बद्ध मादेदसः पी-	२४
बन्ध मादेद	२२, ३०
बन्ध मादेदः अदुक्	४६
बन्ध ईदः मीद	१४
बल सुदन्त	२५
बल्लवन्ति	२६

Words.

Page

वज्रशः अक्षमन्दमादु

...

...

...

६

बाल अक्षरग

...

...

...

१, ३६

बालार्क

...

...

...

१, ४०, ५०

बाज अम

...

...

...

१२

बुद्ध

...

...

...

५०

बुध भाषा

...

...

...

४६

बोधचित्त

...

...

...

११

बोधिसत्त्व

...

...

...

४५

बोधिसत्त्वदेशीय

...

...

...

२

ब्रह्म कन्द

...

...

...

४०

ब्रह्मा कन्द

...

...

...

४२

अ

भक्ति गुण

...

...

...

२६

भक्ति गुण'य

...

...

...

१, १३, २६, ४४

भक्ति गुणैक

...

...

...

२६

भक्त्या गुण'य

...

...

...

१

भगवति चर्म्म'द्वय

...

...

...

८

भगवती चर्म्म'द्वय'द्वय

...

...

...

३२

भट

...

...

...

२३

भट्टारिका

...

...

...

४६

Words.				Page
भद्रघट	४६
भय रङ्गिणस्य	४०
भर स्र	३८, ४०
भर्त्समान श्रुत्वा	३०
भर्त्समान दत्तुं श्रुत्वा	३०
भर्त्तुं	२२
भव श्रुत्वा	४०
भवति	४०
भवती	८
भवभय	४०
भवश्म	६
भाग्य क्षयः	८
भाङ्गागाराध्य	३३
भार स्र	१३
भार्या कृतः	३०
भाव दत्तः	४२
भावुक	४२
भावमान दत्तः	४०
भास्व	३२
भास्व	३२

Words.			Page
भिच्	२
भिन्न क्मा	१६
भिषक् स्त्र्यन्	१३, १४
भीत अङ्गिणन्	२२
भ्रम चतु	१
भ्रज द्युन्	२५
भ्रज भुङ्क्ते (enjoyer)	४४
भू स	४२
भू सन्निधि	१२, २०
भू द्युन्	१२
भूतल सन्निधि	४२
भूतलस्य सन्निधि	४२
भूमि स	२६
भूयः प्रीति	२६
भूयः सन्	५
भूयः स्त्र्यन्	२१, २६
भूयन्तर प्रीति	१२
भूषा सन्निधि	२७
भृगुटि प्रीति	१६, २०
भृगु अङ्गि	३२

Words.				Page
भेद वस्तुत्व	२२
भेदात् वस्तुत्व	४३
भैक्ष्य श्रुतं	२७, २८
भैक्ष्य श्रुतं	२७, २८
भैक्ष्य श्रुतं	२७, २८
भोग्य श्रुतं	४८
अम	३८
अमित वस्तुत्व	१६
आन्त वस्तुत्व	१७
अ वस्तुत्व	१८
अ वस्तुत्व	२२

म

मम वस्तुत्व	१०
मञ्जरी	१०
मञ्जरी वस्तुत्व	२५
मठ वस्तुत्व	१४
मठ वस्तुत्व	१४
मणि वस्तुत्व	१, ८, ३२, ३३
मत्त वस्तुत्व	२०, २१

Words.				Page
मद वमलने	४१
मद वृमलन'प	४१
मद वृमल	३५
मद वृमल'प	२८
मदनदी	२५
मधु री (?)	३६
मधुर वमलन (?)	३६
मधुर वमल'प	४८
मधु वमल'प	७
मनस् वमल	१५, ४७
मन्त वमल'प	२४
मन्द वमल'प	१६
मन्द वमल	८, १६
मन्दभाग्य वमल'प	८
मन्दाकिनी वमल'प	३७
मन्दार वमल'प	३५
मन्मथदर्प	३५
मम वमल'प	१४
मया वमल'प	४८
मयि वमल'प	१३

Words.				Page
मयि वदमा	१०
मयि सिं वी	४७
मयूख देव देव	३२
मरिच्यत् अके वर अगुरु	१३
मरुत् हु	४२, ४३
मर्यादाभूमि	१६
मलय	३४
महतौ केव	१३
महा के	६
महा केव	४१
महाकेलि	४२
महाभय	४, १५, २४
महाव्याधि	२५
महासिद्धि	३३
मही स	३८
मही स मलि	२५, ४८
मां वदमा	८
मांस भ्रमस	२६
मांसी	३८
माता म	६

Words.				Page
मात्र उर्य	४७
मात्सर्य शेरङ्ग	१४, १५
मादृश वदमाद	७, ४४
माद्यत् त्रुंश	३५
माद्युर्थ (= मधुरम्) श्रुत'पर	३६
मान द'क्रुप	१४
मानसेन्द्रिय	३७
माया श्रु	१४, १५
माया श्रु'म	२३
मायाजाल	४०
मार	४१, ४८
मार्ग पक्ष	७
माला श्रु'म	१८, २१, ३६
मित्र व'पेक्ष'मात्रेक	४८
मिथ्या प'प'मा'प'मि	२३
मिथ्या व'देक'म'म'प'मि	२३
मुकुट उर्य'पर	१७
मुख कु	२०
मुख कु'म	३१
मुख कु'म	२६

Words.				Page
मुख्य गर्तें	३२
मुख	३
मुदित दमा	३५
मुनीन्द्र	२
मुरज	३६, ३७
मूक कुमास	२७
मूढ क्लेश	५
मूढ कुतर्क	५
मूर्ति लुप्त	३४, ३८
मृग ईद्रमास	२०
मृगरिष्ट ईद्रमासदमा	२०
मृत्यु अकेवदमा	१८
मोक्षद्वार	६
मोष्ट वस्तुनाकेव	१६
मौलि उदय	३८

य

यः पादः	१०, २७
यः पादविमा	२२
यत् पादः	१४, ४८

Words.				Page
यत्तु माद	४४
यद् माद'लमाक्ष	४६
यदि माद'दे	१३
यस्मात् माद'सु'र	४७
यस्य माद'मी	२७
याचना मासो'ल'म	१७
याति अश्वो'वर'अश्व'र	२०
यात्रा अश्वो'द'म	३६
यादृशी ह्य	१२
यान श्रेमा'य	१०
यापना	२६
यायात् अश्वो'म	२२
यावक	५
यावदन्ते ई'क्षे'द	१०
युक्ति अश्वे'ल (connection)	४३
युवति कुद'म	२८
युष्मत् त्रि'द	२६, ३६
युष्मत् त्रि'द'गु	१४
यूक यी'मा	२८, २९
योगिन्	४१

र

Words.				Page
रक्षस्, रीक्ष्यो	२४
रक्षा सुदःख	२४
रचना वर्णोदयो	१४
रचित वर्णोद	१
रचित वर्णोदय	२०, ४२
रक्त प्रमाय	२१, २२
रटित श्लेषे	२२
रटित श्लेषाया	४४
रत्न रिकुके	८, ३६
रत्न रिकुयोके	३६
रथ्या	६
रमणी दमादःख	३६
रस र्	४८
रसना र्दोदो	२१
रसनाध्वनि	३५
रसायन	२६
राग दमरःव	१
राग र्को	४३
राष्ट्रीति गुर्तेकेवरदो	४४

Words.				Page
रिपु ण्ण	२०
रुच् चेर	८
रुचका	३३
रुचिर अठ्ठे	३२
रुज् क्क	४४
रुण ण्ण	३८
रुणरुणा णिण'णिण'ण्ण	३१
रुदित दु'व	१६
रुद्ध वण्ण'गुण'व	२५
रुद्ध दु'ग'व	४०, ४२
रूप ण्ण	४३
रूप गण्ण'गण'ण	२३
रूप ण्ण	४०, ४३
रूपक	२७
रूपधातु	४२
रोमन् ण्ण	६२, ३८
रोमन् व'ण्ण	४२
रोमाञ्च ण्ण'ण्ण'	३८
रोहणीति गण्ण'ण'व'व'ण्ण	१३
रोहणीति अण्ण'ण'व'व'ण्ण	१३

ल

Words.				Page
लक्षण ठळक	३२
लक्षणत	४०
लक्ष्मी देव	५
लक्ष्मी देवता	५
लक्ष्मी देवता-मूर्ति	३६
लघिम	२२
लघुतया पाद-सोद-लेखा-मुद-उद-	४६
लमे छेद	१४
लवङ्ग ली-पे	३७, ३८
लाक्षा कुम्भेमास	४३
लिखित मन्त्र-पत्र	१६
लिखित प्रिन्स-प	१६
लिङ्ग कर्म-पत्र-मु	१७
लिहायमान	२२
लेखनी क्षु-मा	१६, २०
लेख प्र	३२, ४५
लोक मन्त्रि-देव	८, ३६, ४८
लोकेश्वर मन्त्रि-देव-देव-पुत्र	४८
लोल मन्त्र-प	१६

Words.				Page
କୌଣ୍ୟ ଶ୍ରୀମତୀ	୧୬
କୌଣ୍ୟ ଶ୍ରୀମତୀ	୧୭, ୧୮
କୌଣ୍ୟ ଶ୍ରୀମତୀ	୧୯
ବ				
ବନ୍ଧୁ	୨୦
ବନ୍ଧୁ	୨୧, ୨୨
ବନ୍ଧୁ	୨୩, ୨୪
ବନ୍ଧୁ	୨୫, ୨୬
ବନ୍ଧୁ	୨୭, ୨୮
ବନ୍ଧୁ	୨୯
ବନ୍ଧୁ	୩୦
ବନ୍ଧୁ	୩୧
ବନ୍ଧୁ	୩୨
ବନ୍ଧୁ	୩୩
ବନ୍ଧୁ	୩୪
ବନ୍ଧୁ	୩୫
ବନ୍ଧୁ	୩୬
ବନ୍ଧୁ	୩୭
ବନ୍ଧୁ	୩୮
ବନ୍ଧୁ	୩୯
ବନ୍ଧୁ	୪୦
ବନ୍ଧୁ	୪୧
ବନ୍ଧୁ	୪୨
ବନ୍ଧୁ	୪୩
ବନ୍ଧୁ	୪୪
ବନ୍ଧୁ	୪୫
ବନ୍ଧୁ	୪୬
ବନ୍ଧୁ	୪୭
ବନ୍ଧୁ	୪୮
ବନ୍ଧୁ	୪୯
ବନ୍ଧୁ	୫୦

Words.				Page
विबिषत् कृष्ण'दन्'श्रु'द'य	२५
विमि श्रु'य'श्रु'द	३६
विममत् शु'य'द'य	३७
विमय शु'य'द'य	३८, ३९
विनिप्रलित कृष्ण'दन्'श्रु'द'य	४
विनिमय	३७
विन्दति कृष्ण'द'य	४६
विपन्न	२७
विपुल श्रु'य'द'य	१३
विपुल अ'द'य	८
विपुल अ'द'य'द'य	८
विभव अ'द'य'द'य	१७, २०
विभिन्न य	४२
विभ्रति अ'द'य'द'य	२१
विभ्रति अ'द'य'द'य	२१
विभ्रवा श्रु'य'द'य	२१
विभ्र मा'द'य'द'य	७
विभ्रचित कृष्ण'दन्'श्रु'द'य	२४
विभ्रह मा'द'य'द'य	६६
विभ्रवति कृष्ण'दन्'श्रु'द'य	८

Word.				Page
आवा	११
आवा	११
आवा	२१
आवा	२४
आवा	२२, ४९
आवा	२३
आवा	२१
आवा	४१
आवा	४६
आवा	४१
आवा	४६, ४१
आवा	५

प्र

आवा	५
आवा	६
आवा	२७
आवा	३८
आवा	४२
आवा	४०
आवा	४७

Words.			Page
अथा अथ	१७, २८
अथ अथ	२२
अथ अथ	२
अथ अथ	४७
अथ अथ	१०
अथ अथ	३२
अथ अथ	१, २८, १६
अथ	५६
अथ	८
अथ	२३
अथ	२६, ३०
अथ	८
अथ	२६
अथ	१६
अथ	१६
अथ	३०
अथ	३०
अथ	४०
अथ	४०
अथ	४०

Words.

चोतत् चक्ष्मस्य कस्य	...
ध्याम श्रु (प्रश्रु)	...
अद्वा	...
अस दन्त	...
अये चक्षुःपद्मं चक्षुः	...
अवगच्छ	...
आवका	...
श्री दन्त	...
श्रीमहा चक्षुःपद्मं (cool)	
श्रीमत् चक्षुःपद्मं (luminous)	
अत श्रुतं	...
अति श्रुतं	...
अत्रा श्रुतं कस्य	...
अथ चक्षुःपद्मं	...
ओच चक्षुःपद्मं	...
षट् दन्त	...
षडभिः	...
षोडशलक्ष	...

	Page
...	७८
प्रेममहिम्न	७९, ८०, ८१, ८२
...	८३
...	८४
...	८५
...	८६
...	८७
...	८८
...	८९
...	९०
...	९१
...	९२
...	९३
...	९४
...	९५
...	९६
...	९७
...	९८
...	९९
...	१००
...	१०१
...	१०२
...	१०३
...	१०४
...	१०५
...	१०६
...	१०७
...	१०८
...	१०९
...	११०

Words.

सार्वत्र गुणमसिद्ध	...
साहस्य	...
सिंह सेद्धे	...
सिंहासन सेद्धेदिप्ति	...
सिद्ध सुव'प	...
सिद्धर दिप्ति	...
सिद्ध सु'मर्क	...
सीमा मर्कमक्ष	...
सुखावती वदे'प'उक	...
सुगत वदे'म'पेमाक्ष	...
सुगत वदे'प'म'पेमाक्ष	...
सुगतमहावर्त्म	...
सुत सुक्ष	...
सुत सुक्ष'पे	...
सुत सु	...
सुन्दरी मर्देस'म	...
सुर ह्	...
सुरदीर्घिका	...
सुरभि द्वि(क)र्षि	...
सुहृद् गोमाक्ष'पे	...

0.

Page

...	...	37
...	...	38
...	...	39
...	...	40
...	...	41
...	...	42
...	...	43
...	...	44
...	...	45
...	...	46
...	...	47
...	...	48
...	...	49
...	...	50
...	...	51
...	...	52
...	...	53
...	...	54
...	...	55
...	...	56
...	...	57
...	...	58
...	...	59
...	...	60
...	...	61
...	...	62
...	...	63
...	...	64
...	...	65
...	...	66
...	...	67
...	...	68
...	...	69
...	...	70
...	...	71
...	...	72
...	...	73
...	...	74
...	...	75
...	...	76
...	...	77
...	...	78
...	...	79
...	...	80
...	...	81
...	...	82
...	...	83
...	...	84
...	...	85
...	...	86
...	...	87
...	...	88
...	...	89
...	...	90
...	...	91
...	...	92
...	...	93
...	...	94
...	...	95
...	...	96
...	...	97
...	...	98
...	...	99
...	...	100

स्फार वास्य'वर

...

स्फोत एष'केन

...

स्फोत शुभ'य

...

स्फुट मा

स्फट

स्फटि

स्फ, रत् माये

स्फ, रत् माये'व'दम,

स्फ, लिङ्ग सो'धुमा

स्फूर्जत् अर्द्ध'लिङ्ग

...

स्फोट ध्रुव

...

स्फोट यज्ञेय

...

स्फोट शु

...

स्फोटयति

...

स्फर अर्द्ध'य

...

स्फति 5क'य

...

स्फेर अर्द्ध'य

...

स्फात् शुभ'केय

...

स्फक् शुद्ध'य

...

स्फग्धरा शुद्ध'य'अर्द्ध'य

...

